

דו"ח שנתי 2019

איגוד ערים לאיכות הסביבה - נפת אשקלון

אשקלון, קריית גת, שדרות, קריית מלאכי, יואב,
באר טוביה, חוף אשקלון, לכיש, שפיר, שער הנגב

תוכן עניינים

3.....	דבר יושב ראש האיגוד.....
4.....	דברי מנכ"לית האיגוד.....
5.....	חברי מועצת האיגוד.....
6.....	חברי ועדות האיגוד.....
7.....	בעלי תפקידים באיגוד.....
8.....	יועצים לאיגוד.....
9.....	על אודות האיגוד.....
10.....	מטרת האיגוד.....
11.....	נושאים מרכזיים שטופלו השנה באיגוד.....
17.....	מחלקת איכות האוויר.....
35.....	מחלקת קרינה בלתי מייננת.....
39.....	מחלקת רעש.....
43.....	מחלקת פניות הציבור.....
49.....	מחלקת חינוך סביבתי וקהילה.....
54.....	מרכז החינוך הסביבתי.....
56.....	מחלקת תעשיות.....
66.....	אסבסט.....
67.....	מחלקת תכנון סביבתי ורישוי עסקים.....
83.....	מחלקת תשתיות.....
91.....	מחלקת פיקוח ואכיפה.....
105.....	אירועי סביבה.....
109.....	קטעי עיתונות.....

דבר יושב ראש האיגוד

חברים יקרים,

אני שמח להגיש לכם את הדו"ח השנתי של איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון לשנת 2019, המסכם שנה של פעילות גדושה, ענפה, מגוונת וחשובה.

גם השנה, החזון שמוביל אותי הוא המטרה לשים את האינטרס הציבורי של תושבי נפת אשקלון לנגד עינינו, ולהוביל את ההגנה על בריאות התושבים בנפה ועל איכות חייהם ועל הסביבה בה הם חיים.

פעילותנו בשנה החולפת בהובלתה המקצועית של מנכ"לית האיגוד, מיטל אמיתי, משקפת הישגים בולטים וקידום ממשי בדרגת הפיקוח והאכיפה, התכנון הסביבתי והחינוך לקיימות, שנועדו להבטיח את היעדים שהצבנו לעצמנו.

אני שמח לראות, כי הדו"ח השנתי שלנו לשנת 2019 מבטא היטב את הרחבת פעילות האיגוד לטובת ציבור התושבים, שיפור הכלים המקצועיים העומדים לרשותנו והפיכתנו לשחקן משמעותי בתהליכי קבלת ההחלטות באזורנו.

הסיוע המקצועי והתמיכה שהעניק האיגוד לרשויות האיגוד בגיוס משאבים לטובת טיפוח סביבתי בשכונות ותיקות נשא פירות השנה. הפרויקטים בשכונות טעונות טיפוח התקדמו מאוד, והם משפרים את חזות הבניינים והגינות בשכונות בשיתוף התושבים, תוך כדי יצירת קהילתיות. בכוונתנו להמשיך מגמה זו גם בשנה הבאה ולהבטיח פיתוח בר קיימא של שטחי נפת אשקלון לטובת איכות החיים והסביבה ולרווחת התושבים.

השנה החל האיגוד במהלכים לקראת ביצוע פרויקטים סביבתיים חדשים בתחומי הפסולת וניקוי בשטחים הפתוחים, ואני בטוח שגם בפעילות זו ניווכח ביעילותו ובמקצועיותו למען רשויות האיגוד.

אני מזמין אתכם לפנות לצוות האיגוד בכל נושא הקשור לאיכות הסביבה ומצריך את טיפולנו. בטוח אני כי תגלו שעומד לרשותכם ולשירותכם צוות מקצועי ומיומן שישמח לעזור ככל יכולתו.

תומר גלאם,

יו"ר האיגוד וראש העיר אשקלון

דברי מנכ"לית האיגוד

לכל חברי איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון ולכל תושבי האזור, אני גאה להציג בפניכם את הדו"ח השנתי של האיגוד לשנת 2019. הדו"ח משקף את פעילותנו המקצועית הענפה בתחומים השונים ואת ההישגים המשמעותיים לשנה החולפת למען הרשויות ולרווחת התושבים בנפת אשקלון ותושביהן.

כפי שעולה מהדו"ח השנתי, השנה המשכנו להוביל ולהרחיב את פעילות האיגוד בעשייה מגוונת ורחבת היקף, הכוללת שירותים מקצועיים שונים. האיגוד ביצע פעילות בנושאי זיהום אוויר, זיהום מים ונחלים, רעש וקרינה, מטרדי ריח, וכן פיקח על יישום תנאים סביבתיים של רישיונות עסקים. גם השנה היינו פעילים בתהליכי קבלת ההחלטות במוסדות התכנון, ושיתוף הפעולה עם הציבור הביא למענה לפניות ציבור הרבות המתקבלות באיגוד, והפעלנו מערך כונני חירום לאירועים חריגים בעלי השפעה סביבתית. נוסף על כך, האיגוד הצליח להוביל לביצועם של מיזמי טיפול במפגעים סביבתיים, כמו שיקום נחלים, שיקום מפגעי פסולת וטיפול סביבתי לשכונות ותיקות. בתחום של איכות האוויר, השנה עמדה בסימן המאבק בבקשות הדחייה להתקנת פילטרים בתחנת הכוח רוטנברג, האיגוד לקח על עצמו להוביל את הנושא החשוב הזה למען בריאותם של כל תושבי הנפה.

כמו שתוכלו להתרשם בדו"ח עצמו, פעילותנו השנה גדושת הישגים אשר תרמו לשיפור איכות החיים והסביבה, בין באמצעות הצבת דרישות סביבתיות מחמירות לפעילות מתקני התשתית הלאומיות הפועלים בתחומי האיגוד, בין באמצעות פיקוח הדוק על עמידה בסטנדרטים הסביבתיים הנדרשים ובין באמצעות חיזוק החינוך הסביבתי ואורח החיים המקיים. הכול נעשה בשיתוף פעולה עם ראשי הרשויות וצוותיהן באיגוד ועם המשרד להגנת הסביבה.

כמו תמיד, גם השנה פעלנו מתוך מחויבות אמיתית לייצג את האינטרס של רשויות האיגוד ותושביהן בהגנה על הסביבה ועל בריאות הציבור, ואנו מתחייבים להמשיך ולעשות זאת גם בעתיד.

זוהי הזדמנות נהדרת עבורי להודות ליו"ר האיגוד מר תומר גלאם, על המנהיגות והחזון שהוא מגלה בהובלת האיגוד בנחישות ומתוך מחויבות אמיתית, ועל התמיכה השוטפת בפעילותנו; לסגנית יו"ר האיגוד ד"ר מטי צרפתי הרכבי על המעורבות הפעילה ותרומתה לפעילות האיגוד; לכל עובדי האיגוד על המקצועיות והמסירות המתמשכת לאורך כל השנה; לעמיתינו ברשויות השונות על שיתוף הפעולה; לחברי מליאת האיגוד על השותפות לדרך; ולמשרד להגנת הסביבה על התמיכה החשובה.

מיטל אמיתי,

מנכ"לית האיגוד

חברי מועצת האיגוד

מר תומר גלאם	יו"ר האיגוד, ראש העיר אשקלון
מר מישל בוסקילה	ממונה על איכות הסביבה ומשנה לראש העיר אשקלון
מר ארז חסון	גזבר האיגוד, סגן ראש העיר קריית גת
גב' הדס פדידה	מנהלת אגף איכות הסביבה קריית גת
מר ניסים גלעם	מנהל אגף איכות הסביבה קריית מלאכי
מר אלעד חג'בי	מנהל אגף איכות הסביבה שדרות
מר איתמר רביבו	ראש המועצה האזורית חוף אשקלון
מר דני מורביה	ראש המועצה האזורית לכיש
ד"ר מטי צרפתי הרכבי	סגנית יו"ר האיגוד וראש המועצה האזורית יואב
מר אדיר נאמן	ראש המועצה האזורית שפיר
מר יעקב אביבי	ראש המועצה האזורית באר טוביה
מר אלעד חורב	מנהל התחום המוניציפאלי ומנהל מחלקת איכות הסביבה, המועצה האזורית שער הנגב

חברי ועדות האיגוד

1. ועדת כספים וכוח אדם:

מר איתמר רביבו - ראש המועצה האזורית חוף אשקלון - יושב ראש הוועדה
מר אלעד חורב - מנהל אגף איכות הסביבה, מועצה אזורית שער הנגב
מר דני מורביה - ראש המועצה האזורית לכיש
גב' הדס פדידה - מנהלת אגף איכות הסביבה, קריית גת
מר קובי אביבי - ראש המועצה האזורית באר טוביה

2. ועדת מכרזים:

מר אדיר נאמן - ראש המועצה האזורית שפיר - יושב ראש הוועדה
מר מישל בוסקילה - משנה לראש העיר אשקלון וממונה על איכות הסביבה
מר ניסים גלעם - מנהל אגף איכות הסביבה, קריית מלאכי
מר ארז חסון - סגן ראש העיר קריית גת
מר אלעד חג'בי - מנהל אגף איכות הסביבה, שדרות

בעלי תפקידים באיגוד

מיטל אמיתי – מנכ"לית

אורי גולדשטיין – רכז איכות אוויר, קרינה ורעש

אור אברמסון – מנהלת מחלקת תשתיות

אליה זריהן – מנהלת מחלקת פסולת ומיחזור

אורלי כיהלי ריינה – מ"מ מנהלת מחלקת פסולת ומיחזור ופניות ציבור

ברוריה טישלר – מנהלת מחלקת חינוך וקהילה

גיא זיגלבוים – מפקח הגנת הסביבה

ורד דפנה – מנהלת מחלקת תעשייה

יהונתן עובדיה – טכנאי ורכז תחנות ניטור

יעל רביבו – רכזת פיקוח תעשייה ואסבסט

יפה עזרא – מנהלת החשבונות של האיגוד

אביבית מנשרוף – פקידת גבייה

נרדית אסלנוב – מנהלת מחלקת תכנון סביבתי ורישוי עסקים

רם סלהוב – רכז תכנון סביבתי ורישוי עסקים

שגית עשור – מנהלת הלשכה

יועצים לאיגוד

רואה חשבון האיגוד	רו"ח אברי אלבז
היועץ המשפטי של האיגוד	עו"ד יריב אבישור
יועץ תקשורת של האיגוד	שרון אחדות
ייעוץ אסטרטגי-תקשורתי	בן חורין אלכסנדרוביץ'
יועץ ISO לתחנות ניטור	יואב גבריאלי
תמיכה טכנית ומחשוב באיגוד	ליאור גבריאלי
יועצת רגולציה סביבתית לאיגוד	עו"ד ד"ר ציפי איסר-איציק
יועץ סביבתי לאיגוד	עומרי זילברמן
יועץ סביבתי לאיגוד	אבי גולדשמיד

על אודות האיגוד

מספר תושבים	רשות
157,000	אשקלון
64,000	קריית גת
25,150	קריית מלאכי
29,100	שדרות
23,000	באר טוביה
18,683	חוף אשקלון
12,980	לכיש
11,530	שפיר
10,000	יואב
9,000	שער הנגב

איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון הוקם בשנת 1979 מתוקף צו הקמה של שר הפנים. באיגוד חברות 10 רשויות מקומיות, שבהן מתגוררים כ-360 אלף תושבים בשטח נרחב של כ-1.5 מיליון דונם. מדובר באזור מגוון וחשוב מבחינת ערכי טבע, הכולל שמורות טבע, מצוק חופי, יערות ונחלים.

להלן הרשויות לפי החלוקה הבאה:

4 ערים: אשקלון, קריית גת, קריית מלאכי ושדרות.

6 מועצות אזוריות: באר טוביה, חוף אשקלון, שער הנגב, יואב, לכיש, שפיר.

איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון מרכז ומטפל בכל הנושאים הסביבתיים, תוך קידום איכות הסביבה ושמירה עליה.

בתחומי הנפה מתקיימת פעילות חקלאית ענפה ופועלים בה 17 אזורי תעשייה, הכוללים מפעלי מזון, משחטות, מפעלים כימיים, חברות היי-טק, ייצור מתכות ותעשייה כבדה. נוסף על כך, קיימות ופועלות בשטחנו תשתיות לאומיות, כגון קצא"א ותש"ן, ו-7 תחנות כוח, בהן תחנת הכוח הפחמית רוטנברג באשקלון והתחנה החדשה, אלון גת מרכזי אנרגיה בקריית גת.

אנו מבצעים פיקוח ואכיפה סביבתית בדרגות שונות על יותר מ-1,500 עסקים בעלי פוטנציאל להשפעה על איכות הסביבה.

אשקלון

קריית גת

קריית מלאכי

שדרות

באר טוביה

חוף אשקלון

יואב

לכיש

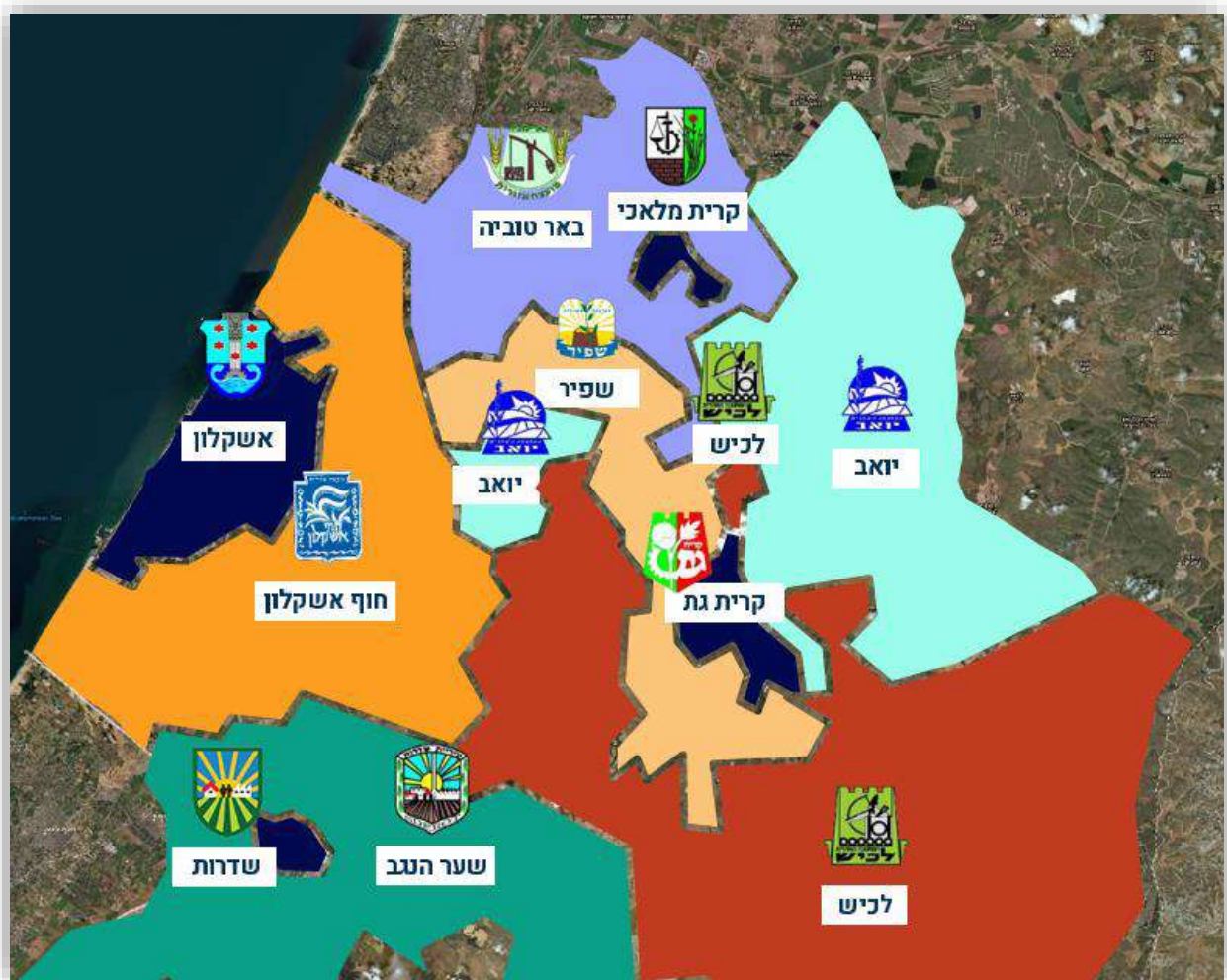
שפיר

שער הנגב

מטרת האיגוד

מטרת האיגוד היא קידום איכות הסביבה בנפת אשקלון לטובת כלל הציבור מתוך דגש על שמירת ערכי הטבע הקיימים באזור ומניעת מפגעים סביבתיים. האיגוד יפעל למען המטרה באמצעים מקצועיים, כגון מערך פיקוח ואכיפה לאיתור ולמניעת זיהומים ומפגעים סביבתיים. נוסף על כך, יפעל האיגוד למתן מענה לפניות הציבור, לליווי מקצועי של הליכי התכנון והבנייה ולקיום תנאים סביבתיים ברישיונות העסק ובהיתרים שונים, זאת, תוך כדי שיתוף פעולה עם כלל הרשויות החברות באיגוד והרשויות הממשלתיות הרלוונטיות.

נושאים מרכזיים שטופלו השנה באיגוד

פעילויות מקצועיות:

התנגדות לבקשות הדחייה להתקנת פילטרים בתחנת הכוח רוטנברג - שינויים בהיתר הפליטה

איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון, פנה למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה ולמנכ"ל משרד התשתיות, והביע את התנגדותו באופן קטגורי לכל בקשת דחייה להתקנת פילטרים (סולקנים) בתחנת הכוח רוטנברג באשקלון, וכן ביקש את התערבותם בנושא. לפי עמדת האיגוד, נסיבות הדברים מצביעות על כך שחברת החשמל נוקטת בסחבת מתמשכת. אם תינתן ארכה נוספת, סופו של פרויקט התקנת אמצעי ההפחתה הולך ומתרחק מן האופק, תוך זלזול מתמשך בחובות סטטוטוריות מחייבות. נציין כי כל דחייה בפרויקט הסולקנים באשקלון משמעותה פגיעה ישירה בבריאותם של תושבי נפת אשקלון.

פרויקט לטיפול סביבתי בשכונות ותיקות

כל ארבע הרשויות העירוניות באיגוד זכו בשנה שעברה בתמיכה כספית לטיפול סביבתי בשכונות ותיקות בהיקף של כ-7 מיליון שקלים כל אחת. השנה האיגוד המשיך לסייע בניהול הפרויקטים והוצאתם לפועל. כל הפרויקטים ברשויות נמצאים בשלבי סיום אחרונים של גינון והתקנת המערכות הסולריות ותאורת הלדים. טיפוח השטחים הפתוחים הפרטיים (שפ"פים) יסייע לשיפור של חזות הבניינים והגינות בשכונות, להגברת מעורבות התושבים המתגוררים בשכונות בנושאי איכות הסביבה ויתרום לתחושת הקהילתיות. התקציב לתחזוקת הגינות ל-10 השנים הקרובות מקורו בפרויקטים של התייעלות אנרגטית, כגון לוחות פוטו-וולטאים במבני ציבור ותאורת לדים. בשיתוף מחלקת חינוך וקהילה באיגוד הערים, נערכים מפגשי תושבים ופעילויות קהילתיות בשכונות להגברת מעורבות התושבים בפרויקט ושיפור איכות החיים ואיכות הסביבה

אכיפה במוקדים מועדים

השנה ערכנו פעילות אכיפה מוגברת ברפתות ונבדקה עמידה בתנאי ברישיונות עסקים בשיתוף עם המשרד להגנת הסביבה - מחוז דרום. הביקורות נערכו במושבים בתחומי הנפה, שהינם בעלי פוטנציאל למפגעים סביבתיים בסביבה חקלאית, במטרה למנוע מטרדי ריח חבובים.

תוכנית אב לשטחים פתוחים שאינם מוגנים סטטוטורית

האיגוד זכה בתמיכה של הקרן לשטחים פתוחים להכנת תוכנית אב וגיבוש מדיניות בשיקום וטיפול בפסולת בשטחים פתוחים שאינם מוגנים סטטוטורית בשטחי הנפה. מטרת התוכנית למפות את השטחים הפתוחים והמפגעים בהם (לרבות פסולת שהושלכה באופן בלתי חוקי), על מנת לקדם את הטיפול במפגעי הפסולת בנפה.

במהלך שנת 2019 בוצע הליך יסודי של אפיון המזים, הכנת המכרז ותנאיו, ובסופו של דבר פורסם לקהל המתכננים. לאחרונה נבחר צוות תכנון שיחל בהליך התכנון.

שיקום ופיתוח מרחב פתחת נחל שקמה

האיגוד זכה בקול קורא של הקרן לשטחים פתוחים לביצוע שיקום ופיתוח מרחב פתחת נחל שקמה. מטרת התמיכה היא טיפול במפגעי המין הפולש, שיטה מכחילה, ופתיחת דרכי טיילות באזור השפך של הנחל. במהלך שנת 2019, המזים קודם על ידי האיגוד בשיתוף עם רשות ניקוז שקמה-בשור, רשות הטבע והגנים ומועצה אזורית חוף אשקלון. לאחרונה נבחר מתכנן, בוצע הליך איתור אקולוג מלווה וחברת

ביצוע. המזים יכלול מרכיבים של שיקום הדיונות והרחקת מינים פולשים, יחד עם פיתוח אפשרויות טיול במרחב והנגשתו. כל זאת תוך שמירה על האיזון בין פיתוח מתון מאוד ושמירה על המרחב הלח של נחל שקמה כמרחב חי ופעיל.

אסדת הגז תמר

השנה האיגוד לקח חלק פעיל בהליכי הוצאתו של היתר פליטה לאסדת הגז תמר הפועל מול חופי אשקלון. במסגרת הליכי הוצאת ההיתר, האיגוד פנה אל המשרד להגנת הסביבה בדרישה לעגן בהיתר הפליטה את מעמדו של האיגוד כיחידה הסביבתית המפקחת על אסדת הגז תמר, למרות שאסדת הגז תמר אינה נמצאת בתחום השיפוט של האיגוד, אלא

מחוץ למים הטריטוריאליים. בפעילותו, האיגוד פעל על מנת לשמור על האינטרס הציבורי המקומי בהגנה על הסביבה, בריאות הציבור ואיכות החיים של תושבי הנפה.

התנגדות האיגוד להמשך השימוש בפחם

רשות החשמל פרסמה השנה לעיון הציבור ניתוח כלכלי בנושא "קביעת מדיניות להפחתה עד כדי הפסקה מלאה של השימוש בפחם", ממנו עולה הסתייגות מהפסקה מוחלטת בשימוש בפחם ליצור חשמל. בעקבות זאת, העביר האיגוד לרשות החשמל עמדה מקצועית מפורטת, השוללת את כל הנחות היסוד של הניתוח הכלכלי האמור, וקרא ליישום מדיניות הממשלה לפי השימוש בפחם ליצור חשמל יפסק לחלוטין עד שנת 2030.

פעילויות ציבוריות וחינוכיות

סקר שביעות רצון של המשרד להגנת הסביבה בנושא ניטור אוויר

המשרד להגנת הסביבה העניק ציון מרבי למערך ניטור האוויר של האיגוד.

בסקר, אשר נערך אחת לשנה, נבדקים שלושה פרמטרים מרכזיים, בהם: אם השירות עונה על הציפיות, אם השירות סופק במועד, וכן אם השירות סופק באיכות המבוקשת כנדרש על פי הנחיות הממונה בחוק אוויר נקי. בכל שלושת המאפיינים שנבדקו קיבל האיגוד את הציון 5 (בסולם 1-5). תפעולן המיטבי והמקצועי של תחנות הניטור מוכיח לנו לא פעם את חשיבותן למניעת זיהום אוויר ולשמירה על בריאות תושבי האזור.

אימוץ אתרי טבע עירוני

כחלק מתמיכות האיגוד בפעילות הסביבתית ברשויות בשטחי הנפה, האיגוד שיתף פעולה עם החברה להגנת הטבע ועם רשויות האיגוד לביצוע סקר טבע עירוני. התהליך משלב תפיסה חינוכית של למידה מבוססת מקום, למידת חקר, למידה חוץ כיתתית ודוק-אקטיביזם. הפעילות תימשך גם בשנת הלימודים הבאה ותורחב למוסדות חינוכיים נוספים.

פסטיבל סביבתי

כמדי שנה, גם השנה נערך פסטיבל סביבתי "כוכבים מאירים". השנה הפסטיבל נערך בחג החנוכה בעיר שדרות, בהשתתפות תושבי העיר והמועצות השכנות, אשר הגיעו למרות תנאי מזג האוויר. קהל המשתתפים נהנה ממגוון הפעלות סביבתיות, סדנאות שהתמקדו באפשרויות שונות למיחזור והופעה חיה וסוחפת של הזמר והרקדן סטפן.

מרכז ההשתלמויות באיגוד

גם השנה המשיך האיגוד להפעיל את מרכז ההדרכה המוכר לגמול השתלמות לעובדי הוראה והמגזר הציבורי. במרכז מועברים קורסים מקוונים, סמינרים וסיורים. בשנת 2019 הגדיל האיגוד את היקף המורים המשתלמים בשנת שבתון בזכות הרחבת התכנים ויישום מהלכים טכנולוגיים ושיווקיים.

השתלמות בנייה ירוקה

במהלך שנת 2019 יזם האיגוד, בשיתוף המשרד להגנת הסביבה והמועצה לבנייה ירוקה, השתלמות בת 3 ימים לעובדי הוועדות המקומיות. בהשתלמות השתתפו כ-25 עובדי מחלקות ההנדסה ברשויות האיגוד.

הקורס התמקד בהיבטים של הפיכת שכונות ויישובים ל"ירוקים" וקביעת כללים לתכנון מבנים באופן ידידותי לסביבה, כולל התייעלות אנרגטית, קידום פתרונות תחבורה ציבורית, גינון יעיל בצריכת מים, וכן ניהול מי נגר.

הרחבת מערך נאמני ניקיון

גם שנה המשכנו לסייע להגדלת מערך נאמני הניקיון של המשרד להגנת הסביבה ברחבי האיגוד, זאת, במטרה להגדיל את המודעות ולתת כלי אכיפה למתנדבים המעוניינים לתרום לנושא. במהלך שנת 2019 נערך קורס רב משתתפים למתנדבי משטרת אשקלון. בסך הכול הוכשרו בנפת אשקלון 41 נאמני ניקיון בשנת 2019.

מניעת זיהום אוויר וריחות מתנורי הסקה ביתיים

השנה יזם האיגוד, בשיתוף אגף איכות האוויר במשרד להגנת הסביבה, כנס מקצועי ארצי בנושא מניעת זיהום אוויר וריחות מתנורי הסקה ביתיים (קמינים) ובתי אוכל. בכנס השתתפו נציגים של האיגודים השונים, נציגים של יחידות סביבתיות מכל הארץ ונציגים של המשרד להגנת הסביבה - אגף איכות אוויר.

ימי עיון מקצועיים שנערכו באיגוד

בשנת 2019 ערך האיגוד מספר ימי עיון מקצועיים בנושאים שונים עבור מנהלי מחלקת איכות הסביבה ברשויות. בין יתר הכנסים שנערכו: כנס גגות סולאריים מסחריים, כנס בנושא זיהום אוויר ועוד. נוסף על כך, השנה נערכו באיגוד הרצאות לסטודנטים ממכללת אשקלון בנושא ניטור איכות האוויר, מתוך מטרה להרחיב את מעגלי הידע גם לדור הבא.

כמו כן אירח האיגוד משלחות מקצועיות בינלאומיות מסין, מקניה ומאתיופיה שעסקו בנושאי טיפול האיגוד במי שטפונות, ובעוד נושאים סביבתיים מרכזיים האופייניים לעיר אשקלון.

מחלקת איכות אוויר

איכות האוויר

מחלקת איכות האוויר מטפלת בנושאים הבאים:

- ניטור איכות האוויר – פיקוח על איכות האוויר באמצעות 12 תחנות ניטור ועמידה בהנחיות הממונה ובדרישות ISO/IE 17025, פיקוח על חברות התחזוקה אין.פי.סי ואנוויטק ועל חברות של שירותי איכות הסביבה.
- בקרה ודיגול נתונים יום-יומית ועבודה רציפה לעמידה בהנחיות הממונה (מנ"א) וב-ISO/IEC 17025. היקף ההסמכה העדכני לתקן ISO/IEC 17025 מופיע באתר הרשות להסמכת מעבדות. מעבדה מספר 338, איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון – מעבדה לניטור אוויר.
- הכנת דו"חות ניטור חודשיים ושנתיים והעברתם למרכז ניטור ארצי. הדו"חות מפורסמים באתרי האיגוד והמשרד להגנת הסביבה.
- תחנות כוח – פיקוח על נתוני הפליטה והיתר הפליטה של 7 תחנות כוח: רוטנברג, דוראד, מתקן ההתפלה, צפית, איתן דליה ואלון גת מרכזי אנרגיה, בהיבט איכות האוויר. נוסף על כך, פיקוח על 2 תחנות שמנטרות מזהמים מסוג BTEX השייכות לחברת קצא"א.
- טיפול בפניות ציבור במטרדי ריחות מהמקורות הבאים – שריפת גזם חקלאי ופסולת, ריח מפזור זבל גולמי, ריח מלולים ומרפתות, ריח מבתי אוכל, תנורי הסקה ביתיים, בעירות פחם מתחנת הכוח רוטנברג, מטרדי ריחות דלק מקצא"א ועוד.
- מתן חוות דעת לתסקירים, סקרי ריחות, תוכניות והיתרי בנייה בהיבט זיהום אוויר וריחות מתעשייה, תחנות כוח, חוות מכלי דלק, RDF, חוות לולים, מתקנים לטיפול בפסולת, תוכניות בנייה עם עירוב שימושים של בתי אוכל ועוד.

איור 1: המיקום שנבחר להצבת תחנת ניטור BTEX מאסדת תמר

- איתור מיקום מתאים להצבת שתי תחנות ניטור חדשות במושב אביגדור ובמושב תימורים, לקראת כניסה לעבודה של תחנת הכוח אי.פי.אם באוקטובר 2020.
- איתור מיקום מתאים להצבת תחנת ניטור חדשה בכפר הנופש של החיילים באזור חוף הים באשקלון לניטור המזהמים שנפלטים מאסדת תמר.

- פיקוח משותף עם המשרד להגנת הסביבה על בדיקות LDAR לאיתור דליפות מצנרות דלק ומחוות המכלים במתחם קצא"א, וכן על פעולתה התקינה של מערכת ה-VCU למישוב גזי הפליטה של מרכיבי הדלק מטעינת המכליות בים וטיפול באמצעות שריפה למניעת מטרדי ריחות לסביבה.
- פיקוח על יישום אבני הדרך להפחתת הפליטות של זיהום האוויר מתחנת הכוח באמצעות התקנת אמצעי ההפחתה, כגון סולקנים לטיפול בגזי הפליטה של תחמוצות הגופרית ותחמוצות החנקן.
- ארגון כנס מקצועי ארצי באיגוד בנושא מניעת זיהום אוויר וריחות מתנורי הסקה ביתיים (קמינים) ובתי אוכל בתאריך 19.6.19, בשיתוף אגף איכות אוויר במשרד להגנת הסביבה. בעקבות יום העיון, עודכנו הנחיות המשרד להגנת הסביבה בנושא.

איור 2: הזמנה לכנס מקצועי בנושא זיהום אוויר מתנורי הסקה ביתיים

- פיקוח על התקנת מצלמות וידאו תרמיות במאגר הפחם למניעת בעירות.
- החלפה ושדרוג ציוד הניטור בתחנות הניטור, ניהול צוותי התחזוקה, בקרה על בדיקות חיצוניות של איכות ואמינות לתחנות הניטור שמבצעת החברה לשירותי אקולוגיה.

ניטור איכות האוויר

הפעלת תחנת הכוח הפחמית באשקלון (רוטנברג) ותחנות הכוח הגזיות: דוראד, דליה, צפית, מתקן התפלה ואלון מרכזי אנרגיה, מחייבת את האיגוד לעקוב באופן שוטף אחר מצב איכות האוויר באזור.

לאור זאת, הוקמו במרחב האיגוד 12 תחנות ניטור אוויר משוכללות המספקות באופן רציף מידע על איכות האוויר. התחנות מודדות רמת מזהמים שונים, דוגמת תחמוצות גופרית, תחמוצות חנקן, אוזון וחלקיקים. כמו כן, נמדדים

נתונים מטאורולוגיים שונים, דוגמת כיוון ומהירות הרוח, משקעים, קרינת שמש, טמפרטורה ולחץ ברומטרי.

נתוני הניטור מועברים ישירות למרכז הבקרה באיגוד ולמערכת הניטור הארצית של המשרד להגנת הסביבה, ומשמשים גם לסקרים אפידמיולוגיים ולהכנת תסקירי השפעה על הסביבה. המידע מוזרם 24 שעות ביממה בזמן אמת אל מרכז הבקרה הנמצא באיגוד ומתעדכן אחת ל-5 דקות באתר האינטרנט. בעקבות תוצאות כיוול של המערכת, ניתן ללמוד על אמינות גבוהה בהפעלת מערכת הניטור, ולפיכך התחנות קיבלו הסמכה ל-ISO/IEC 17025.

איור 3: מערכת VCU למישוב אדי דלק והפחתת פליטות
בזון ומטרדי ריחות

כמו כן, האיגוד והמשרד להגנת הסביבה מפקחים על פליטות מקצא"א באמצעות 2 תחנות ניטור אוויר שחברת קצא"א חויבה להקים, הכוללות מכשירי BTEX, וכן מערכת לטיפול ולמישוב אדי דלק VCU. הניטור נעשה על מנת לפקח על פליטות של בזון מחוות המכלים וטעינת דלק במקשרים הימיים ולהפחיתן. בשנת 2019 לא היו חריגות של בזון מערכי הסביבה היממית והשנתיים.

בשנת 2019 חלה ירידה דרסטית בשימוש במזוט ובוצע מעבר לגז טבעי. הדבר בא לידי ביטוי בנתוני הניטור, המצביעים על הפחתת מזהמים מהתעשייה. להלן המפעלים שצרכו למעלה מ-5,000 טון דלק בשנה במהלך שנת 2019, בהם 7 תחנות הכוח: רוטנברג, דוראד, דליה, צפית, איתן, מתקן ההתפלה, אלון גת מרכזי אנרגיה, והמפעלים הגדולים: חוד אסף וקריית גת. תחנת הכוח אלון מרכזי אנרגיה גת הצמודה לאתר מפעל סוגת בקריית גת פועלת בהספק 60 מגה-ואט והפעלתה החלה ביוני 2019. נתוני הפליטה מכל 7 תחנות הכוח מועברים באופן רציף למרכז הבקרה באיגוד.

החל משנת 2020 ואילך אמורות לפעול תחנות כוח חדשות שיצרכו למעלה מ-5,000 טון דלק בשנה:

1. תחנת הכוח "תהל ישראל פאור אי.פי.אם" צפויה להתחיל לפעול בסביבות אוקטובר 2020 באתר אזור התעשייה באר טוביה בהספק 450 מגה-ואט. האיגוד מספק סיוע מקצועי לתחנת הכוח באיתור מיקום, הקמה ותפעול של 2 תחנות ניטור במושב אביגדור ובתימורים.

2. תחנת הכוח "צומת אנרגיה" צפויה לפעול בסביבות ינואר 2021 סמוך לקריית גת בהספק של 360 מגה-ואט.

3. תחנת כוח אשכולות צפויה לפעול בסביבות סוף שנת 2021 בקריית גת. התכנון המקורי התבסס על 256 מגה-ואט, אולם חברת החשמל אישרה בשלב זה 100 מגה-ואט בלבד.

צריכת הדלקים של התחנות החדשות תדווח, לאחר שנת פעילות שלהם, ותהיה תלויה בדרישות של מנהל מערכת החשמל הארצית.

מצב איכות האוויר בשנת 2019 באזור נפת אשקלון נקבע באמצעות השוואת נתוני הניטור שנרשמו במדידות הרציפות והלא רציפות בתחנות הניטור של האיגוד:

1. לערכי איכות האוויר (ערכי סביבה, יעד, התראה) שנקבעו ב"תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראות שעה), התשע"א – 2011", כנדרש בחוק אוויר נקי.

2. לערכי איכות האוויר ב"תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראות שעה) (תיקון), התשע"ג – 2013", שתוקפם החל מ-1.1.2015 – בערכים אלה עודכנו ערכי הסביבה של כמה מזהמים: SO_2 , NO_2 , PM_{10} , $PM_{2.5}$, O_3 .

להלן סקירת מצב של איכות האוויר בנפת אשקלון בשנת 2019 לפי אמות המידה שפורטו לעיל:

נתוני המערכת לניטור אוויר

מערכת ניטור האוויר באיגוד כוללת 12 תחנות ניטור ומרכז בקרה ממוחשב.

איור 4: מערכת לניטור אוויר

תחנות הניטור במרחב האיגוד

טבלה מס' 1 – תחנות הניטור במרחב האיגוד המופעלות על ידי האיגוד

שם התחנה	מזהמים הנמדדים בהסמכה	פרמטרים מטאורולוגיים	מיקום התחנה אורך/ רוחב ברשת ישראל החדשה	
			מזרח	צפון
ארז	S, N, O, D10	W, R, T, U, B	158731	607995
אשקלון דרום	S, N, O, D2.5	W, R, T, U	157590	618195
אשקלון-איגוד	S, N, O, D10	W, R, T, U, B, S	159331	618836
גברעם	S, N, O, D2.5	W, R, T, U	163159	610998
דליה	S, N, O, D2.5	W, R, T, U, B, S	184155	626160
כרמיה אשק	S, N, O	W, R, T, U, S	156749	612687
מבקיעים	S, N, O, D10	W, R, T, U, S	160045	614630
ניר ישראל	S, N, D2.5	W, R, T, U	165704	621482
קריית גת	S, N, O	W, R, T, U, S	177482	612802
קריית מלאכי	S, N, O, D2.5	W, R, T, U	175621	626345
שדה יואב	S, N, D2.5	W, R, T, U	170008	616791
שדרות	S, N, O, D2.5	W, R, T, U	162321	604206

סוגי המדידות הנעשות בתחנות הניטור:

מכשירי הניטור		פרמטרים מטאורולוגיים	
S	גופרית דו-חמצנית	W	כיוון ומהירות הרוח
N	תחמוצות חנקן	T	טמפרטורה
O	אוזון	U	לחות
D2.5	חלקיקים נשימתיים עדינים PM2.5	R	גשם
D10	חלקיקים נשימתיים PM10	S	קרינת שמש
		B	לחץ ברומטרי

נתוני הניטור מהתחנות מועברים למרכז הבקרה באיגוד ומעובדים לממוצעים שעתיים, יומיים, חודשיים ושנתיים. נוסף על כך, הנתונים מועברים בזמן אמת באמצעות תקשורת מחשבים לשירות המטאורולוגי ולמשרד להגנת הסביבה.

מערכת הניטור עוברת כיול אוטומטי אחת ל-24 שעות. לאחר כל כיול מופק דו"ח אוטומטי עם פירוט תוצאות הכיול והתראות על תקלות אפשריות. מדי יום הנתונים עוברים בדיקת

איור 5: תעודת ההסמה שקיבל האיגוד

אמינות (דיגול). אחת ל-5 דקות נתוני איכות האוויר מתעדכנים באתר האינטרנט ashkelonaqm.net.

הדו"חות החודשיים והשנתיים מפורסמים באתר המשרד להגנת הסביבה ובאתר האיגוד לאחר שעברו בדיקה ובקרה של רכז איכות האוויר באיגוד.

כמו כן, אחת לשנה מתבצע כיוול של גורם חיצוני כדי לבדוק את אמינות מערכת הניטור. ממצאי דו"חות הכיוול מלמדים על אמינות גבוהה בהפעלת מערכת הניטור, שקיבלה תעודת הסמכה ל-ISO/IEC 17025 מהרשות להסמכת מעבדות וב-15 במאי 2020 תחודש שוב מבחינת ההסמכה.

ניתוח אירועי זיהום האוויר

טבלה מס' 2 – הערכים הרלוונטיים למערכת הניטור של האיגוד וערכי הסביבה שעל פיהם סוכמו הנתונים לשנת 2019:

מספר חריגות מותר	זמן ביצוע	הערך במיקרוגרם למ"ק	הערך בחל"ב	המזהם
8	שעה	350	134	
4	יממה	50	19	
	שנה	20	8	
	חצי שעה	940	500	
	יממה	560	298	
8	שעה	200	106	
	שנה	40	21	
10	8 שעות	140	71	אוזון O ₃
18	יממה	37.5		
	שנה	25		
18	יממה	130		
	שנה	50		

להלן טבלאות ותרשימים לסיכום נתוני הניטור לשנת 2019:

גופרית דו-חמצנית

טבלה מס' 3 מציגה מדידות גופרית דו-חמצנית. זו תרכובת גזית הנפלטת לאוויר משריפת דלקים המכילים גופרית (מזוט, סולר) בתעשייה ובתחנות כוח לייצור חשמל, וכן מתהליכי ייצור שונים בתעשייה. בין האפקטים השליליים של המזהם פגיעה במערכת הנשימה, הפיכה באטמוספירה לאירוסול חומצה גופרתית וחלקיקי סולפאט שניוניים (קטנים מ-1 מיקרון) הגורמים להשפעות בריאותיות חמורות, לצד תופעות של אובך וירידה בראות, גשם חומצי ונזק לצמחייה ולמבנים (שיש, ברזל).

טבלה מס' 3 – ערכי הגופרית הדו-חמצנית שנמדדו בתחנות השונות בשנת 2019

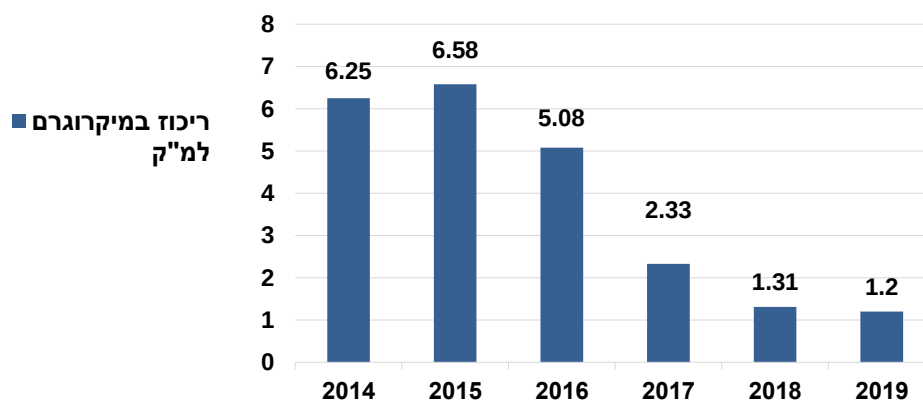
גופרית דו-חמצנית SO ₂			תחנה
ריכוז יממתי מרבי (מיקרוגרם למ"ק)	ריכוז שעתי מרבי (מיקרוגרם למ"ק)	ממוצע שנתי (מיקרוגרם)	
11	78	0.8	ארז
8	42	1.6	אשקלון דרום
8	73	2.1	אשקלון – איגוד
12	154	1.5	גברעם
4	24	0.5	דליה
11	105	0.8	כרמיה
22	117	1.6	מבקיעים
5	56	0.8	ניר ישראל
4	26	0.5	קריית גת
14	55	2.1	קריית מלאכי
7	39	0.8	שדה יואב
8	70	1.3	שדרות
50	350	20	ערך סביבה
4	8	מספר ערכים מותר מעל התקן	

✓ בשנת 2019 לא נמדדו חריגות או אירועים מעל ערכי הסביבה לגופרית דו-חמצנית.

איור 6 - תחנת הכוח רוטנברג, המופעלת באמצעות שריפה של אלפי טונות פחם ביממה, מהווה את המקור העיקרי לפליטת תחמוצות גופרית דו-חמצנית לסביבה

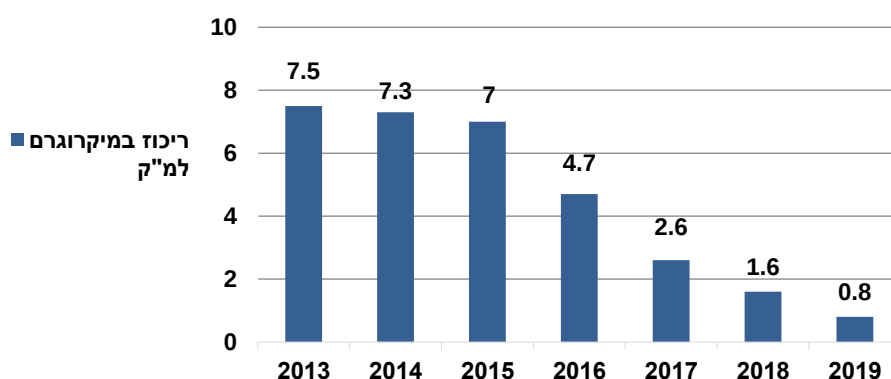
ניתן לראות בתרשים מס' 1 כי ריכוזי הגופרית הדו-חמצנית פחתו במהלך השנה האחרונה בשל מעבר של מפעלים שונים לשריפת גז טבעי ושימוש במזוט דל גופרית במפעלים אחרים.

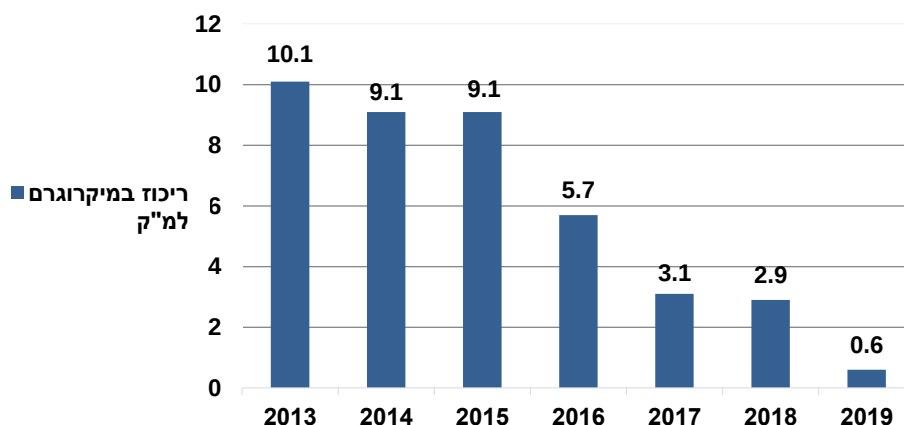
תרשים מס' 1 - ריכוז גופרית דו-חמצנית בממוצע שנתי בתחנות האיגוד

בשנים 2016-2019 חלה ירידה במוצעים השנתיים לגופרית דו-חמצנית בעקבות השבתת 2 יחידות לסירוגין בתחנת הכוח רוטנברג לצורך התקנת אמצעים להפחתת פליטות ופעילות פיקוח ואכיפה של האיגוד.

ניתן לראות בתרשים מס' 2 ובתרשים מס' 3 כי ריכוזי הגופרית הדו-חמצנית באזור אשקלון ובאזור מועצה אזורית חוף אשקלון פחתו בשנים 2016-2019 בשל הפחתה בשימוש הפחם בתחנת הכוח רוטנברג, והמוצעים השנתיים נמוכים ביחס לערך הסף הסביבתי (20 מיקרוגרם למ"ק).

תרשים מס' 2 – ממוצעים שנתיים של ריכוזי גופרית דו-חמצנית באשקלון

תרשים מס' 3 – ממוצעים שנתיים של ריכוזי גופרית דו-חמצנית במבקיעים, מועצה אזורית חוף אשקלון

ערכי כלל תחמוצות החנקן

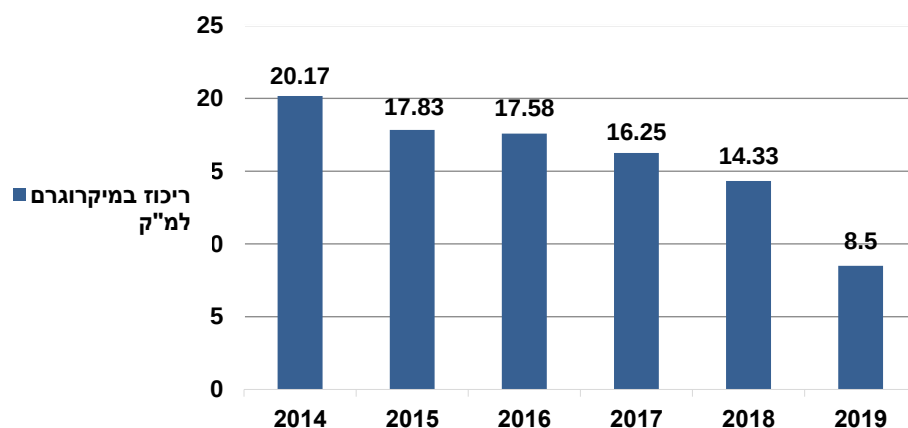
מקור תחמוצות החנקן הוא בשריפת דלקים בתהליכי ייצור בתעשייה. מתחמוצות אלו נפלטת כמות ניכרת גם בעקבות שריפת דלק במנועי כלי רכב. עיקר הסובלים מתחמוצות אלו הם תושבי המרכזים העירוניים והמתגוררים סמוך לצמתים מרכזיים.

טבלה מס' 4 – ערכי כלל תחמוצות החנקן שנמדדו בתחנות השונות בשנת 2019

כלל תחמוצות החנקן NOX			
תחנה	ממוצע שנתי (מיקרוגרם)	ריכוז חצי שעתי מרבי (מיקרוגרם למ"ק)	ריכוז יממתי מרבי (מיקרוגרם למ"ק)
ארז	15	171	35
אשקלון דרום	17	189	53
אשקלון – איגוד	32	403	136
גברעם	13	121	36
דליה	13	277	46
כרמיה	23	334	57
מבקיעים	18	592	48
ניר ישראל	19	136	41
קריית גת	20	208	47
קריית מלאכי	25	283	64
שדה יואב	13	125	34
שדרות	19	244	54
ערך סביבה		940	560

✓ בשנת 2019 לא נמדדו חריגות או אירועים מעל התקן של תחמוצות חנקן.

ניתן לראות בתרשים מס' 4 כי השינויים בריכוזי תחמוצות החנקן נובעים מצד אחד ממעבר מפעלים לשריפת גז טבעי ושיפורים במבערים שלהם, ומצד שני מפיקוח על היתרי הפליטה בתעשייה וכלי רכב הפולטים תחמוצות אלו.

תרשים מס' 4 – ריכוז כלל תחמוצות חנקן במוצע שנתי בתחנות האיגוד

ערכי חנקן דו-חמצני

ריכוז החנקן הדו-חמצני משתנה לפי מיקום התחנה ביחס לכבישים ראשיים ולתעשייה, וכן לפי מגמות רב שנתיות של הפחתת פליטת תחמוצות החנקן מהתחבורה והתעשייה.

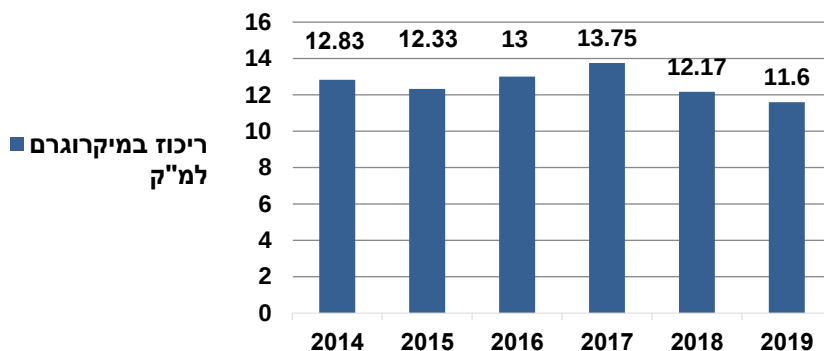

איור מס' 7 – פליטת חנקן דו-חמצני

טבלה מס' 5 – ערכי תחמוצות החנקן הדו-חמצני שנמדדו בתחנות השונות בשנת 2019.

חנקן דו-חמצני NO ₂		
תחנה	ממוצע שנתי (מיקרוגרם למ"ק)	ריכוז שעתי מרבי (מיקרוגרם למ"ק)
ארז	10	60
אשקלון דרום	11	134
אשקלון – איגוד	18	125
גברעם	9	78
דליה	9	62
כרמיה	12	95
מבקיעים	11	90
ניר ישראל	10	73
קריית גת	13	111
קריית מלאכי	16	98
שדה יואב	9	81
שדרות	12	96
ערך סביבה	40	200
מספר ערכים מותר מעל התקן		8

✓ בשנת 2019 לא נמדדו חריגות או אירועים מעל התקן של חנקן דו-חמצני.

תרשים מס' 5 – ריכוז חנקו דו-חמצני בממוצע שנתי בתחנות האיגוד

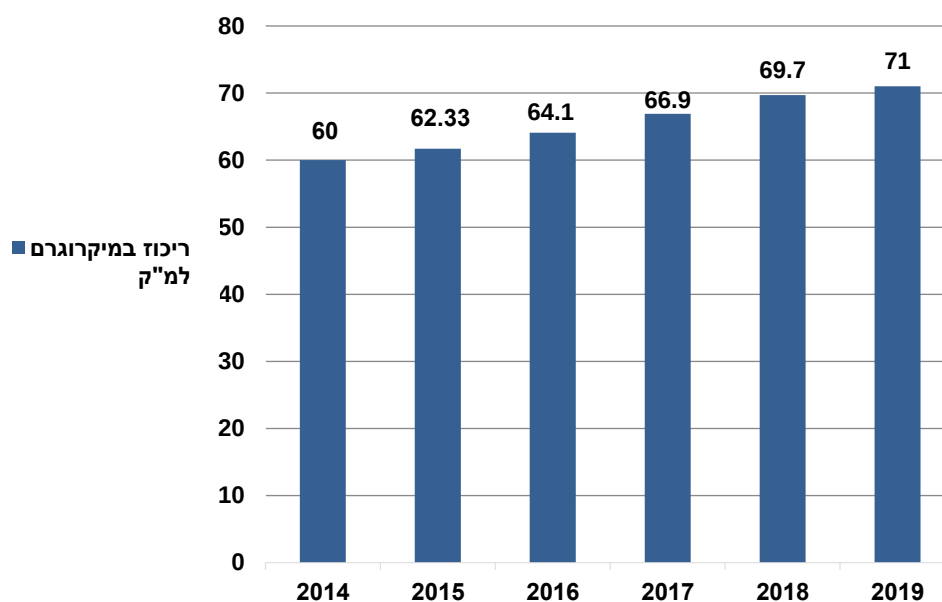
ערכי אחוז O_3

האחוז הינו מזהם משני, כלומר מזהם שאינו נפלט ישירות מתהליכי השריפה והייצור, אלא נוצר בריאקציות כימיות ופוטוכימיות באטמוספירה. שינוי בריכוז האחוז מצביע על שינוי בריכוז תחמוצות החנקן ובריכוז החומרים האורגניים שבאוויר, המהווים מזהם בסיס ליצירת האחוז.

טבלה מס' 6 – ערכי האחוז שנמדדו בתחנות השונות בשנת 2019

אחוז O_3		
תחנה	ממוצע שנתי (מיקרוגרם למ"ק)	ריכוז 8 שעות מרבי (מיקרוגרם למ"ק)
ארז	64	162
אשקלון דרום	88	169
אשקלון איגוד	73	155
גברעם	76	131
דליה	70	150
כרמיה	61	151
מבקיעים	66	141
קריית גת	74	162
קריית מלאכי	71	174
שדרות	76	159
ערך סביבה		140
מספר ערכים מותר מעל התקן		10

✓ בשנת 2019 נמדדו מספר חריגות מעל התקן של אוחון. החריגות נמדדו באשקלון דרום ובמבקיעים, המושפעות מפליטה של חומרים אורגניים נדיפים מתחנות הכוח, מחוות מכלי הדלקים ומטעינת דלקים במקשרים הימיים בקצא"א, שמשפיעים על עליית ריכוזי האוחון.

תרשים מס' 6 – ריכוז אוחון בממוצע שנתי בתחנות האיגוד

ריכוזי חלקיקי אבק

במרחב האיגוד קיימים כמה מקורות לחלקיקי האבק. חלק מהמקורות הינם טבעיים (חלקיקי אבק המדבר, חלקיקי מלח מהים) וחלקם מעשי ידי אדם (תעשייה, שינוע מחצבים, סלילת כבישים, עבודות בנייה, מפעלי בטון, מתקני טיפול לפסולת בניין, עיבוד חקלאי וכדומה). בדרך כלל מקור השינויים בריכוזים הוא בשנים שבהן היו סופות אבק.

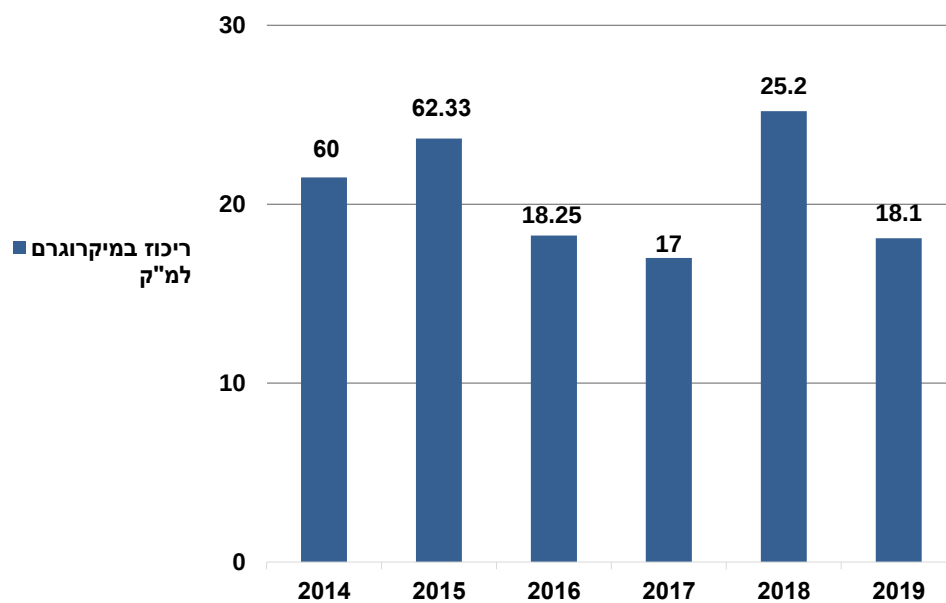

איור מס' 8: ריכוז גבוה של חלקיקי אבק

טבלה מס' 7 – ריכוזי האבק הדק שנמדדו בתחנות השונות בשנת 2019

חלקיקים נשימתיים PM 2.5/10				
תחנה	PM	ממוצע שנתי ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	ריכוז יממתי ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	מס' חריגות מעל הערך היממתי
ארז	2.5	19	73	0
אשקלון דרום	2.5	19	80	0
אשקלון – איגוד	2.5	18	88	0
גברעם	2.5	17	73	0
דליה	2.5	17	68	0
מבקיעים	10	45	378	0
ניר ישראל	2.5	18	78	0
קריית גת	2.5	19	71	0
קריית מלאכי	2.5	19	77	0
שדה יואב	2.5	19	99	1
שדרות	2.5	19	76	0
	2.5	25	37.5	
	10	50	130	
	מספר ערכים מותר מעל התקן		18	

✓ בשנת 2019 נמדד אירוע אחד מעל החריגה המותרת מהתקן היממתי, בשל סופת אבק.

תרשים מס' 7 – ריכוז אבק PM2.5 בממוצע שנתי בתחנות האיגוד

טבלת אי דאות מורחבת ב- $k=2$ לשנת 2019

מזהם / תחנה	גופרית דו-חמצנית SO ₂	כלל תחמוצות החנקן NO _x	חנקן דו-חמצני NO ₂	אוזון O ₃	חלקיקים נשימתיים PM _{2.5}	חלקיקים נשימתיים PM ₁₀
ארז	11.4%	8.7%	8.7%	6.2%	X	50.0%
אשקלון דרום	11.6%	6.6%	6.6%	7.3%	32.4%	X
אשקלון - איגוד	11.4%	6.4%	6.4%	6.5%	X	50.0%
גברעם	11.7%	10.1%	10.1%	6.4%	32.4%	X
דליה	11.9%	6.9%	6.9%	7.7%	32.4%	X
כרמיה	12.0%	6.5%	6.5%	7.9%	X	X
מבקיעים	11.4%	7.4%	7.4%	7.4%	X	50.0%
ניר ישראל	11.4%	8.0%	8.0%	X	32.4%	X
קריית גת	11.4%	5.9%	5.9%	6.6%	32.4%	X
קריית מלאכי	11.8%	7.5%	7.5%	5.4%	X	X
שדה יואב	11.7%	6.1%	6.1%	X	32.4%	X
שדרות	11.3%	6.1%	6.1%	5.7%	32.4%	X

סימון X - מזהם אינו נמדד בתחנה בשנת 2019

הבהרות לנתוני תחנות ניטור אוויר:

- נתוני התחנות הם לפי נתונים ממסד נתוני האיגוד המעודכנים לתאריך 13/02/2020.
- הרשות הלאומית להסמכת מעבדות אינה אחראית לתוצאות הבדיקה בתחנות הניטור של האיגוד ואין ההסמכה מהווה אישור לתוצאות המדווחות.
- יש להתייחס למסמך במלואו ואין להעתיק חלקים ממנו למסמכים אחרים.

מחלקת קרינה

קרינה בלתי מייננת

האיגוד מודד רמות קרינה של אנטנות סלולריות, וכן קווי מתח גבוה ושנאים של חברת החשמל. לאיגוד מד קרינה משוכלל, שבאמצעותו ניתן למדוד את רמת הקרינה מהמוקדים השונים. האיגוד מפקח על בדיקות הקרינה שנעשות במוסדות חינוך בכל הרשויות שבנפת אשקלון.

במרוצת השנים, שבהן האיגוד עוסק בתחום קרינה בלתי מייננת (משנת 2001 עד היום), התפתחה והתרחבה הפעילות למישורים רבים מעבר לביצוע מדידות קרינה לצורך פיקוח על פי חוק קרינה בלתי מייננת תשס"ו - 2006.

בכל הפעילויות שיוצגו כאן מטרות העיקריות הינה צמצום חשיפת הציבור לקרינה עד למינימום האפשרי, בפרט בקרב ילדים, זאת, על פי עקרון "הזהירות המונעת" וחוק הקרינה, במיוחד לנוכח העובדה כי בעידן שלנו כל התפתחות טכנולוגית מהווה מקור חדש לחשיפה לקרינה בלתי מייננת.

באופן כללי ניתן לחלק את מקורות חשיפת כלל הציבור לקרינה בלתי מייננת כך:

- (1) מקורות סביבתיים
- (2) מקורות מחוץ לבית
- (3) מקורות פנימיים (בתוך הבית)
- (4) מקורות אישיים (צמוד לגוף)

המקורות הסביבתיים הם בעיקר אנטנות סלולריות ואנטנות שידור אחרות הפועלות בתדרי RF: חדרי טרנספורמציה, שנאים על עמודים, קווי הולכה למיניהם, לוחות וארונות חשמל הפועלים בתחום ה-ELF.

המקורות הפנימיים הם בעיקר הטלפון הסלולרי, ואלה הפועלים בתדר רשת החשמל והאלחוט, כגון נתבים אלחוטיים, ציוד חשמלי ולוחות חשמל פנימיים. מבין המקורות האלה הטלפון הסלולרי, שמהווה מקור חשיפה אישי, הינו העיקרי.

אנחנו נחשפים למקורות רבים של קרינה בלתי מייננת, מקצתם גורמים לנו לחשיפה קצרת מועד ומקצתם לחשיפה רצופה וממושכת. הדגש מבחינת ההשפעה הבריאותית הינו על מקורות חשיפה לטווח הארוך – רצופה וממושכת.

האיגוד פעל במשך כל התקופה (משנת 2001 עד היום) בדרכים שונות לצמצום החשיפה מכל מקור דרך:

- טיפול בפניות הציבור.
- מתן תנאים בעבור בקשות להיתרי בנייה, הכוללות הקמת מתקני חשמל חדשים או קרבה למתקני חשמל קיימים.
- בדיקה של בקשות להיתרי בנייה לאתרי שידור סלולריים טרם הדיון בוועדה מקומית.
- בגני ילדים ובבתי ספר – מעקב (ELF) ותדר רשת החשמל (RF), ביצוע מדידות קרינה בתדרי רדיו ופיקוח אחר תוצאות המדידות, מתן המלצות מקצועיות לטיפול בליקויים ופיקוח לאחר טיפול.
- ביצוע פעילות חינוכית למורים ולכלל הציבור בנושא הגברת המודעות לצמצום החשיפה לקרינה בלתי מייננת.
- ביצוע ניטור רציף של קרינה בגני ילדים ובבתי ספר שבוחר האיגוד.
- מתן הרצאות והדרכות למורים, לסטודנטים ולקהל הרחב במסגרות שונות בנושא צמצום החשיפה לקרינה. ארגון קורסים למודדי קרינה וקורסי ריענון למנהלי מחלקות איכות הסביבה ברשויות האיגוד, וכן לרכזי קרינה ביחידות הסביבתיות ובאיגודים בשיתוף אגף קרינה במשרד להגנת הסביבה.

בשנת 2019 ערכנו 41 בדיקות מדידת קרינה בקרבת אתרים סלולריים ובקרבת שנאים ומוקדי שדות מגנטיים בתדר רשת החשמל. במרבית הבדיקות שנערכו סביב אנטנות סלולריות רמות הקרינה הסביבתית היו נמוכות – כאחוזים בודדים מהתקן הסביבתי. במדידות של שדות מגנטיים בתדר רשת החשמל נמצאו חריגות בכמה מקרים, והן טופלו בהתאם.

בשנת 2019 המשיכו משרד החינוך והמשרד להגנת הסביבה לערוך סקרי קרינה בבתי הספר. הסקרים, אשר בוצעו באמצעות חברות בדיקה פרטיות, הצביעו על מספר חריגות מועט מהמלצות המשרד להגנת הסביבה לערכי סף לחשיפה מתמשכת לשדות מגנטיים

בתדר רשת החשמל. כתגובה לממצאים, נשלחו מכתבים עם רשימת חברות המוסמכות למיגון לכל מנהלי מחלקות החינוך ולמנהלי מחלקות איכות הסביבה ברשויות לצורך ביצוע עבודות מיגון ובקרה בבתי הספר. בדרך כלל עבודות המיגון נדרשות במקומות שבהם לוחות חשמל מתח נמוך בבית הספר הותקנו בקיר משותף עם כיתת לימוד, חדר מורים וכדומה. אין מניעה להיחשף לשדות מגנטיים בעוצמות אלו בחשיפה זמנית, כגון בחדרי שירותים, מסדרונות ומעברים. עוצמות השדות המגנטיים מלוחות החשמל הטיפוסיים יורדות במהירות עם המרחק, ובדרך כלל פוחתות מתחת לסף המומלץ במרחק של 1 מטר. אפשרויות הפעולה כוללות: הרחקה של התלמידים באמצעות קירוי ובניית מחיצות גבס, טיפול בלוח החשמל לשיכול פאזות ותיקון ההארקה, ובעדיפות אחרונה – בידוד לוחות החשמל באמצעות ציפוי הקיר בלוחות מתכת מיוחדים. העבודות מתבצעות תוך כדי בקרה ומדידת קרינה עד להשגת התוצאות הרצויות.

תמונה מס' 1 – קורס בודקי קרינה לעובדי יחידות סביבתיות באיגוד, שנערך בשיתוף אגף קרינה במשרד להגנת הסביבה ב-14 בנובמבר 2019

מחלקת רעש

רעש

האיגוד מטפל בתלונות על מטרדי רעש שמקורם בעסקים, מפעלים ואולמות אירועים בעלי רישיון עסק. האיגוד מבצע בדיקות רעש באמצעות מד רעש משוכלל הנמצא ברשותו, ותוצאות הבדיקה מועברות לרשויות המטפלות בתלונות. נוסף על כך, האיגוד נותן חוות דעת לסקרים אקוסטיים כבר בשלב היתר הבנייה.

רעש

במהלך 2019 טופלו 34 תלונות על מטרדי רעש הנגרמים ממפעלים, בהם מפעל וולפמן ומאפיית משי באשקלון וממנחת קדמה ביואב. מהמושבים במועצות האזוריות התקבלו תלונות על רעש מרפתות לולים ומאזורי תעסוקה – וטופלו.

טופלו 12 פניות מתושבי אשקלון, קריית מלאכי, שדרות וקריית גת על רעש ממנועי

קירור בעסקים ואולמי אירועים בכנות ובמרינה.

טופלו תלונות רעש מרפת במושב גבעתי.

נבדקו ואושרו 9 דו"חות אקוסטיים לפרויקטים

מסחריים משולבים בבתי מגורים וחוות דעת

אקוסטית לרעש מתחנת כוח אלון גת בקריית גת.

חוות דעת של האיגוד בנושא מניעת רעש ניתנת לפי חוק למניעת מפגעים, 1961 ותקנותיו:

- תקנות למניעת מפגעים (רעש בלתי סביר), התש"ן - 1990
- תקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש), התשנ"ג - 1992
- תקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש) (תיקון), התשע"א - 2011
- חוקי עזר מקומיים.

האיגוד פועל בשני מישורים למניעת מטרדי רעש:

1. פיקוח על בניית מתקנים חדשים בתעשייה, וכן על תוכניות בנייה למרכזי מסחר בשילוב מגורים ואולמות אירועים.

באיגוד נבדקים סקרים/ נספחים אקוסטיים שהגישו מפעלים/ מוסדות עירוניים ויזמים לפי דרישת מתכנן האיגוד וכתנאי לקבלת היתרי בנייה למתקנים חדשים.

בשנת 2019 נבדקו ואושרו 10 דו"חות אקוסטיים כולל מתן חוות דעת אקוסטית לרעש מתחנת כוח אלון גת בקריית גת.

2. טיפול בפניות ציבור בנושא מטרדי רעש

האיגוד מטפל בתלונות מטרדי רעש הנגרמים ממפעלים, עסקים ומוסדות ציבור. הטיפול כולל התרשמות ממקור הרעש, ביצוע מדידות מפלס רעש בבית המתלונן וכתיבת דו"ח מסכם עם בקשה להסרה ו/ או הפחתת מטרדי רעש, אם קיימים כאלה.

במהלך 2019 טופלו 3 פניות של תושבים על מטרדי רעש הנגרמים ממפעלים וולפמן באזור התעשייה הדרומי, מאפיית משי באזורי תעשייה הצפוני באשקלון ומדיסקוטק דבליו באזור התעשייה בכנות. כמו כן, טופלו פניות של מושבים על חוות לולים, מחלבות ברפתות ו-12 פניות בנושאי מטרדי רעש מעסקים הממוקמים במרכזים מסחריים ובקרבת בנייני מגורים.

מפעלים / עסקים / חוות / לולים

התקבלו תלונות על רעש ממערכות אלקטרומכניות, כגון מדחסים, מערכות קירור, משאבות, פריקת סחורה בשעות מנוחה, רעש ממנדפים וכולי. חלק מהבעלים של בתי העסק טיפלו במטרדי הרעש לשביעות רצונם של המתלוננים. באשר לעסקים שלא טופלו, נשלחה בקשה למחלקת רישוי עסקים / פיקוח להמשך טיפול להסרת המפגע.

מוסדות חינוך

התקבלו תלונות על מטרדי רעש חזק בעת הפעלת פעמון בית הספר, השמעת מוזיקה בהפסקות ובחופשת הקיץ ומטרד רעש מצופר אזעקה המתריע על השארת דלת פתוחה בכניסה לגני ילדים. בוצעו מדידות של מפלסי רעש ולכל המנהלים נשלחו הנחיות החוק וחוזר מנכ"ל משרד החינוך המפרט את רמות מפלסי הרעש המותרים.

אולם אירועים

התקבלו תלונות על מטרדי רעש שנגרמים לתושבי הסביבה הקרובה ממוזיקה חזקה המושמעת באולמי האירועים ומחוצה לו: דולוס במרינה באשקלון ודיסקוטק דבליו באזור התעשייה בכנות. בוצעו מדידות בבית המתלונן ונכתבו הנחיות לביצוע הצעדים הנדרשים להסרת המטרד.

אתרי בנייה

התקבלו תלונות על מטרדי רעש מאתרי בנייה ברחבי העיר הנגרמים מהפעלת מתקנים וציוד בנייה בשעות הבוקר המוקדמות ובניגוד לתקנות החוק. בעקבות התלונות, דרישות החוק ותקנותיו הועברו לידיעת מנהלי האתרים.

מפוח עלים

תלונות על שימוש והפעלת מפוח עלים בשכונות מגורים הופנו למנהלי מחלקות איכות הסביבה ברשויות, והם הנחו את המוקד העירוני לשלוח בזמן אמת פקח לאכיפת תקנות החוק. במקביל, הונחה הקבלן להימנע לחלוטין משימוש במפוח עלים.

בתים פרטיים

הפניות שטופלו היו בנושאי מזגנים, שיפוצים, הפעלת מוזיקה, נביחות כלבים ועוד. לכל המתלוננים נשלח חומר המפרט את תקנות החוק ואת דרכי הפעולה העומדים לרשותם.

מחלקת פניות ציבור

פניות הציבור

רקע

האיגוד פועל בקרב 10 רשויות מקומיות, שבהן מתגוררים כ-360 אלף תושבים. האיגוד פועל בשקיפות ועל פי עקרון שיתוף הציבור. לצורך כך, האיגוד מעדכן את התושבים ואת נבחרי הציבור גם בפעילות השוטפת וגם במידע על אודות נתוני איכות הסביבה העולים בביקורות ובאמצעי הניטור.

טיפול בפניות הציבור

הפניות לאיגוד נעשות דרך אתר האיגוד, בפנייה ישירה למשרדי האיגוד, באמצעות מוקד הסביבה ובאמצעות המוקדים העירוניים. כל פנייה מתועדת בקובץ ייעודי על מנת לאפשר מעקב תקין אחרי הפניות השונות. כמו כן, כל פנייה מתויגת בפני עצמה, גם אם כבר קיימת פנייה אחרת על אותו מטרד או מפגע במערכת.

מנהלי המחלקות השונות באיגוד מטפלים בפניות השונות והן מטופלות לפי העניין. במקרה הצורך, נעשים שיתופי פעולה בין המחלקות על מנת לתת את המענה הטוב ביותר והכולל עד ההגעה לפתרון.

לקראת סוף השנה, נעשו מאמצים לרכישת תוכנה לפניות הציבור, ובשנת 2020 היא אמורה להיכנס לפעולה. בעזרת התוכנה, המענה שיקבלו התושבים יהיה יעיל ומהיר יותר, והיכולת של האיגוד לעקוב אחר הפניות תהיה טובה יותר.

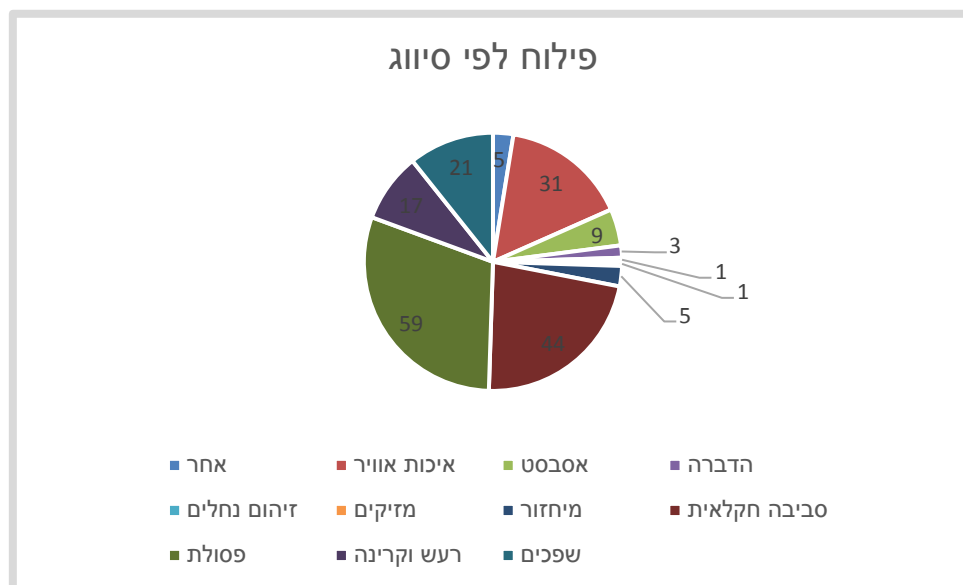
מאפיינים כלליים

בשנת העבודה 2019 התקבלו 1,121 פניות ציבור מתושבי נפת אשקלון למוקד הסביבה. למשרדי האיגוד הגיעו 197 פניות בצורות שונות, באמצעות פניות ישירות מתושבים ודרך המשרד להגנת הסביבה מחוז דרום.

חלק מהפניות מבטאות, כאמור, מספר רב של פונים לאירוע אחד מתמשך או נרחב. בתרשים מס' 1 אפשר לראות כי הנושא העיקרי שמטריד את התושבים הוא הסביבה החקלאית, כלולות בו פניות בנושאים של: שריפות, איכות האוויר ופסולת. גם נושא איכות האוויר הוא נושא רחב, ופניות בנושא זה כוללות תחומים רבים, כמו שריפות, ריחות ממפעלים וריחות גז.

מקור המטרד

מפילוח הפניות שהתקבלו עולה, כי מרבית הפניות הן בתחומי פסולת, איכות אוויר, סביבה חקלאית, מים ונחלים ואסבסט. יש לציין כי לעיתים קרובות פניות המתויגות כנושא אחד כוללות גם נושאים אחרים מקבילים, למשל, פניות בנושא שריפות יכולות להיקשר גם לאיכות האוויר וגם לסביבה חקלאית. אולם בכל מקרה, כל פנייה מתויגת רק בנושא העיקרי.

תרשים מס' 1 – פילוח השוואתי של הפניות שהתקבלו באיגוד על פי מקור המטרד

איכות האוויר

בתחום זה של איכות האוויר כלולים נושאים שונים ומגוונים הנוגעים גם לסביבה החקלאית וגם לסביבה העירונית והתעשייתית. בין השאר, טיפלו עובדי האיגוד במטרדי ריח, במפגעי אבק ובשריפות פסולת בסביבה החקלאית. הטיפול בשריפות התבצע בשיתוף פעולה עם מחלקת השריפות החדשה של רשות הטבע והגנים.

מבדיקת הפניות עולה כי חלה ירידה במספר הפניות בעקבות ריחות גז באשקלון וסביבתה (זיקים וכרמיה). ייתכן שהסיבה לכך היא מערכת מישוב האדים שהותקנה במפעל קצא"א והקפדה על פריקה/ טעינה לפי משטר הרוחות. כמו כן, התקבלו כמה פניות בנושא מטרדי זיהום אוויר בגלל מפעלי בטון בנפה - באשקלון, קריית גת וקריית מלאכי. פניות בגלל שריפות גזם ופלסטיק התקבלו מהמועצות האזוריות לכיש (שלווה, נוגה, זוהר, נהורה), חוף אשקלון (בית שקמה, גיא, מבקיעים), באר טוביה (שדה עזיהו, שתולים, גבעתי), שפיר (אבן שמואל) ושער הנגב (גבים). כמו כן, התקבלו פניות מיישובי מזרח לכיש בגלל שריפות מעבר לקו הירוק. בהקשר לשריפת פסולת חקלאית, האיגוד פועל בשיתוף המועצה והתושבים על מנת להגיע לפתרון אמיתי.

סביבה חקלאית

בשנה החולפת התקבלו באיגוד 44 פניות בנושא של סביבה חקלאית. נושא זה כולל מטרדי ריחות מרפתות ומלולים ומדישון השדות ועוד. ניכרת ירידה משמעותית במספר הפניות בנושא מטרדי ריחות דישון. עיקר הפניות התקבל מתושבי קריית גת, חלץ, ניר ח"ן ואיתן. כמו כן, התקבלו פניות בנושא מטרדי ריחות מלולים (נועם, משען) ומטרדי ריחות מרפתות (ינון ושפיר). לדברי הפונים, מקיבוץ רוחמה התקבלו פניות בנושא מטרדי ריח ממפעל קומפוסט.

קרינה, רעש ואסבסט

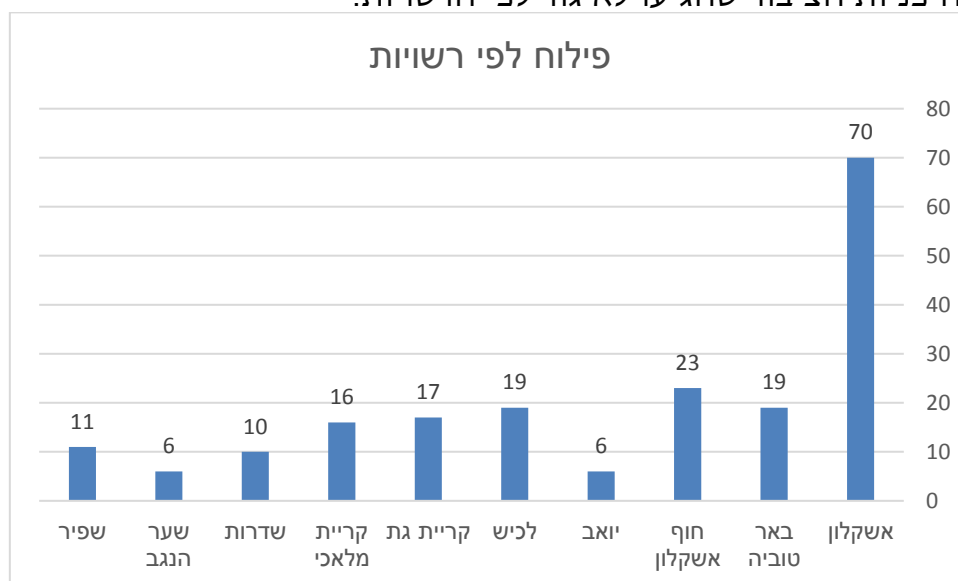
לאור התפתחות הבנייה והתקרבות לקווי מתח גבוה לצד העלייה במודעות, ניכר גידול במספר הפניות בנושאי מדידת רמות קרינה. באופן דומה, בעקבות הפיתוח בשטחים החקלאיים, הכולל הקמת מבני אחסון חדשים ופירוק מבנים ישנים, ניכרת עלייה במספר הפניות בנושאי אסבסט.

התפלגות לפי רשויות

להלן התפלגות הפניות לפי רשויות (פירוט לכל רשות בהמשך).

לכל רשות בנפה מאפיינים שלה, יש רשויות שכוללות יותר שטחים חקלאיים או שנמצאות בקרבת שטחים חקלאיים, פניות הציבור ברשויות אלה יתקשרו למטרדי פסולת, שריפות או איכות האוויר. לעומת זאת, יש רשויות שעולים בהן יותר מטרדים של פסולת או איכות אוויר הנובעים משימושים מעורבים.

להלן פילוח פניות הציבור שהגיעו לאיגוד לפי הרשויות:

תרשים מס' 2 – פירוט הפניות שהתקבלו באיגוד לפי הרשויות

מאפיינים מרכזיים לפי רשויות

פניות של תושבי אשקלון

הנושאים העיקריים של הפניות הם בתחום מפגעי זיהום אוויר ופסולת.

ריח זיהום אוויר: התקבלו 18 פניות.

פסולת: חל גידול במספר הפניות בנושא זה, התקבלו 15 תלונות בנושא פסולת ללא מאפיין מובהק.

רעש וקרינה: 12 פניות. מרביתן המוחלט של הפניות בנושא רעש הינן בשל הקרבה של מתקני תעשייה לבתים פרטיים ובשל עירוב השימושים בעיר.

פניות של תושבי קריית גת

מקריית גת התקבלו 17 פניות. ניכר צמצום במספר הפניות בנושא מטרדי ריח מדישון חקלאי בשטחים העוטפים את העיר. בשנתיים האחרונות ננקטו מספר דרכי פעולה לצמצום מפגע הריחות ממקור זה. התקבלו 6 פניות בנושא פסולת הכוללות טיפול בפסולת בשטחים מסביב לעיר, וכן פניות בנושא פסולת בעיר. שאר הפניות ללא מאפיין מובהק.

פניות של תושבי קריית מלאכי

בשנת 2019 התקבלו באיגוד 16 פניות של תושבי קריית מלאכי. עיקר הפניות בקריית מלאכי היו בנושאים פסולת, שפכים וסביבה חקלאית, ו-6 פניות מהן היו בנושא ריח העולה מביוב. כמו כן, התקבלו תלונות על פסולת בניין המושלכת ללא אישור.

פניות של תושבי שדרות

מתושבי שדרות התקבלו 10 פניות.

רוב התלונות נוגעות לנושא פסולת המייצרת מטרדים של ריח או זבובים בעיר.

פניות של תושבי מועצה אזורית באר טוביה

מבאר טוביה התקבלו 19 פניות בשנת 2019.

8 פניות היו בנושא סביבה חקלאית, הכוללת ריחות העולים מרפתות באזור, ושריפות של פסולת אלקטרונית. כמו כן, התקבלו 5 פניות בנושא איכות האוויר.

פניות של תושבי מועצה אזורית חוף אשקלון

ממועצה אזורית חוף אשקלון התקבלו 23 פניות.

התקבלו 13 פניות בנושא פסולת, והן מהוות את רוב הפניות. הפניות כוללות גם פניות בגלל שריפת פלסטיק במבקיעים.

התקבלו 5 פניות בנושא סביבה חקלאית, מהן פניות בגין ריחות לולים. שאר הפניות היו קשורות לאיכות האוויר, אחת מהן גם לריח קמינים, ראו הרחבת נושא בפרק איכות האוויר. בין הפניות הייתה גם תלונה על סוסים משוטטים בקרבה לאחד המשקים.

פניות של תושבי מועצה אזורית לכיש

החל מ-2017 נערכות בלכיש פגישות עיתיות בהשתתפות אנשי הרשות, גורמי אכיפה והאיגוד, ובהן מבוצע מיפוי של התלונות שהתקבלו במוקד 106 של הרשות, ובעקבותיו ננקטת פעילות ממוקדת.

מלכיש התקבלו 19 פניות. 7 פניות היו בנושא פסולת פניות ומהן 4 פניות על השלכת פסולת בניין במקומות אסורים. התקבלו 6 פניות בנושא סביבה חקלאית הכוללות שריפות של גזם ופסולת בשטחים החקלאיים ברחבי המועצה.

בדיווחים למחוז התקבלו תלונות לזיהום אוויר בגין שריפת ציוד אלקטרוני ביישובי הגדה הסמוכים ליישובים בחלק המזרחי של המועצה, צורך שדווח גם ב-2017. במהלך השנה טיפל האיגוד בנושא בעזרת יועצים משפטיים ונערכה פגישה עם נציגי המועצה והתושבים על מנת להגיע לפתרון הבעיה. הפעילות תמשיך גם בשנה הבאה.

פניות של תושבי מועצה אזורית שפיר

בשנת 2019 התקבלו 11 פניות לאיגוד. בנושא סביבה חקלאית היו 5 פניות שמרביתן נובעות מזיבול שדות חקלאים. היו 2 פניות בנושא פסולת, שאחת מהן הייתה תלונה על מפעל בטון השופך את הפסולת לאחד היישובים של המועצה.

פניות של תושבי מועצה אזורית שער הנגב

מתושבי המועצה האזורית שער הנגב התקבלו 6 פניות. 2 מהפניות היו מתושבי קיבוץ רוחמה בעקבות **מטרדי ריח** מאתר קומפוסט. התקבלה פנייה בנושא פינוי אסבסט, והמועצה נכנסה לפרויקט פינוי אסבסט ביישוב יכני.

פניות של תושבי מועצה אזורית יואב

מתושבי המועצה האזורית יואב התקבלו 5 פניות בנושאים שונים. אחת הפניות נגעה לזיהום אור, נושא שהאיגוד שם עליו דגש בשנה האחרונה. לזיהום אור השפעה אקולוגית נרחבת, ואף שאין תקנות בנושא מצד המשרד להגנת הסביבה, הנושא עולה למודעות.

יעדים:

1. המשך המעקב והדיווח אחר פניות הציבור והטיפול בהן.
2. מעבר לתוכנה לניהול פניות ציבור, על מנת לשפר את השירות לתושבים.
3. המשך מעורבות בוועדות איכות סביבה רשותיות לקידום הטיפול בנושאים שעולים מפניות הציבור.

מחלקת חינוך וקהילה

חינוך סביבתי וקהילה

איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון פועל לקידום המודעות לנושאי איכות הסביבה, להטמעת אורח חיים מקיים ולעידוד עשייה סביבתית בקרב תלמידים ותושבים ברשויות המקומיות החברות באיגוד. האיגוד נותן סיוע מקצועי בהגשת קולות קוראים לחינוך סביבתי במערכת החינוך ובקהילה, מפתח ומשתתף ביוזמות סביבתיות ומעניק ליווי מקצועי לבתי ספר בתהליך הסמכה כמוסדות חינוך ירוקים.

חינוך

מוסדות חינוך ירוקים

מודל בית ספר ירוק מבוסס על עקרונות למידה על הסביבה, יישום אורח חיים מקיים ופעילות תלמידים שמקדמת שינוי בתודעה ובהתנהגות הקהילה לסביבה. איגוד ערים לאיכות הסביבה מלווה את התהליך, מסייע במילוי בקשות התמיכה במסגרת הקולות הקוראים, מעביר הדרכות לצוותי ההוראה ותומך בפעילויות ובימי שיא במסגרת ההסמכה תוך כדי שיתוף פעולה עם גורמים מוניציפליים ברשויות, המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך. האיגוד פעל לצרף לתוכנית בתי ספר שנערכים להסמכה בדרך שתסייע להם בתהליך. השנה הוסמכו בנפה 8 בתי ספר לבתי ספר ירוקים ומתמידים:

- אשקלון (4) – מצפה ימים, עירוני ד', רמת כרמים, אורט אפריר
- חוף אשקלון (2) – תיכון שקמה, ממ"ד נועם בנות
- שער הנגב (1) – תיכון שער הנגב
- לכיש (1) – ממ"ד נועם בנות

לבתי ספר אלה יצטרפו בהמשך השנה עוד 6 בתי ספר ברחבי הנפה, שעומדים לקבל בקרוב את ההסמכה.

נוסף לכך, יש 2 בתי ספר בשנה הראשונה בתוכנית המשולבת לקיימות של משרד החינוך באשקלון ובקריית מלאכי, ו-2 בתי ספר ממשיכים (שנה ב') מאשקלון.

מרחב שקמה הוא הבית שלי – תוכנית לגיל הרך

כחלק מתמיכות האיגוד בפעילות סביבתית ברשויות, המועצה האזורית שער הנגב קיבלה הוצאה לפועל להפעלת את התוכנית "מרחב שקמה הוא הבית שלי" באמצעות קול קורא. התוכנית הועברה על ידי מדריכים של רשות הטבע והגנים. בתוכנית השתתפו 6 גנים, בהם כ-150 ילדים ומשפחותיהם, וכ-20 אנשי צוות. בכל גן התקיימו 4 מפגשים בגן, טיול לשמורת פורה, ופעילות בשיתוף ההורים.

לאור הרצון שעלה בשנה שעברה לגוון את התוכנית, השנה הוצעה גם תכנית חלופית שכללה 2 ימי פעילות בגן ושני טיולים. תכנית זו בוצעה על ידי שני גנים.

תמונות מס' 1-2: ילדי שער הנגב בפעילות בנחל שקמה. צילום: רחל עברון

קולות קוראים והחלטות ממשלה

כמו בכל שנה, סייענו בהכנת בקשות התמיכה עבור הקול הקורא לחינוך סביבתי של המשרד להגנת הסביבה (תלת-שנתי) ובמימוש התמיכות במסגרת קול קורא 2019. בכמה מהרשויות היה אתגר במימוש לנוכח פער באיוש מנהלי מחלקת חינוך ו/ או מרכז תחום החינוך הסביבתי ברשות. נוסף על כך, מימשנו ואנו נערכים למימוש תמיכות **נוספות** בהיקפים משמעותיים:

- החלטת ממשלה 4328 - תמיכה ביישובי העוטף - שדרות, שער הנגב וחוף אשקלון.
- תוכנית חינוכית במסגרת שיקום נחל האלה - קריית מלאכי ובאר טוביה.
- פרויקט השפ"פים - באשקלון, קריית גת, קריית מלאכי ושדרות.
- משרד האנרגיה - ניטור חשמל וערכות "אנרגיה בראש אחר", כמפורט לעיל.

קהילה

מיזמים של קבוצות תושבים

כבכל שנה פרסם האיגוד קול קורא לתמיכה במיזמים סביבתיים-חינוכיים. כל רשות בחרה פרויקט אחד הקשור לחינוך סביבתי שהיא רוצה לקדם באמצעות הקול הקורא. הפרויקטים שהתבצעו היו מגוונים וכללו: הקמת גינות קהילתיות, פיתוח מרחבי למידה בדגש סביבתי בחצר בית הספר, פסטיבל סוכות בדגש סביבתי, תוכניות סביבתיות בתוך בתי הספר, ועוד.

תמונה מס' 3: מתקנים בפסטיבל בשפיר

פרויקט השפ"פים

במסגרת פרויקט השפ"פים (שטחים פתוחים פרטיים) בשכונות ותיקות, הפועל בכל הרשויות העירוניות החברות באיגוד, מתקיימת פעילות קהילתית במטרה להגביר את מעורבות התושבים בנושאי איכות הסביבה ולתרום לתחושת הקהילתיות. האיגוד מלווה את הפרויקט, מסייע בגיבוש תכנים ובאיתור מפעילים בקהילה - בהובלת מנהלות השכונות/ המתנ"סים, וכן רתימת מוסדות החינוך בשכונות לטובת פעילות הטיפול והשימור.

תמונה מס' 4-5: מימין: דוגמה משדרות. משמאל: דוגמה מקריית מלאכי
אירועים סביבתיים לקהל הרחב

פסטיבל רב משתתפים "כוכבים מאירים" - הפסטיבל נערך השנה בחג החנוכה בעיר שדרות, בהשתתפות תושבי העיר והמועצות השכנות. המשתתפים הגיעו למרות תנאי מזג האוויר כדי ליהנות ביחד משלל מופעים והפעלות. קהל המשתתפים נהנה ממגוון הפעלות סביבתיות, סדנאות שהתמקדו באפשרויות שונות למיחזור והופעה חיה וסוחפת של הזמר והרקדן סטפן.

תמונות מס' 7-9 - פסטיבל "כוכבים מאירים" בשדרות

ועדות איכות הסביבה

ועדת איכות הסביבה ברשויות היא ועדת חובה על פי חוק ותפקידה ליזום ולתכנן פעילות בכל התחומים הנוגעים לשמירה על איכות הסביבה ולהבטחת פיתוח ושימוש בני קיימא של הסביבה: בנייה, גינון, תעשייה, תחבורה, מים, ביוב, פסולת, חינוך, תעסוקה, פיתוח קהילתי ומנהל. לפי נוסח החוק, הרכב הוועדה כולל ארבעה חברי מועצה, נציג השר להגנת הסביבה, שני נציגי ציבור של ארגוני סביבה מקומיים, וכן נציג ארגון הגג של ארגוני הסביבה.

נציגים מטעם האיגוד השתתפו בוועדות שהתקיימו באשקלון, שדרות, יואב ולכיש. בלכיש נעשתה פעילות ייחודית לטיפול במפגעי זיהום אוויר בגין שריפת ציוד אלקטרוני ביישובי הגדה הסמוכים ליישובים בחלק המזרחי של המועצה.

מרכז החינוך הסביבתי

מרכז השתלמויות סביבתי למורים

באיגוד קיים מרכז הדרכה מוכר למתן גמול השתלמויות לכלל האוכלוסיות של עובדי ההוראה והמגזר הציבורי. מרכז ההדרכה מאפשר הרחבת מעגל ההשפעה לציבור המהמנים ולבעלי תפקידים ברשויות. זהו האיגוד היחיד המוכר למתן גמול. במרכז מועברים קורסים מקוונים, סמינרים וסיורים. בהשתלמויות משתתפים משתלמים מכל הארץ, עובדי הוראה פעילים ובשבתון, חברי הסתדרות המורים וארגון המורים. בשנים האחרונות חל גידול בפרוטנציאל המשתלמים עקב הסרת הדרישה לקורס אקדמי להשתלמות מורים לשלב 9. מנגד, הצטמצם הפרוטנציאל עקב המעבר ל"אופק חדש" של מורים שהיו שייכים ל"עולם הישן". הקורסים וההשתלמויות מועברים מטעם חברת "עתידי ירוק" על פי חוזה.

עיקרי פעילות ב-2019

שנת 2019 התאפיינה בהגדלת היקף ההשתלמויות. נוסף לכך, בשנה הנוכחית (2020) חל גידול באופן פרטני של למעלה מ-150% במספר המורים בשבתון שנרשמו לקורסים: מכ-80 מורים בשנת הלימודים התשע"ח ליותר מ-210 מורים בתשע"ט.

טבלה מס' 1 - מרכז ההדרכה - נתונים השוואתיים 2018-2019

הערות	שינוי	2019	2018	
חלק מההשתלמויות בוצעו מספר פעמים, כמו ההשתלמות באילת ובית המלח	10%+	32	29	מספר ההשתלמויות
	25%-	927	1223	מספר המשתלמים

הירידה במספר המשתלמים נובעת מההגבלה על מספר הקורסים שמורה יכול להירשם אליהם, עד 6 קורסים, זאת, בניגוד לשנים קודמות שלא הייתה הגבלה. בשנת 2020 מספר הקורסים הוגבל אפילו יותר, עד 4 קורסים למורה. מרכז ההדרכה הוכר למתן גמול לעובדים במגזר הציבורי. טרם השקנו קורס לאוכלוסייה זו עקב קושי בהפעלת חוזה שכירות קיים מול אחד המתנ"סים בנפה. אנו בהליכי התקשרות מול גורם נוסף. אתר החנות הווירטואלית לרישום ותשלום לקורסים ("חשבשבת") עבר שדרוג והתאמה לצרכים המשתנים של המערכת. האתר כולל הפקת חשבונית ירוקה, קבלת דף למשתלם אוטומטית והכנת טופס רישום ממוכן ומתן אפשרות לתשלום באשראי.

מחלקת תעשיות

תעשיות

בנפת אשקלון קיימת פעילות תעשייתית נרחבת עם היבטים סביבתיים משמעותיים. אופי התעשייה מגוון ומשתנה בין שלל חלקי הנפה, המשתרעים על פני 10 רשויות הכלולות בה. בנוסף לתעשיות הגדולות, כמו תחנת הכוח רוטנברג, קצא"א, תש"ן, קרלסברג ועוד, אשר מרוכזות באזור התעשייה הדרומי של אשקלון, ברשויות המקומיות של איגוד הערים יש מספר רב של מפעלים ועסקים שונים העוסקים במגוון תחומים שחלקם ממוקמים באזורי תעשייה, או באזורים מעורבים (תעשייה ומסחר) ואף באזורי מגורים (מושבים וקיבוצים).

האיגוד מטפל במפגעים סביבתיים מתעשיות, עסקים ומוסדות, בשיתוף עם מחלקות שונות ברשויות המקומיות, וכן עם המשרד להגנת הסביבה. בכל הקשור למפעלים ולעסקים הללו מעורבות האיגוד מתמקדת בנושאים, כמו איכות האוויר, מפגעי ריח, חומרים מסוכנים, פסולת ושפכים תעשייתיים.

הטיפול במפגעים סביבתיים ומניעתם מתבססים על חוקים ותקנות הקיימים ברמה המקומית והארצית, כגון חוקי עזר עירוניים, חוק רישוי עסקים והתקנות מכוחו, החוק למניעת מפגעים, חוק אוויר נקי, חוק חומרים מסוכנים, חוק שמירת הניקיון ועוד רבים. אופן העבודה מול התעשייה מתבטא בפיקוח ובמעורבות האיגוד בכל הקשור לפעילות המפעלים השונים, לרבות עמידה בתנאים הקבועים בהיתרי הרעלים ברישיון העסק ובהיתר הפליטה, מתן חוות דעת להיתרי בנייה, מתן תנאים ברישיון העסק, בחינת נהלים סביבתיים פנימיים וככל הנדרש, המלצה למשרד להגנת הסביבה לביצוע אכיפה.

תחנות הכוח שבפיקוח האיגוד

- האיגוד מונה בידי השר להגנת הסביבה למפקח על תחנות הכוח ומלווה בשלב התכנון ובשלב ההפעלה את תחנות הכוח בנפת אשקלון.
- נתוני הפליטה מהארובות של 6 תחנות הכוח שבתחומי נפת אשקלון מועברים למרכז הבקרה באיגוד.
- האיגוד משתתף בוועדות ההיגוי המחוזיות והארציות.
- האיגוד מפקח בשיתוף המשרד להגנת הסביבה על עמידה בתנאי היתר הפליטה של 6 תחנות הכוח בתחום נפת אשקלון.

חומרים מסוכנים

האיגוד פועל לצמצום ולמניעה של אירועי חומרים מסוכנים שעלולים לפגוע בסביבה באמצעות תוכנית פיקוח על המפעלים ושיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות, כיבוי אש, משרד הבריאות והמשרד להגנת הסביבה. האיגוד מפעיל כוננות סביבה ומתפקד כמגיב שני באירועי חומרים מסוכנים, 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע, באמצעות מכשירי ניטור, גילוי זיהוי ובעזרת כל אמצעי המיגון הנדרשים לטיפול באירועים אלו.

בנוסף, האיגוד פעיל בהכנת הרשויות לחירום: השתתפות בתרגילים, בניית תרחישים ובחינת סקרי סיכונים מפעליים.

- בנפה מצויים 173 עסקים המחזיקים חומרים מסוכנים ונדרשים בהיתר רעלים.

היתר פליטה

להלן רשימת המפעלים ותחנות הכוח בנפת אשקלון אשר ברשותם היתר פליטה:

א. בנפת אשקלון קיימות 6 תחנות כוח פעילות:

1. אשקלון: רוטנברג 2+1 – 1,100 מגוואט

אשקלון: רוטנברג 3+4 – 1,100 מגוואט

2. אשקלון: מתקן התפלה – 82 מגוואט

3. מ.א יואב: צפית – 590 מגוואט

4. מ.א שפיר: איתן – 40 מגוואט

5. אשקלון: דוראד – 800 מגוואט

6. מ.א יואב: דליה – 800 מגוואט

ב. תחנות חדשות וכאלה שבהקמה:

1. קריית גת: אלון מרכזי אנרגיה גת – 55 מגוואט

2. קריית גת: אשכולות – 256 מגוואט

3. באר טוביה: IPM – 400 מגוואט (תחנת כוח עתידית)

נתוני הפליטה של 6 תחנות הכוח שבתחומי נפת אשקלון מועברים למרכז הבקרה באיגוד.

דוגמאות לפעילות המחלקה

- **אסדת תמר** – האיגוד פנה אל המשרד להגנת הסביבה בדרישה לעגן בהיתר הפליטה את מעמדו של האיגוד כיחידה סביבתית המפקחת על אסדת הגז תמר, כמקובל בהיתרי פליטה של מפעלים ומתקני תשתית בשטחי הנפה. זאת, על מנת לשמור על האינטרס הציבורי המקומי בהגנה על הסביבה, בריאות הציבור ואיכות החיים של תושבי הנפה ולפעול לתיקון כלל הליקויים אותם מצא האיגוד בהיתר הפליטה.
- **פתיחת הליכי אכיפה כנגד מפעל שמנים** – בפעולות פיקוח שבוצעו מטעם איגוד ערים לאיכות הסביבה – נפת אשקלון, התגלה מפגע סביבתי חמור, אשר מקורו במפעל השוכן במועצה האזורית יואב. לכאורה, פעולות הפיקוח האמורות מעלות חשד לביצוע עבירות של הפרת תנאי רישיון העסק והפרת חוק החומרים המסוכנים התשנ"ג – 1993. איגוד הערים ביקש מהמשרד להגנת הסביבה להפעיל את סמכויות האכיפה שיש בידיו על מנת להפסיק את המפגע הסביבתי החמור, וליישם את הוראות תנאי רישיון העסק והוראות החוק, וכן לאכוף את הדין על האחראים לו.

תמונה 1: זיהום קרקע מפעל שמנים מועצה אזורית יואב

- **מפעל "ענבי ציון", אזור התעשייה הדרומי באשקלון** – האיגוד פנה אל מנהל מחוז דרום של המשרד להגנת הסביבה לפעול לאכיפת תנאי רישיון העסק של מפעל ענבי ציון, המייצר ריבות באזור התעשייה הדרומי באשקלון, בשל אירוע זיהום אוויר חמור. המפעל לא עמד בתנאים הסביבתיים ברישיון העסק המחייבים אותו בדיווח מיידי על כל אירוע חריג.

תמונה 2: דיון ציבורי שהתקיים באיגוד בעקבות השריפה באזור אחסנת הפחם של תחנת הכוח רוטנברג

- **דיון ציבורי, קיבוץ זיקים** – בעקבות תלונות מתושבים מזיקים והסביבה על אדי דלק הנובעים משריפה, יצא כונן של האיגוד לבדוק את הנושא. הכונן זיהה שריפה באזור אחסנת הפחם של תחנת הכוח רוטנברג. בעקבות הגילוי, דרשה מנכ"לית האיגוד לפתוח בהליכי אכיפה כנגד תחנת הכוח ונערך שימוע במחוז דרום של המשרד להגנת הסביבה. בעקבות השימוע, פנה מנהל המחוז למשטרה הירוקה על מנת שיפתחו בחקירה כנגד תחנת הכוח.

תמונה 3: אירוע השריפה ברוטנברג

- עמדת איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון לטיוטת ניתוח כלכלי בעניין **מדיניות להפחתה עד כדי הפסקה מלאה של השימוש בפחם** - רשות החשמל פרסמה לעיון הציבור ניתוח כלכלי למדיניות המתגבשת באשר למדיניות השימוש בפחם בשנים הקרובות. זאת, לקראת גיבוש ההמלצה לשר האנרגיה. איגוד הערים הביע התנגדות נחרצת כנגד הרחבת מרחב הדיון שנטלה על עצמה

רשות החשמל לבחון חלופה "ללא הפחתת שימוש בפחם", כאשר הבחירה לכלול בניתוח הכלכלי הנדון בחינה של מדיניות, כאמור, מנוגדת להחלטות הרשמיות של ממשלת ישראל. האיגוד מתנגד למסגרת הניתוח ולהנחלת המוצא של המסמך, ומתנגד לכל מסקנה העלולה להיגזר ממנו. כל ניתוח שעלול לפגוע ביעד אליו התחייבה מדינת ישראל של אפס פחם בשנת 2030 הינו ניתוח שגוי מיסודו, לוקה בחוסר סמכות ובהיעדר חוקיות ואין לו מקום במדינה מתוקנת.

- **הרחבת מתחם תש"ן** - האיגוד דרש לעדכן את התנאים הסביבתיים שניתנו לחוות המכלים לפני למעלה מ-20 שנה בטרם תינתן התייחסות לתוכנית לבקשת ההרחבה למתחם (בניית שני מכלים נוספים). תנאים אלו מיושנים ואינם עומדים בסטנדרטים סביבתיים עדכניים. האיגוד העביר את התייחסותו למשרד להגנת הסביבה.
- **מפעלי בטון** - מרבית מתלונות הציבור שהועברו לטיפול של מחלקת התעשייה באיגוד עסקו במטרדי אבק ממפעלי בטון. כחלק מטיפול ומתן מענה לפניות, נערכו עשרות סיורי פיקוח אשר מטרתם למנוע את המטרדים הסביבתיים שיוצרים מפעלים אלו. בסיורים נבחנו בדקדקנות עמידתם של המפעלים בתנאי רישיון העסק, כפי שהציב להם המשרד להגנת הסביבה. בסיורים נמצאו ליקויים שפורטו בדו"חות הסיור ונדרש לטפל בהם באופן מיידי בכך שיוסר המטרד. במקביל, ביצעו פקחי הרשות המקומית פעולות אכיפה ונתנו קנסות כדי למנוע הישנות המקרים בעתיד. האיגוד דואג לבצע מעקב תכוף במפעלים כדי לוודא עמידה בדרישות אלו, ובנוסף, דרש ופתח בהליך אכיפה כנגד מפעל זה.

תמונה 4 - סיור פיקוח במפעל בטון מזהם

• תחנת הכוח רוטנברג

שינויים בהיתר הפליטה - מנכ"לית איגוד ערים לאיכות הסביבה - נפת אשקלון, מיטל אמיתי, פנתה לאחרונה למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה ולמנכ"ל משרד התשתיות, והביעה את התנגדותה באופן קטגורי לכל בקשת דחייה להתקנת פילטרים (סולקנים) בתחנת הכוח רוטנברג באשקלון וביקשה את התערבותם בנושא. לדבריה, נסיבות הדברים מצביעות על כך שחברת החשמל נוקטת בסחבת מתמשכת, וסומכת על הפרקטיקה בה היא הורגלה, לפיה בקשות הדחייה החוזרות ונשנות זוכות לאישור. בשיטה זו, סופו של פרויקט התקנת אמצעי ההפחתה הולך ומתרחק מן האופק, תוך זלזול מתמשך בחובות סטטוטוריות מחייבות החלות עליה.

כל דחייה בפרויקט הסולקנים באשקלון משמעותה פגיעה ישירה בבריאות תושבי נפת אשקלון.

בקשת חברת חשמל לבצע ניסוי לאחסנת פטקוק באתר אחסנת הפחם, תחנת הכוח "רוטנברג" - האיגוד פנה אל מנכ"ל חברת החשמל בבקשה למנוע את המשך קידום ההליכים האמורים, כל עוד לא הוגשו כל המסמכים הסטטוטוריים הנדרשים לצורך ניהול מושכל של תהליכי בחינת הבקשה. הסיבה לכך היא שלפטקוק, השונה במהותו מפחם שמאחסנים כיום, עלולות להיות השלכות סביבתיות נוספות שיש לתת להם מענה שיבחן האיגוד.

פילוח עסקים בדירוג C בנפת אשקלון

בנפת אשקלון יש יותר מ-1,000 עסקים המסווגים בדירוג C, אשר מתן התנאים ברישיון העסק שלהם ופיקוח על העמידה בהם הינם באחריות ובסמכות האיגוד. במהלך 2019 בוצעו סיורי פיקוח ביותר מ-200 עסקי C.

סיורי פיקוח ואכיפה

תמונה 5: סיור במפעל מזון

במטרה לבחון אם המפעלים עומדים בתנאים הקבועים בתנאי רישיון העסק, היתרי רעלים, היתרי פליטה ושאר התנאים הסביבתיים, מחלקת תעשייה ביצעה במהלך השנה מגוון סיורים במפעלים, אשר במהלכם הם נבדקו רוחבית לפי התנאים. בשנת 2019 טיפל האיגוד בכ- 100 רישיונות ובקשות לרישיון עסק, אשר עברו ממחלקות רישוי עסקים של הרשויות המקומיות להליך רישוי סטנדרטי, פרט לבקשות שהוגשו לאיגוד בהיותו

גורם רישוי לפריטי C שעליהם הוסמכנו. האיגוד ערך סיורי ביקורת במסגרת רישוי עסק שבו נדרשו דרישות סביבתיות, לדוגמה: איסור צביעה מחוץ לכותלי העסק, ובמסגרת טיפול בתלונות ציבור במסגרות, נגריות, מוסכי פחחות ופנצ'ריות.

מטרת תנאי המסגרת היא להעניק מעטפת אחידה בדרישות הניתנות לעסקים שבאותו ענף תעשייתי, לדוגמה: מוסכים/ טיפולי רכב, חומרי גלם, נגריות, ייצור רהיטים, בתי קירור, אחסון חומרים מסוכנים וחומרי הדברה אחרים. לפיכך חשוב לציין שאיגוד ערים נותן מענה לנושאי הסביבה בהיבט המקומי ומהווה גוף מיעץ מקצועי וסביבתי לרשויות. במקרים שאין תנאי מסגרת סביבתיים לעסקים, האיגוד פונה לגורמי הרישוי והאכיפה של הרשות המקומית ושל המשרד להגנת הסביבה, וממליץ על הוספת תנאים סביבתיים מדויקת לפי העניין.

תנאים סביבתיים ברישיון העסק

להלן פריטי רישוי העסקים שעבורם נפרט את עיקרי הדגשים הסביבתיים הנדרשים על פי חוק רישוי עסקים:

מוסכי מכונאות כללית

התנאים הסביבתיים לרישיון העסק מתייחסים למגוון תחומים. התחום העיקרי לעסקים מסוג זה הינו שפכים המכילים שמנים מינרליים. דרישת המשרד להגנת הסביבה היא שמשטחי התפעול בעסק יעמדו בדרישות הבאות: עמידים בפני חלחול שמן ודלקים, מקוריים ומופרדים משאר שטחי העסק על ידי תעלות ניקוז לתשטיפים אל מתקן מפריד דלק/ שמן. תעלות אלו יאפשרו זרימת תשטיפים ממשטחי התפעול למפריד השמן בכל עת ויהיו עמידות בפני חלחול דלק ושמן.

הדרישה המרכזית הינה כי בעסק יותקן מפריד שמנים תקני שיכיל את כמות שטיפת משטחי התפעול במוסק. למפריד יהיה שסתום סגירה למניעת יציאת תשטיפים מהמפריד ויהיה בעל סגר ביטחון המונע את פתיחתו. במפריד שבו אין שסתום סגירה יותקן אמצעי התרעה מסוג מד גובה או אמצעי אחר.

שמן משומש ייאסף במתקן לקליטת שמן משומש בנפח הדרוש ובתוך מאצרה ויסולק מהעסק לפי תקנות למניעת מפגעים (שמן משומש) התשנ"ג - 1993.

מוסכי פחחות וצבע

התנאים הסביבתיים לרישיון העסק מתמקדים בעיקר בנושא איכות אוויר ומניעת מטרדי ריחות וזיהום אוויר עקב עבודות הצביעה במוסק.

העסק נדרש לא לפלוט מחוץ לתחומו גורמים לזיהום אוויר או ריחות בלתי סבירים כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים התשכ"א - 1961. כמו כן, אין לבצע עבודות צביעה, שיוף, ליטוש וכדומה בשטח פתוח מחוץ למבנה העסק. עבודות כאלה שלא מתבצעות בתנור צביעה יבוצעו במבנה או בחלל עבודה סגור משלושה צדדים לפחות, כך שלא ייגרם מפגע סביבתי של ריחות. התנאים מדגישים את הצורך בכך שעבודות הצביעה והייבוש יבוצעו בתוך תנור אטום שמצויד במערכת סינון.

במסגרת התנאים, המוסכים נדרשים להקפיד על נושא הפסולת והניקיון במוסק, לדוגמה: פסולת מסוכנת תפונה על פי תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומ"ס), התשנ"א - 1990, מצברים משומשים או פגומים יוחזרו ליצרן/ ספק או יפוננו למפעל למיחזור מורשה, גרוטאות רכב וחלקי רכב משומשים שאינם מיועדים לשימוש יועברו לאתר לסילוק פסולת בניין וגרוטאות רכב לפי הנחיות של הרשות המקומית.

חשמלאות רכב

העסק חייב להקפיד על נושא אחסון ופינוי מצברים משומשים או פגומים, אשר יפוננו למפעל מיחזור או יישלחו לאתר פסולת רעילה ברמת חובב לפי תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א - 1990.

ייצור רהיטים ונגריות

בתנאים הסביבתיים ברישוי עסקים לעיבוד עץ, אשר חלקם כוללים פעולות צביעה, מושם דגש על נושא איכות האוויר, ובעלי העסק אחראים לטיפול נאות באוויר היוצא מהעסק. מתקנים לעיבוד עץ כוללים מערכת יניקת אוויר אל מחוץ לכותלי העסק. בעל העסק יצויד במערכת שאיבת אוויר לשק סינון חלקיקים או למתקן סינון אבק או נסורת, ומערכת שאיבת האוויר תפעל בכל עת שבה מופעל מתקן עיבוד העץ. צביעה בהתזה, הדבקה וציפוי יבוצעו בחלל עבודה סגור מכל צדדיו שמצויד במערכת יניקה, אשר תחובר למתקן סינון לטיפות, רסס וריחות.

בתי קירור

בבתי קירור משתמשים באמוניה או בפריאונים. בדרך כלל השימוש מתחלק לפי גודל בית הקירור. לרוב בתי קירור קטנים משתמשים בפריאון, גז עמיד ומאושר לשימוש לצורכי קירור, לעומת בתי קירור גדולים המשתמשים באמוניה. תנאים לרישיון עסק מציבים דרישה הקובעת כי אם כמות החומר עולה על המפורט בתקנות חומרים מסוכנים (סיווג ופטור), התשנ"ו – 1996, הפעלת העסק מותרת אך ורק כאשר הבעלים מחזיק בהיתר רעלים כחוק, כנדרש בחוק חומרים מסוכנים, התשנ"ג – 1993.

מכבסות

מכבסה כללית, ללא ניקוי יבש, מחויבת לעמוד באיכות שפכים המוזרמים לרשת הביוב העירונית, על פי תקנות רישוי עסקים (ריכוזי מלח בשפכים תעשייתיים) ותקנות המים (מניעת זיהום מים). כמו כן, יימנע העסק מלגרום ריח חזק או בלתי סביר לסביבה. במקרה של מכבסות עם ניקוי יבש, נדרש העסק בתנאים לרישיון להפעיל מכונות ניקוי מסוג חדש בלבד. לא תופעל מכונה סגורה דור שני שאינה כוללת מעבה או אמצעי אחר לצורך מיחזור חומרי פרכלורואתילן. המכונות לניקוי יבש בעסק יעמדו בדרישות התקן הישראלי ת"י 8230 – דרישות בטיחות למכונות לניקוי יבש המשתמשות בפרכלורואתילן. שפכים ומי עיבוי שמקורם מפעילות מכונת ניקוי יבש לא יוזרמו למערכת הביוב הציבורית, אלא ייאספו במכלים נפרדים לצורך פינוי ליעד מאושר על פי התקנות.

דוגמאות למטרדי אבק ממפעלי בטון

האיגוד מטפל במפגעים סביבתיים מתעשיות, מעסקים וממוסדות, בשיתוף ומעורבות הרשויות ובנושאים, כמו פליטת אבק לאוויר, ייצור ואחסון, שינוע חומ"ס, פסולת תעשייתית ושפכים. יודגש כי מפעלי בטון מחויבים לפעול על פי התנאים הסביבתיים שברישיון העסק, לפי החלטת המשרד להגנת הסביבה ואשר נבחנים מעת לעת בסיורים. דגשים מהתנאים הסביבתיים:

- רמת תחזוקה וניקיון – משטחי התפעול במפעל ינוקו בעזרת מטאטא מכני.
- ניקיון כביש הגישה למפעל באמצעות טאטוא בתדירות יום-יומית במשך השבוע, ופעמיים בחודש יטופל שביל הגישה באמצעות מכשיר לשטיפה עם לחץ גבוה.
- ניתן לבנות תעלת מים בשער הכניסה והיציאה למפעל, ל"טבילת הגלגלים" לפני הנסיעה בכביש הגישה.
- חובה להרטיב את שביל הגישה במשך כל שעות העבודה, ובסוף יום העבודה לטאטא את השביל בבובקט על מנת למנוע התעופפות אבק באזור.

הטיפול במפגעים סביבתיים מתבסס על חוקים סביבתיים ותקנות הקיימים ברמה המקומית וברמה הארצית, כגון חוקי עזר עירוניים, חוק רישוי עסקים ותקנות מכוחו של החוק למניעת מפגעים התשכ"א – 1961.

תמונה מס' 3 – מטרדי אבק באזור מפעלי בטון

אסבסט

לאיגוד מגיעות פניות ציבור בנושא אסבסט, שבמרבית המקרים מתייחסות לגגות או לסככות במבנים פרטיים, מבני לולים, רפתות ומבני ציבור שנפגעו או נשרפו. כמו כן, מגיעות פניות ציבור ופניות מרשויות בנוגע למפגעי אסבסט המושלכים בשטחים פתוחים. הפניות מטופלות לפי הוראות החוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א – 2011. מפגע אסבסט מוגדר כאשר מתקיימים אחד או יותר מהמקרים הבאים:

- פליטה של אבק נראה לעין הנגרמת מעבודת אסבסט.
- אסבסט צמנט שרוף או מרוסק וכן אסבסט צמנט שבור במידה ניכרת.
- אסבסט פריך חשוף לאוויר.
- מצבור של פסולת אסבסט חשוף לאוויר.

במקרה של אירוע או פנייה בנוגע למפגע אסבסט, האיגוד מסייע לרשויות ולבעלי השטח במתן הנחיות לפינוי האסבסט על פי הוראות החוק. כמו כן, האיגוד מבצע סיורי פיקוח לבדיקת הטיפול במפגעים אלו.

כל עוד מוצרי האסבסט צמנט במצב תקין, אינם שבורים ואינם מתפוררים ולא מתבצעות בהם עבודות ניסור, קידוח וליטוש העלולות לגרום להתפוררות החומר ולפיזור באוויר, לפי החוק לא חובה להסיר אותם.

האיגוד פעל בשנה האחרונה להוצאת מספר צוותי ניקוי במקומות בהם נמצא אסבסט, במושב מנוחה הסמוך לעיר קריית גת, במושב משען, במועצה האזורית חוף אשקלון ובעיר קריית גת.

בנוסף, בשנת 2019 ליווה האיגוד וסייע בטיפול בפגיעת טיל במחסן עשוי אסבסט אשר אחסן אוכל. שברי הגג פונו בתהליך ארוך וסדור ותכולת המחסן פונתה לאתר מורשה.

תמונות 4-5: האסבסט שהתגלה לאחר פגיעת הטיל

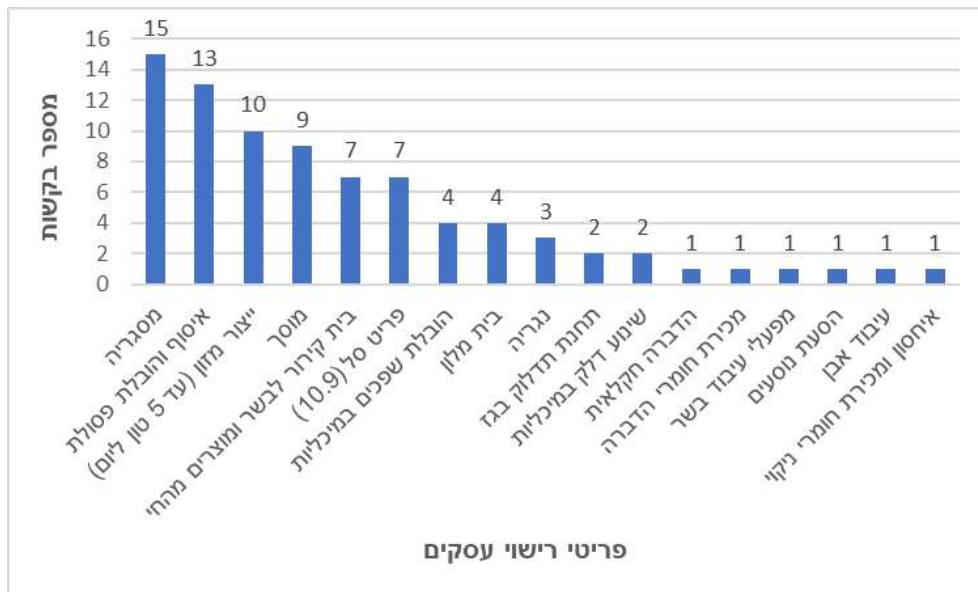
מחלקת תכנון סביבתי ורישוי עסקים

רישוי עסקים

בשנת 2019 הושמו והוטמעו מספר שינויים בתקנות חוק רישוי עסקים אשר מטרתן לייעל את הפיקוח של גורמי הממשלה על העסקים, תוך כדי מציאת האיזון בין הצורך לפקח על ההשלכות הסביבתיות של הפעילות העסקית יחד עם מתן האפשרויות לקדם ולפתח עסקים באופן יעיל ומיטבי. תיקוני חקיקה אלו הוטמעו במהלך שנת 2019 וכוללים, מחד גיסא, הקלות שונות לקידום העסקים, ומאידך גיסא, מתן אפשרויות פשוטות ויעילות יותר במקרים שבהם נדרשות פעולות אכיפה. תיקונים אלו הוטמעו בנוסף להמשך יישום רפורמת "הבר" ברישוי עסקים (משנת 2013), שעוסקת בשינויים בצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי) התשע"ג - 2013, וכוללים ריענון רשימת נותני האישורים וסמכויות האיגודים וכן המשרד להגנת הסביבה, שינויים בסיווג קטגוריות עסקים לקבוצת "לידיעה בלבד", מסלול ירוק וביטול הצורך במתן תנאים סביבתיים לפריטים מסוימים, וכמובן הכנת מפרטים אחידים לפריטים רבים. כל מרכיבי הרפורמה נמצאים בתהליכי יישום. מאז כניסת הרפורמה לתוקף פורסמו ברשומות מספר מפרטים אחידים ובעתיד יועברו פריטי רישוי נוספים למפרטים אחידים.

הרפורמה ביטלה את הצורך במתן תנאים סביבתיים לפריטים כגון: עסקי הכנת מזון ומכירתו ושטיפת כלי רכב בשטיפה ידנית, וכן בחלק מהפעילות החקלאית, כגון בתי אריזה. המציאות מצביעה על מטרדים רבים הנוצרים מפעילות מסחרית זו. איגוד הערים נערך ליישום פתרונות לצמצום ההשלכות הסביבתיות בקבוצות עסקים אלו בתיאום עם רשויות הרישוי בנפת אשקלון.

במהלך שנת 2019 טיפל האיגוד בכ-80 בקשות לרישיון עסק. רוב הפניות התקבלו מהרשויות הבאות: אשקלון, באר טוביה וקריית גת במרחב נפת אשקלון.

תרשים מס' 1 - בקשות לרישיון עסק שטופלו באיגוד וסיווג לפי פרטי רישוי

בשנת 2019 המשכנו בתהליך ביצוע ביקורות במפעלים מקבוצת C תוך כדי הוצאת דו"חות סיום והנחיות לתיקון ליקויים וממצאים היוצרים מטרדים סביבתיים, וכן שימוש ברשימות תיוג (צ'ק ליסט) בעת ביצוע סיורים בעסקים.

בשנת 2019 קיימנו פיקוח בנושא המפעלים בנפת אשקלון במתכונת משולבת של ביצוע ישיבות תיאום דו-שבועיות בהשתתפות רכז רישוי עסקים ותכנון סביבתי, מנהלת מחלקת תעשיות, מפקח סביבתי ומפקחת סיורים במפעלים. מטרת הישיבות לתאם פעולות וביצוע סיורים על פי עדיפויות, לנתח ממצאים ולגבש תוכניות פעולה תוך כדי יצירת ממשקים עם מנהלי רישוי עסקים ברשויות המקומיות ועמיתינו בתחום התעשיות במחוז דרום במשרד להגנת הסביבה. בשנת 2019 העמקנו את מעורבותנו בטיפול בנושא רישוי עסקים בנפת אשקלון.

יעדים לשנת 2020 בתחום רישוי עסקים:

1. ליווי וביצוע ביקורות בעסקים הטעונים אישור איכות הסביבה בתחומי האיגוד, לרבות עסקים בינוניים וקטנים.
2. המשך הטמעת הרפורמה ותיקוני החקיקה החדשים ברישוי עסקים כולל יישום נוהל עריכת דו"חות סיום על פי ההנחיות.
3. המשך הטמעת הגישה המתכללת למניעת השפעות סביבתיות ממפעלים ועסקים, כולל קיום ישיבות עבודה סדירות של צוות תעשיות, חיזוק הממשקים עם הרשויות המקומיות, תאגידי מים וביוב, וכן עם מחוז הדרום של המשרד להגנת הסביבה.

4. עריכת השתלמות למנהלי ועובדי המחלקות של רישוי עסקים ברשויות החברות באיגוד. במהלך ההשתלמות תחולק חוברת המפרטת את הנושאים הנבדקים בעת הסיוורים בעסקים, וכן יושם דגש על תיאום פעולות האכיפה לפי הצורך.
5. הרפורמה ביטלה את הצורך במתן תנאים סביבתיים לעסקי מזון ושטיפת כלי רכב בשטיפה ידנית. המציאות מצביעה על יצירת מטרדים רבים בעיקר עקב גישת עירוב השימושים החשובה ואף הכרחית ליצירת ערים איכותיות. במהלך שנת 2020 נגבש פתרונות תפעוליים במסגרת הליך תוספת תנאים בסמכות רשות הרישוי.

תכנון סביבתי

פעילות איגוד ערים לאיכות הסביבה בתחום התכנון הסביבתי מתמקדת בעבודה עם 10 הוועדות המקומיות לתכנון ובנייה, השתתפות בוועדות תכנון נושאות, כמו הוועדה הסטטוטורית של מנהלת מרחב שקמה, תוכנית אב למגורים – נפת אשקלון של משרד השיכון, קבוצת עבודה להכנת תוכנית אב לאגני שקמה-בשור, וכן השתתפות מפעם לפעם בשיבות הוועדה המחזית וועדות ארציות, כאשר על סדר היום של הוועדות הארציות עומדים נושאים תכנוניים במרחב נפת אשקלון והמחייבים השתתפות של נציג איגוד הערים.

בשנת 2019 הכפלנו את כוח האדם בתחום התכנון הסביבתי על מנת לתת מענה מיטבי לתנופת הפיתוח העצומה שבה נתון האזור בשנים האחרונות.

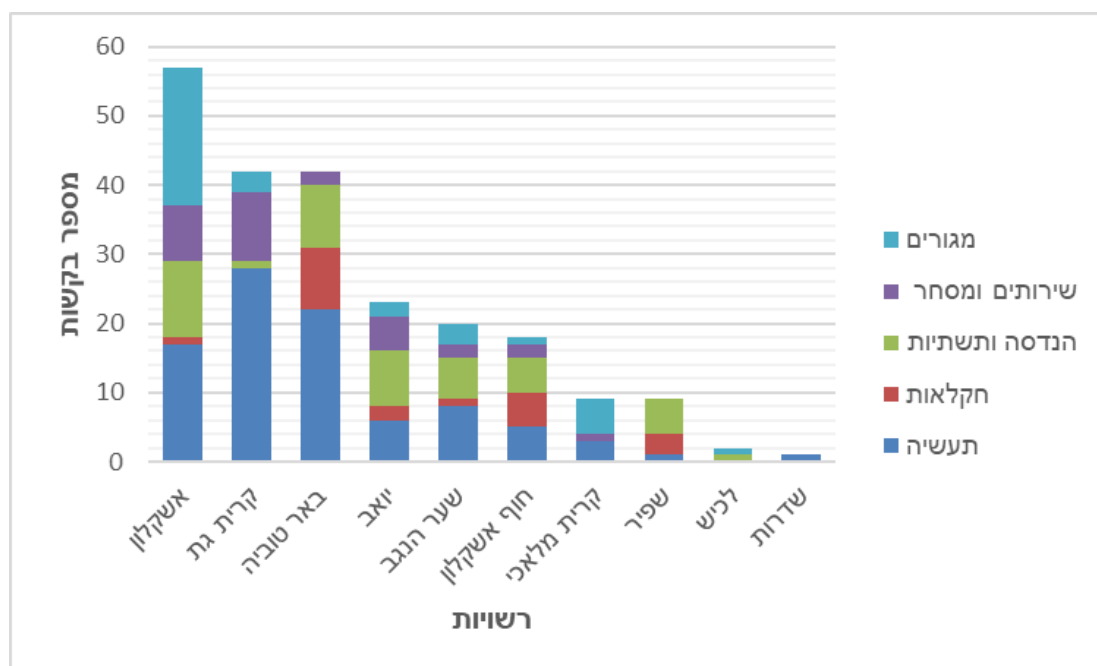
המתכננים הסביבתיים של האיגוד משתתפים בשיבות הוועדות המקומיות והמרחביות כיועצים סביבתיים של הוועדה המקומית ומביעים את עמדתם בכל נושא בעל היבטים סביבתיים. תפקיד המתכנן לייעץ לוועדות התכנון בהן הוא משתתף, לשמור ולהגן על האינטרסים הסביבתיים, כפי שבאים לידי ביטוי בתוכניות מתאר, בתוכניות מפורטות ובבקשות להיתרי בנייה של אזורי תעשייה, מפעלים, מחסנים, מתקנים הנדסיים, מבנים של משקי בעלי חיים, מבני ציבור, מבנים בעירוב שימושים ואחרים. כל תוכנית בנייה באזורי תעשייה או במתקני תשתיות וכל תוכנית אחרת שוועדת תכנון סבורה שעשויה להיות לה השפעה על הסביבה או רגישות סביבתית נבדקת על ידי אנשי המקצוע באיגוד ומקבלת התייחסות סביבתית של האיגוד כתנאי לקבלת היתר בנייה.

כל מפעל המבקש לקום, לבצע שינוי תפעולי או להרחיב את פעילותו באחד מ-14 אזורי התעשייה במרחב נפת אשקלון נדרש להשתמש באמצעים טכנולוגיים זמינים הטובים ביותר (BAT) (Best available technology) על מנת לעמוד בדרישות הסביבתיות.

פרויקטים מורכבים נדרשים לעיתים להכנת "תסקירי השפעה על הסביבה", או "חוות דעת סביבתית". המטרה של הכנת מסמכים אלו הינה להעריך את ההשלכות הסביבתיות של הפרויקט בשלב תכנוני מוקדם.

פעילות עם הוועדות המקומיות לתכנון ובנייה:

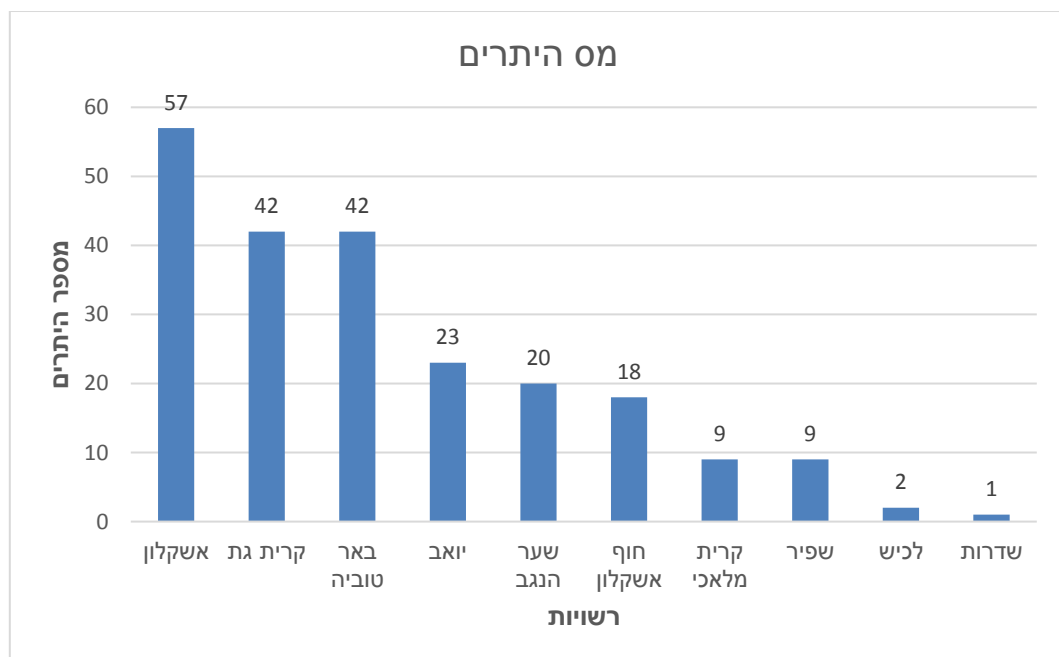
החל משנת 2015 אנו פועלים באיגוד מול 10 ועדות מקומיות: 4 ועדות עירוניות - אשקלון, קריית גת, קריית מלאכי ושדרות, 5 ועדות מקומיות במועצות אזוריות - יואב, באר טוביה, שפיר, לכיש וחוף אשקלון וועדה מרחבית אחת - נגב מערבי, העוסקת בנושאים תכנוניים של המועצה האזורית שער הנגב. במהלך שנת 2019 נבדקו וניתנו התייחסויות סביבתיות ל-220 היתרי בנייה, ל-52 תוכניות מפורטות, שימושים חורגים ותעודות גמר (טופס 4) על פי בקשות הוועדות לקבלת התייחסות סביבתית, כמפורט בתרשים מס' 2. מרבית הבקשות עסקו בתוכניות להקמת מבני תעשייה באזורי תעשייה קיימים, מבנים חקלאיים לגידול בעלי חיים ומחסנים בסביבה הכפרית, מוסדות ציבור, מתחמים לוגיסטיים, מבני מסחר ומבנים משולבים של מגורים ומסחר, וכן תחנות דלק ותשתיות מים, ניקוז ושפכים. כמו כן, התייחסנו לבקשת הוועדה המקומית באשקלון להקמת מבני מגורים בשכונת אגמים, לאור הרגישות הסביבתית הכרוכה בקיום שכונת מגורים ועירוב שימושים בקרבת שלולית החורף הייחודית.

תרשים מס' 2 - מספר בקשות להיתרי בנייה בשנת 2019 בנפת אשקלון

מעורבות האיגוד בבדיקת תוכניות וקידומן

כחלק מתפיסת תפקיד האיגוד לסייע לקידום תוכניות הפיתוח העירוניות והאזוריות-כפריות. אנו שואפים לפעול בגישה יוזמת ולהרחיב את מעורבותנו בתהליכי התכנון מתוך הבנה כי מעורבותנו בשלבי התכנון המוקדמים תסייע להשגת התוצאה המיטבית לתושבי הרשות המקומית, וכמובן להיבטים הסביבתיים שעליהם אנו אמונים.

תרשים מס' 3 - מספר ההיתרים שבחן האיגוד בשנת 2019

בשנת 2019 היינו מעורבים בכ-30 תוכניות בינוי ופיתוח, להלן החשובות והמורכבות שבהן:

הגנה על המצוק החופי – מיזם חשוב זה כולל 2 היבטים, המיגון הימי והמיגון היבשתי:

1. המיגון הימי – במהלך חורף שנת 2019 נבחנו הגיאומטריות בתא שטח 38 מול חוף העיר אשקלון בתנאי חורף. במהלך סערות החורף נפגעו מספר שרולים אשר תוקנו בעונת הקיץ. פרויקט הגיאומטריות הינו מיזם חדשני מסוגו בישראל ומהווה פיילוט ברמה ארצית. הפרויקט יהיה נתון בשנים הקרובות להמשך ניטור על מנת לוודא כי מערך הגיאומטריות מספק את ההגנה הנדרשת לשמירה על המצוק החופי.

חשוב להדגיש כי מקטעי המצוק החופי באשקלון כוללים מצוק חופי ייחודי באורך כולל של כ-3 ק"מ בעל מאפיינים ייחודיים, אשר ראוי לשימור ולהגנה מעצם היותו המצוק הדרומי ביותר לאורך החוף המזרחי של הים התיכון.

2. המיגון היבשתי – במהלך שנת 2019 נבחר משרד תכנון לתכנן רצועת היבשה של תא שטח 38. צוות התכנון החל להיפגש ובוצע סיור יועצים לאורך המצוק. בשנת 2019 תוכנן ובוצע פרויקט הטלת החולות ממישור רותם, ומשם הובא חול קווארצי בעל מאפיינים דומים לחול הטבעי. במהלך שנת 2020 נמשיך לעקוב אחר התהליכים הדינמיים האופייניים לרצועת החוף החולית.

תמונה 1: המצוק הימי

דייגי דוגית – השנה המשכנו, בתיאום עם רשות הטבע והגנים והוועדה המחוזית, בבחינת חלופות נוספות לקידום פתרונות לדייגי דוגית בנוסף לחלופה המרכזית של דרום חוף זיקים. הבחינה נעשתה בשיתוף עם המועצה האזורית חוף אשקלון, חכ"ל אשקלון, עמותת תושבים למען חוף זיקים ורשות

הטבע והגנים. כמו כן, השנה התקבלה החלטה של הוועדה המחוזית, אשר הגדירה כי הדייגים יפעלו מתוך המכולות בחוף זיקים עד שיוכשר מזח דייגים המתוכנן לקום במרינה באשקלון, שאמור לתת פתרון לכל הדייגים במרחב נפת אשקלון. כל הפעילות התכנונית של איגוד הערים בסביבה החופית מתבצעת בשיתוף היחידה הארצית להגנה על הסביבה הימית של המשרד להגנת הסביבה.

טיפול בתוכניות של הוותמ"ל ותוכנית אב למגורים במרחב נפת אשקלון

- עיר היין באשקלון (מ' 7) – השנה ליווינו את שלב מתן היתרי הבנייה והתיאום ההנדסיים לקראת בינוי השכונה. במסגרת שלב זה, סייענו לרשות המקומית לבחון חלופות מיקום לאתר הגזם העירוני, ליישם הנחיות בדבר מעבר בעלי חיים, לבחון את שיקום נחל החממה ובניית פתרונות לימי קיץ במסגרת הנחת קווים מאספים לשפכים העירוניים של אשקלון לכיוון המט"ש. במהלך 2019 קיימנו ישיבות תיאום עם חברות התכנון וניהול הבנייה על מנת להיערך לשלב מתן היתרי הבנייה לאחר מתן תוקף לתוכנית. כמו כן, עסקנו בתיאום בין גופי התכנון והביצוע על מנת לוודא כי פתרון הניקוז יכלול פתרון הולכת מי נגר בנחל אבטח עד למוצא לים בחוף ניצנים.
- עיר ימים באשקלון – עסקנו בעיקר בתחום החשש להימצאות פסולת מוטמנת באזור העבודות. איגוד הערים הוביל מתווה בתיאום עם מתכנני התוכנית והמשרד להגנת הסביבה, וגיבש נוהל בחינה מותנית למתן היתרי בנייה בשכונה.
- צפון עיר היין (מתחם מ' 6) ונחל חממה – התייחסנו לצורך בשדרוג תשתיות הניקוז והביוב באזור זה, הסובל בכל שנה מהצפות חוזרות ונשנות. כמו כן, הדגשנו את הצורך ליצור חיבוריות תחבורתית ציבורית ופעילה (מתחם זה הוכנס להקפאה ולא יקודמו בו תוכניות מפורטות עד לתוספת מט"ש נוסף בצפון אשקלון, שאמור להיבנות עד 2022, כדי לאפשר טיפול בגידול הצפוי בכמות השפכים שאמורה להגיע למט"ש לאור הגידול העירוני הצפוי).
- כרמי גת בקריית גת – התייחסויותינו הסביבתיות עסקו השנה בנושא ניקוז מזרח השכונה, וכן ליווי סביבתי לנושא פתרונות הטיפול בפסולת ובינוי מבנים בעירוב שימושים בשכונה.
- תוכנית אב לדיוור בנפת אשקלון – השנה השתתפנו בכמה ישיבות דיונים בנושא איתור פוליוגונים לפיתוח עירוני בסמיכות לערים הקיימות בנפת אשקלון מתוך שמירה על מסדרונות אקולוגיים ובהתאמה לפיתוח תשתיות עירוניות ומרחביות (תחבורה, תעסוקה, תשתיות שפכים ועוד), כדי לאפשר קליטת תוספת של כמיליון נפש במרחב נפת אשקלון.

פרויקטים לתשתיות לאומיות

תשריט נכסי הפעילות של קצא"א – הוצג בוות"ל ובוועדה המחוזית, וזאת, לאחר תפוגת חוק הזיכיון של קצא"א. נציגי איגוד הערים משתתפים בדיונים בוועדות (שיימשכו גם בשנת 2020) בנושא מכלול קצא"א בעיר אשקלון, ומייצגים את הדרישות הסביבתיות והתכנוניות של העיר מול קצא"א. העברנו את התייחסותנו לבקשה להיתר להקמת מבנה לוגיסטי של התחנה הדרומית למניעת זיהום ים.

תוספת מכלים בתש"ן – בוצע סיור במתחם, התוכנית הוצגה למשרד להגנת הסביבה ולאגוד הערים. הוועדה המחוזית החליטה כי יידרש תסקיר השפעה על הסביבה. איגוד ערים העביר את הערותיו להכנת ההנחיות לביצוע תסקיר ההשפעה על הסביבה.

תוכנית לפידות – חלץ – יזמים בעלי הזיכיון של חברת לפידות לחיפושי נפט הגישו בקשה לתכנון מפורט לאתרי קידוח נוספים ולהסדרת הפעילות הקיימת. במהלך הסיורים במקום נמצאו מספר מוקדים החשודים כבעלי פוטנציאל לזיהום קרקע. הוכנו הנחיות ונמסרו למבקשים לעריכת תסקיר השפעה על הסביבה המהווה חלק מדרישות הקדם של התוכנית.

השתתפות בצוותים ובוועדות מקצועיות ומתמחות

1. הוועדה הסטטוטורית של נחל שקמה – בשנת 2019 השתתפנו בישיבות ועדת הליווי להכנת תוכנית אב לממשקי הנחלים חממה-שקמה והבשור לנוכח הגידול בפעילות החקלאית, הגדלת הערים ואזורי התעשייה והממשקים שלהם עם הצורך בשמירה על הנחלים במרחבי שטחים פתוחים ומסדרונות אקולוגיים ועורקים הידרולוגיים. כמו כן, הוועדה הסטטוטורית בחנה תוכניות להקמת מתחמי תשתיות, מבנים חקלאיים ואחרים במרחב תכנון שקמה תוך כדי העברת המלצות באשר לתוכניות הללו לוועדה המחוזית.
2. תוכנית אב לשטחים הפתוחים ותוכנית כוללנית יואב – התקיימו כמה ימי דיונים והצגת חלופות במסגרת קידום התוכנית. האיגוד ממשיך לסייע בקידום הכנת התוכניות ושותף בצוותי ההיגוי המצומצמים.
3. תוכנית אב לניקוז הנחלים לכיש-שורק – השנה השתתפנו בכמה ישיבות ועדות היגוי של הצגת חלופות פיתוח למקטעי נחל שונים, כל מקטע על פי אופיו וסביבתו. מנחלים פתוחים בשמורות טבע ובמרחבים ביוספריים, כגון מקטע נחל גוברין, ועד נחלים עירוניים, כגון נחל האלה. נוסף על כך, מקטעי נחל בסביבה חקלאית, כגון באזור בקעת שפיר. בכל מקטע נחל אנו מגבשים מתווה אחזקה ופיתוח מותאם לאופי הנחל באותו מקטע.

במהלך שנת 2020 אנו מתכוונים להמשיך בליווי התוכניות והנושאים לעיל יחד עם חידוש המאמצים לקידום המיזמים הבאים:

1. הקמת פורום תכנוני אינטגרטיבי לבחינת בקשות להקמת חוות לולים ומתחמים חקלאיים, כגון בתי אריזה ותעשייה חקלאית בראייה מועצתית ואזורית – לנוכח מספר מקרים שבהם תהליך בחינת חלופות המיקום לא הניב את התוצאות המקוות, התחלנו לקדם פורום שבו יהיו שותפים י"ר ועדי האגודות החקלאיות במושבים, מהנדס המועצה, חברי ועדה מקומית, נציגי המשרד להגנת הסביבה, נציג לשכת התכנון מחוז דרום ונציג רשות הניקוז לבחינת חלופות מיקום בראייה מועצתית. מקרה המבחן מקדם במסגרת מועצה אזורית שפיר.
2. פורום תעשייה י.ש. גת – מנהלת אזור התעשייה קריית גת יזמה הקמת פורום ללמידה הדדית ובבחינת אפשרויות לקידום איגום משאבים ופיתוח אזור התעשייה.
3. פורום משולב לנושא תשתיות שפכים אזוריות בשיתוף רשות המים, המשרד להגנת הסביבה, תאגידי מים וביוב, וכן אנשי בריאות הסביבה של משרד הבריאות.
4. הקמת פורום חשיבה לקידום חלופות אנרגיות מתחדשות במרחב נפת אשקלון. זאת, לאור העלייה המשמעותית בבקשות להקמת שדות פוטו-וולטאים קרקעיים במרחבי השטחים הפתוחים בנפת אשקלון.
5. גיבוש הנחיות מחייבות למניעת זיהום אור מבינוי בשולי הערים, וכן ממיזמי בנייה שונים במרחב הכפרי הפתוח.

יישום המלצות של סקרי טבע עירוני וגיבוש מסמכי מדיניות עירונית בנושא

בשנת 2016 הסתיימו שני סקרי הטבע הראשונים שנערכו במרחב נפת אשקלון (בערים אשקלון וקריית גת). התהליך היה מורכב ואינטגרטיבי. הסקרים כללו ממצאים של עשרות רבות של אתרי טבע במרחבי התכנון העירוניים, ובהם מאות אלפי ערכי טבע, בחלקם ייחודיים ואפילו כוללים כמה מינים אדומים (מיני צומח בסכנת הכחדה חמורה). ממצאי הסקרים הועלו לאתרי הרשויות המקומיות והוטמעו כשכבת מידע במערך ה-GIS העירוני, וכן במסמכי הנספחים של תוכניות המתאר הכוללניות של קריית גת ואשקלון. במקביל, אנו מקדמים מהלך של הקמת ועדות היגוי רשותיות להמשך הטמעת הממצאים בהיבטים תכנוניים, תפעוליים וחינוכיים באשקלון ובקריית גת. בשנת 2019 התחלנו לקדם את פיתוח "איים של טבע מקומי" בקריית מלאכי ובמועצה אזורית יואב.

הרפורמה בחוק התכנון והבנייה – רישוי זמין

תיקון 101 יצר שינוי משמעותי באופן עבודת הוועדות המקומיות בתחום רישוי הבנייה. עיקר השינוי בא לידי ביטוי בהקמת מכוני הבקרה והגדרת דרישות למסמכים נלווים לבקשה כבר בשלב הגשת הבקשה להיתר, ומחשוב תהליך רישוי הבנייה כולו במסגרת מערכת רישוי זמין. השלכות השינוי הינן משמעותיות, ובאיגוד של נפת אשקלון, כמו בשאר האיגודים ברחבי הארץ ובמשד להגנת הסביבה, לומדים את יישום הרפורמה. נציג האיגוד השתתף בכנס הסברה למתכננים שיום מר פרדי אברג'ל, מנהל אגף רישוי ופיקוח על הבנייה בעיריית אשקלון. בחלק מהוועדות אנו מתבקשים להעביר דגשים להתייחסות סביבתית לשלב בחינת היתרי הבנייה מראש כ"מידע תכנוני", שניתן לפני שבחנו תוכנית כלשהי. זאת, במקום הנוהל הקודם, שלפיו נהגנו לקבל מהאדריכל עורך הבקשה היתר תוכנית ראשונית עם דברי הסבר, להגיב לתוכנית בדרישות ובהערות סביבתיות, לקבל תוכנית מתוקנת, וכן הלאה עד לפתרון מקובל. הצורך לרכז את כל תנאי איכות הסביבה כמידע תכנוני חייב עבודת הכנה וארגון משמעותית, שמבוצעת לאורך השנה האחרונה ותימשך במהלך שנת 2020. היא דורשת עבודת צוות של מספר מתכננים סביבתיים מאיגודי ערים ויחידות סביבתיות ובסיוע המשד להגנת הסביבה. עד כה גובשו מסמכי עזר שיכולים לסייע במידע תכנוני למבני מגורים ולמבני מסחר.

לגבי תשתיות ומבני תעשייה, נראה שהדברים מורכבים בגלל השונות הרבה שיכולה להיות בבקשות אלו. יישום הרפורמה מול הוועדות המקומיות בנפת אשקלון מתבצע ונלמד בשיתוף הרפרנטים ממנהל התכנון, תוך כדי יצירת תקשורת רציפה עם מנהלי הוועדות, כדי למנוע פגיעה באיכות השירות שנותן האיגוד לוועדות וליזמים, וכמובן למנוע מצב שבו נושאים תכנוניים בעלי השלכות סביבתיות לא ייבחנו לפני מתן היתר הבנייה.

תוכניות מתאר כוללניות ברשויות נפת אשקלון

אשקלון

תוכנית מתאר כוללנית אשר תחליף את התוכניות הקיימות נמצאת בשלבי עריכה אחרונים. במהלך השנה השתתפנו בישיבות הוועדה המחוזית במסגרת הליך אישור התוכנית. עיקר תרומתנו הייתה בסיוע פעיל בהצגת הפרק הסביבתי במסמכי התוכנית מתוך בחינת החלופות אשר מעודדות פיתוח מקיים בעיר.

להלן עיקרי ההמלצות ועקרונות התכנון שגובשו בפרק הסביבתי:

פיתוח מותאם לסביבה הרגישה של רצועת החוף של אשקלון תוך מתן תיעוד ברמה הלאומית של בחינת תא שטח 38 (המצוק הצפוני של אשקלון) וכן תא שטח 39 ושילוב ההמלצות בתוכנית המתאר בהכנה. שמירה והמשך פיתוח של המסדרון האקולוגי שהתאפשר בזכות העתקת חלק מהשימושים שתוכננו לפארק אקו-ספורט, כולל העתקת האצטדיון העירוני למזרח העיר,

הרחבת הגן הלאומי דרומה עד לגדר הצפונית של קצא"א, וכן בחינת חלופות לשכונות שתוכננו ברצועה בין השכונה הדרומית למתחם חישתיל ובחירת מיקום לשכונת אגמים מזרח (תוכנית של הוותמ"ל), תוך כדי יצירת רצף שטחים לא מבונים מהים ועד לכביש 4 וממנו מזרחה כחלק ממפת המסדרונות האקולוגיים הארציים. הטמעת ממצאי סקר טבע עירוני, שהושלם בתמיכת המשרד להגנת הסביבה, במסמכי תוכנית המתאר הכוללנית. ממצאי הסקר יהוו כלי תכנוני, כך שישוקפו בבחינת חלופות בינוי ויסייעו לבחירת העמדת מבני ציבור בהתאמה לכתמי צומח וערכי טבע ומורשת הקיימים בעיר.

בחינת העתקת קו המתח העליון (161 KW) מהתוואי הקיים לאורך שדרות רבין אל מחוץ לעיר לאורך כביש בר לב מזרחה בואכה רצועת התשתיות לאורך כביש 4 צפונה.

התוכנית הוצגה להתייחסויות בישיבת הוועדה המחוזית ונמסרו הערות. היא כוללת את תוכניות הבינוי של הוותמ"ל, פרויקטים של התחדשות עירונית, הרחבת אזורי התעסוקה העירוניים בדרום העיר, קידום תב"ע עבור אזור התעשייה הצפוני והפיכתו לאזור משולב של תעסוקה, מסחר ותעשייה. נוסף על כך, היא כוללת את פיתוח רצועת החוף בראייה עירונית של פיתוח מתון, שמירה על רצועת חוף עירונית המשקפת פיתוח אורבני באזורים המבונים ושמירה על חלקים אחרים של רצועת החוף בגישה משמרת סביבה המעוגנת בקביעת החלק הדרומי של הפארק הלאומי. דוגמה לגישה זו היא הרחבת הגן הלאומי ויצירת מסדרון אקולוגי, הכרה בשמורת טבע מוכרזת, הכנת תוכנית אב לתחבורה ציבורית בעיר, וכמובן פיתוח פארקים עירוניים מרכזיים בעיר היין ובאקו-ספורט, הסמוך לשכונת האגמים.

קריית גת

התוכנית נמצאת בשלבי הכנה ותכלול את ממצאי סקר הטבע העירוני, שהכנתו הסתיימה בדצמבר 2016. התוכנית, שכבר הוחל ביישומה, כוללת קידום משמעותי של פרויקטים להתחדשות עירונית בשכונות הוותיקות בעיר, ובעיקר לאורך שדרות לכיש. המחשבה שהובילה אותנו היא יישום גישת התחבורה האקטיבית ויצירת רשת שבילים ודרכים על מנת להגביר את הקישוריות העירונית. בתוכנית הצלחנו לשלב את הפיכת נחל שלוה באזור רובע שבטי ישראל, וכן לשמור את הנחלים החוצים את העיר כחלק מרצועות שצ"פ עירוניות אורכיות, אשר יסייעו בקידום הראייה התכנונית הרואה בנחלים נכס עירוני. הנחלים מהווים רשת "עמד שידרה עירוני" לנושא רשת שבילי הליכה ותנועה אקטיבית, וייצרו קישוריות עירונית חשובה.

התוכנית מדגישה את הכוונה ליצור נחלים עירוניים שישמשו אתרי נופש ופנאי ציבורי פתוחים למען תושבי העיר, וכן כוללת חלופות שונות להרחבת העיר (טרם גובשה חלופה נבחרת). בין החלופות קיימת האפשרות להרחבת מרחב התכנון העירוני מערבה לכביש 40 (קריית גת מערב), יצירת קישוריות בין מתחם כרמי גת והעיר הוותיקה, הרחבת כרמי גת צפונה,

וכן העברת מרחב השטחים מצפון למושב עזה למרחב התכנון העירוני של קריית גת. כמו כן, התוכנית עוסקת ביצירת מע"ר חדש באזור תחנת הרכבת הקיימת, ותוספת שימושים באזור התעשייה הוותיק והרחבת אזור התעשייה ש.ל.י.

קריית מלאכי

התוכנית נמצאת בשלבי הכנה ותכלול מגמות של התחדשות עירונית בשכונות הוותיקות של העיר והגדלת אפשרויות התנועה האקטיבית בעיר (הליכתיות עירונית, שבילי אופניים). כבר כיום קריית מלאכי מתמודדת עם עלייה במספר כלי הרכב הנעים בכבישי העיר, ולכן אנו מסייעים בגיבוש פתרונות תנועה עירוניים אלטרנטיביים, וכן פתרונות גישה מהעיר לתחנת הרכבת בכפר מנחם. התוכנית עודכנה השנה, כך שתשקף את תהליך הרחבת העיר מזרחה (פוליגון תימורים), וכן כוללת את הרחבת אזור התעשייה החדש באזור תימורים, וכמובן תוספת שכונות בדרום ומערב העיר.

שדרות

תוכנית המתאר העירונית אושרה השנה וכוללת את הרחבת העיר למרחב נחל שקמה, וכן משקפת הסכמי העברות שטחים בין העיר למועצה האזורית שער הנגב. התוכנית כוללת מגמות של התחדשות עירונית בשכונות הוותיקות של העיר והגדלת אפשרויות התנועה האקטיבית בעיר (הליכתיות עירונית, שבילי אופניים). כבר כיום שדרות מתמודדת עם עלייה במספר כלי רכב הנעים בכבישי העיר, ולכן אנו מסייעים בגיבוש פתרונות תנועה עירוניים חלופיים, פתרונות גישה מהעיר לתחנת הרכבת הסמוכה לקיבוץ ניר עם, וכן הפעלת חניון לרכב כבד באזור התעשייה הוותיק (במקביל לכביש 232). כמו כן, השנה סייענו לצוות התכנון הבוחן אפשרויות להגדלת אזור התעשייה המשותף לעיר ולמועצה אזורית שער הנגב (ספירים מזרח).

קידום בנייה ירוקה

לפי החלטת הוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה באשקלון ובקריית גת ולפי מדיניות המשותפת המוסכמת בפורום ה-15, בכל תוכנית מפורטת למגורים, מבני ציבור, מסחר, מלונאות וכדומה נכלל סעיף מתאים הנוגע לבנייה ירוקה. בקשות להיתרי בנייה מתוקף התוכנית יכללו התייחסות להיבטים של בנייה ירוקה, כגון שימור אנרגיה (באמצעות מרכיבי הצללה, בידוד המעטפת, תאורה טבעית, אוורור וכדומה), מיחזור פסולת, שימור וחיסכון במשאבי מים וקרקע וכיוצא בזה, על פי ההנחיות התקפות לאותה עת כפי שאושרו בוועדה המקומית.

הדרישה לעת הזאת היא עמידה בתקן 5281 ברמה של "כוכב אחד" (55 נקודות) לכל הפחות. תנאי לאישור טופס 4 הוא ביצוע בפועל של המפרטים לבנייה ירוקה. בשנת

2018 זכינו בקול קורא לקיום מערך הכשרה לעובדי הוועדות המקומיות בשיתוף אגף תכנון במשרד להגנת הסביבה והמועצה לבנייה ירוקה. במהלך שנת 2019 קיימנו סדנה בת 3 ימים לעובדי הוועדות המקומיות בנפת אשקלון, אשר מטרתן הייתה חשיפת עובדי הרשויות המקומיות ומנהלי ההנדסה לנושא הבנייה הירוקה.

קידום נושא אנרגיות מתחדשות במרחב נפת אשקלון

לקראת סוף שנת 2019 קיימנו בשיתוף המשרד להגנת הסביבה, החברה להגנת הטבע ופורום החברות לאנרגיה מתחדשת כנס ראשון מסוגו בדרום המדינה, אשר שם לו למטרה לקדם התקנת לוחות פוטו-וולטאיים על גגות. זאת, במסגרת המאמץ להגיע ליעדים הלאומיים בתחום האנרגיה

המתחדשת. בכנס שהתקיים באשקלון השתתפו עשרות בעלי גגות, נציגי רשויות מקומיות, ציבור, וכן נציגי חברות מתקינות אשר למדו על הנושא והיתרונות הגלומים במהלך זה, תוך יצירת רווח כלכלי לבעל הגג וצמצום הפליטות לכלל הציבור.

אכלוס אזורי התעשייה בשטחי המועצות האזוריות

לפי הוראות התוכניות המפורטות, החלות באזורי התעשייה השונים, האיגוד מקיים באופן שוטף לבקשת הרשויות תהליך של בדיקת העסקים המעוניינים להיכנס לאזורי התעשייה השונים מבחינת השפעתם הסביבתית הצפויה. האיגוד מקיים את הבחינה ומעביר לרשויות את המלצתו, אם העסקים מתאימים להוראות התוכנית התקפות מבחינה סביבתית ומהם מסמכי הרקע הנדרשים במסגרת הליכי התכנון המפורט והבקשות להיתרי בנייה. בחינה זו מתבצעת בעזרת שאלון סביבתי ובסיוורים במפעלים (אם מדובר במפעל המבקש להעתיק את מיקומו מאזור אחר בארץ).

התייחסות לאסבסט בתכנון סביבתי

אנו מנחים את 10 ועדות התכנון המקומיות בדבר הכללת תנאים בנושא פירוק אלמנטים בנויים של אסבסט צמנט בהיתרי בנייה, שכוללים הריסה או בנייה במבנים קיימים שמכילים אסבסט צמנט. בכל פנייה שהתקבלה באיגוד בנושא אסבסט נערכה בדיקה בשטח וניתנה חוות דעת לגבי אופן הטיפול המומלץ באסבסט – פעולות תחזוקה מתאימות או פירוק ופינוי.

קידום 2 קולות קוראים של קרן שטחים פתוחים

בשנה שעברה הגשנו להנהלת הקרן שתי בקשות של איגוד הערים. האחת התמקדה בשיקום פתחת נחל שקמה וטיפול בשיטה המכחילה, והשנייה עסקה בהכנת תוכנית אב לשטחים שאינם מוגנים סטטוטורית למיפוי מפגעים וגיבוש המלצות לטיפול במפגעים תוך כדי שיקום המרחב של השטחים הפתוחים בנפת אשקלון.

תוכנית אב לשטחים פתוחים שאינם מוגנים סטטוטורית

האיגוד זכה בתמיכה של הקרן לשטחים פתוחים להכנת תוכנית אב וגיבוש מדיניות בשיקום וטיפול בפסולת בשטחים פתוחים שאינם מוגנים סטטוטורית בשטחי הנפה. מטרת התוכנית למפות את השטחים הפתוחים והמפגעים בהם (לרבות פסולת שהושלכה באופן בלתי חוקי), על מנת לקדם את הטיפול במפגעי הפסולת בנפה. במהלך שנת 2019 בוצע הליך יסודי של אפיון המיזם, הכנת המכרז ותנאיו, ובסופו של דבר פורסם לקהל המתכננים. לאחרונה נבחר צוות תכנון שיחל בהליך התכנון.

שיקום ופיתוח מרחב פתחת נחל שקמה

האיגוד זכה בקול קורא של הקרן לשטחים פתוחים לביצוע שיקום ופיתוח מרחב פתחת נחל שקמה. מטרת התמיכה היא טיפול במפגעי המין הפולש, שיטה מכחילה, ופתיחת דרכי טיילות באזור השפך של הנחל. במהלך שנת 2019, המיזם קודם על ידי האיגוד בשיתוף עם רשות ניקוז שקמה-בשור, רשות הטבע והגנים ומועצה אזורית חוף אשקלון. לאחרונה נבחר מתכנן, בוצע הליך איתור אקולוג מלווה וחברת ביצוע. המיזם יכלול מרכיבים של שיקום הדיונות והרחקת מינים פולשים, יחד עם פיתוח אפשרויות טיול במרחב והנגשתו. כל זאת תוך שמירה על האיזון בין פיתוח מתון מאוד ושמירה על המרחב הלח של נחל שקמה כמרחב חי ופעיל.

מחלקת תשתיות

סביבה חקלאית

תחום הסביבה החקלאית באיגוד ערים לאיכות הסביבה – נפת אשקלון כולל קידום הקמת פתרונות לטיפול בפסולת חקלאית, מניעת מפגעים סביבתיים, טיפול בפניות ציבור, מתן התייחסות סביבתית במסגרת בקשות להיתרי בנייה, פיקוח על פי תנאים ברישיון העסק ופיקוח על פיזור פרש בעלי חיים ובוצה בשטחים החקלאיים בנפת אשקלון.

במסגרת החלטת הממשלה 4328 – התוכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי "עוטף רצועת עזה" לשנים 2019-2020, הנחתה הממשלה את המשרד להגנת הסביבה להקצות סכום כולל של עד 20 מיליון ש"ח לאשכול נגב מערבי ולאגוד ערים לאיכות הסביבה – נפת אשקלון, שיחולק ביניהם באופן יחסי לכמות הפסולת החקלאית שיוצרה ביישובי עוטף עזה בשנת 2017 ומתוך מתן עדיפות ליישובים המסווגים בדירוג סוציו אקונומי נמוך יותר. במסגרת החלטת הממשלה, האיגוד מוביל מיפוי המפגעים והקמת פתרונות עבור הפסולת החקלאית ביישובי עוטף עזה שבתחומי האיגוד.

בתחום איגוד הערים נפת אשקלון 6 מועצות אזוריות, שמהן ב-2 מועצות, הממוקמות בעוטף עזה: חוף אשקלון ושער הנגב, פעילות חקלאית ענפה ודרכים שונות לטיפול בפסולת, לפי אופי המועצה והיישובים בה. חשוב להדגיש כי מתן פתרון לפסולת החקלאית באזור זה חשוב ונדרש באופן מיידי בשל טרור העפיפונים והסכנה הממשית לגרימת שריפות.

טיפול בפניות ציבור

איגוד הערים נותן מענה לפניות הציבור, בנושאים של:

- מטרדי ריחות שמקורם בלולים.
- תשטיפים שמקורם בלולים, חממות ורפתות.
- זיהום אוויר שמקורו בשריפת פסולת חקלאית.
- מטרדי ריחות וזבובים שמקורם בפיזור פרש בעלי חיים ובוצה בשטחים חקלאיים.

מענה לפניות הציבור כולל סיור בשטח, מתן הנחיות לחקלאים לפי מדיניות המשרד להגנת הסביבה ובשיתוף פעולה עם מרכזת בכירה של סביבה חקלאית במשרד להגנת הסביבה מחוז דרום, ביצוע פיקוח לקיום ההנחיות והתייחסות חוזרת לפונה.

מטרדי ריחות מזיבול שטחים חקלאיים

במרחב הנפה קיימים שדות חקלאיים נרחבים הגובלים ביישובים חקלאיים ועירוניים. בשל קרבה זו בזמן זיבול השדות בפרש בעלי חיים (זבל עופות ופרות) ובוצה, התושבים עלולים להיחשף למטרדי ריחות. כדי לצמצם את תופעת המטרדים באזורים ובשכונות הסמוכים לשדות החקלאיים, על החקלאים לעקוב אחר הנחיות המשרד להגנת הסביבה ומשרד החקלאות.

לחימה במזיקים

איגוד הערים מסייע בניטור מזיקים ובמתן הנחיות לנקיטת אמצעים שמטרתם מניעת דגירה והפצה של מזיקים, בדגש על יתושים וזבובים, לאנשי המקצוע הרלוונטיים ברשויות ולבעלי העסקים.

במהלך שנת 2019, עסק איגוד הערים במתן מענה לפניות ציבור בנושא מניעת מטרדים הנגרמים ממזיקים, ועיקרן:

- טיפול במוקדי דגירת יתושים – ניטור, הדברה ומניעת היקוות מים.
- טיפול במוקדי דגירת זבובים – סיורי פיקוח ברפתות, דיגום בוצה ומתן הנחיות לריסוס ומניעה.
- טיפול במטרדים הנגרמים מדבורים – יצירת קשר עם פקחים של משרד החקלאות, הפניה למגן דבורים אדום והפחתת הריסוסים.

הדברה חקלאית בקרבת מגורים

מדיניות האיגוד היא לאפשר קיום חקלאות בקרבת מגורים תוך כדי התחשבות מרבית מצד החקלאי בשימוש בחומרי הדברה מורשים, שמירת מרחקי בטיחות, כיווני רוח ועוד, כל זאת תוך יישום הנחיות המשרד להגנת הסביבה בנושא.

העסקת מדביר מורשה

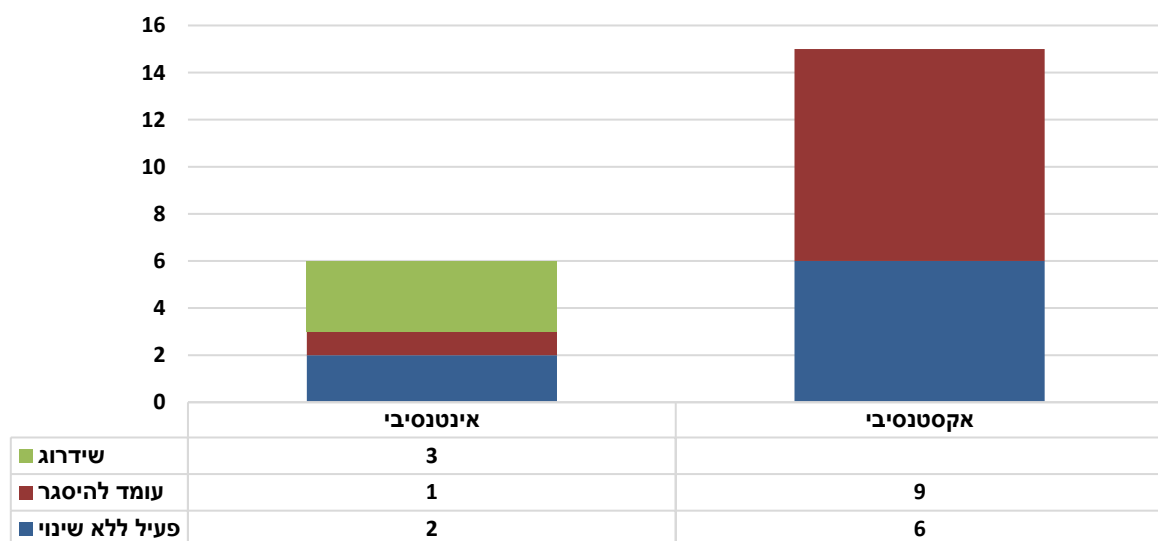
איגוד ערים מסייע לרשויות המקומיות להתאים את פעילותן בתחום ההדברה התברואית לחוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית התשע"ו 2016, שנכנס לתוקף ב-2016 והחליף את התקנות הישנות לפיהן פעלו המדבירים.

הפחתת השימוש בחומרי הדברה במרחב הציבורי ובשטחים הפתוחים

האיגוד מעודד שימוש באמצעים חלופיים לטיפול בעשבים ומזיקים במטרה להפחית את השימוש בחומרי הדברה במרחב הציבורי, כגון קיצוץ עשבים, פיזור גזם למניעת גדילת עשבים ושימוש בהדברה ביולוגית בחקלאות, כגון השימוש בתנשמות.

שפכים סניטריים

בנפת אשקלון 22 מתקני טיפול בשפכים (מט"שים), 6 מהם מט"שים אינטנסיביים והיתר אקסטנסיביים. איגוד הערים, בשיתוף המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות, מבצע סיורי ביקורת במט"שים האינטנסיביים מתוך מתן דגש למניעת מטרדי ריחות, איכות הקולחים, איכות הבוצה ולפי יעד סילוקה (חקלאי או הטמנה). נוסף על כך, איגוד הערים מבצע בקרה אחר תהליכי שדרוג, ניקוי וסגירת מט"שים מתוך מתן הנחיות למניעת מטרדים סביבתיים.

תרשים מס' 2 – מספר המט"שים וסיווגם בשטח הנפה

מניעת מטרדי ריחות, איכות הקולחין ואיכות הבוצה תלויים ישירות באיכות השפכים הנכנסים למט"ש ובטיפול הניתן במט"ש (שניוני/ שלישוני). איגוד הערים שם השנה דגש על שיפור איכות השפכים הנכנסים למט"שים באמצעות ביקורות בעסקים חקלאיים ותעשייה, תוך שיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות ומשרדי הממשלה. נוסף על כך, האיגוד מבצע מעקב אחר הזרמות לנחלים של קולחין בהיתר ולא בהיתר, ומשתתף בשימועים בעקבות הזרמות לא חוקיות.

ברחבי הנפה יש כמה רשויות שלהן בעיות בפתרונות ובתחזוקת תשתיות השפכים הסניטריים. ברשויות אלו התרחשו אירועי הזרמת שפכים למרחב הציבורי ולנחלים, אשר מסכנים את בריאות הציבור ומזהמים את הסביבה. כחלק ממערך הכוננות של המשרד להגנת הסביבה, האיגוד מתפקד כמגיב ראשון באירועי חירום סביבתיים, כגון הזרמת ביוב לנחלים וגלישות ממט"שים. האיגוד דואג לקידום תחקירי אירוע ולמידת לקחים בניהול אירועים אלו. בפן התכנוני, האיגוד מסייע בקידום תוכניות אב לביוב לרשויות החברות בו

ובמתן התייחסות סביבתית להיתרי בנייה בתחום זה והבאה בחשבון של כל ההיבטים הרלוונטיים, לרבות קרבה לנחלים וקידוחים.

תמונות 1-2: אירוע הזרמת שפכים לנחל

יישום בוצה ואחסנתה בשטחים חקלאיים

האיגוד שם דגש על מניעת אחסנת בוצה בשטחים הפתוחים, מבצע ניטור אחר דגירת זבובים בבוצה ונותן הנחיות למניעת מטרדי ריחות מפזור בוצה בשטחים חקלאיים ובקרבת מגורים. נוסף על כך, מוביל האיגוד תהליכי אכיפה נגד גורמי המטרדים, מבצע מעקב אחר מיקום הפיזורים וכמויות הבוצה המיושמות בשטח ומוודא כי מקיימים את תקנות המים (שימוש בבוצה וסילוקה) התשס"ד – 2004.

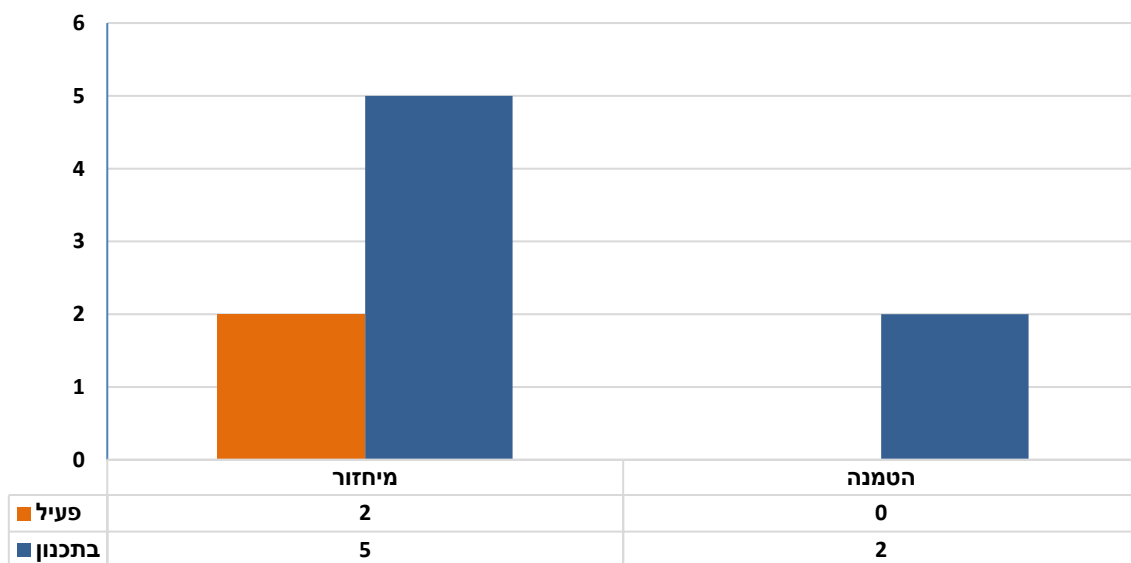
פניות הציבור

ב-2019 נתן איגוד הערים מענה לפניות הציבור, ועיקרן:

1. הזרמות קולחים, שפכים סניטריים ושפכי תעשייה לנחלים.
2. מטרדי ריח ממט"שים.
3. מטרדי ריח ומזיקים בעקבות גלישות של שפכים סניטריים לסביבה בקרבת מגורים.
4. מטרדי ריחות וזבובים מאחסון ופיזור בוצה בשטחים חקלאיים.

פסולת יבשה ופסולת בניין

בנפת אשקלון קיימים מעט מאוד פתרונות מורשים לפסולת יבשה ופסולת בניין ולא מעט תחנות מעבר פיראטיות והשלכות פיראטיות. האיגוד מסייע למשרד להגנת הסביבה בפקוח על תחנות המעבר המורשות ומוביל תהליכי אכיפה כנגד תחנות המעבר הפיראטיות, תוך כדי מתן דגש על מניעת שריפות פסולת. בצד התכנוני, האיגוד משקיע משאבים רבים במתן התייחסות סביבתית להקמת מטמנות ותחנות מעבר לפסולת יבשה.

תרשים מס' 3 – מספר תחנות מעבר ומטמנות מורשות בנפת אשקלון

האיגוד מבצע פיקוח על מפגעים בשטחים הפתוחים ומסייע לרשויות בקבלת תמיכות ממשלתיות לטיפול בפסולת תוך כדי איתור פתרונות תקדימיים ומניעת הישנות המפגעים. נוסף על כך, האיגוד מספק תנאים סביבתיים להובלת פסולת יבשה. במסגרת שלוש החלטות הממשלה האחרונות לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות ויישובי עוטף עזה, קיבלו שדרות, חוף אשקלון ושער הנגב תמיכות, בין היתר, לטובת הטיפול בפסולת והפיקוח הסביבתי. האיגוד מלווה רשויות אלו ומסייע להן ביישום כספי התמיכות בצורה מיטבית ביותר ובקבלת התמיכות המרביות על פי הנחיות משרד ראש הממשלה.

אדם בישראל מייצר כ-1.7 ק"ג פסולת ביום, ובסך הכול מייצרים הישראלים 5.4 מיליון טון אשפה בשנה. כאשר עוסקים בניהול פסולת, המטרה העיקרית היא לצמצם את הכמויות, והדרך הטובה ביותר לעשות זאת היא הפחתה במקור באמצעות הפחתת הצריכה. בשלבים הבאים של הטיפול בפסולת נכנס לתמונה גם המיחזור. זהו מונח כללי לתיאור תהליכים שונים בהם חומרי פסולת עוברים עיבוד ופירוק לחומרי הגלם השונים מהם הם מורכבים, על מנת שניתן יהיה לעשות בהם שימוש חוזר ולייצר מוצרים חדשים. באמצעות הגדלת היקפי המיחזור, אנו מצמצמים את כמויות הפסולת הנשלחות להטמנה ובכך תורמים לסביבה. הטמנה של פסולת מביאה להשלכות סביבתיות קשות עבור הקרקע, איכות האוויר והשלכות נוספות מבחינה בריאותית וכלכלית. בתהליך המיחזור השלב הראשון הוא הפרדה ומיון החומרים לזרמים שונים: פלסטיק, נייר, קרטון, זכוכית ועוד. כל תושב ואזרח אחראי אישית למזעור כמויות הפסולת ולשימוש בפחים המיועדים להפרדה של הפסולת על מנת להגדיל את אחוזי המיחזור בארץ ובעולם.

יתרונות המיחזור

- צמצום כמויות הפסולת המיועדות להטמנה.
- צמצום עלויות הטיפול בפסולת.
- שיפור במצב הניקיון והתברואה בשטחים הציבוריים.
- חיסכון תעשייתי בשל צמצום בעלויות הייצור.

להלן פירוט הפעילות לשנת 2019:

1. ריכוז נתונים ואיסוף נתונים כולל סקר כלי אצירה ופינוט מיחזור ברשויות.
2. בניית תוכנית לרשות לפי סוג הפסולת בתחום שלה להגדלת כמויות המיחזור, הסדרת פתרונות לפסולת בדגש על שדרוג מרכזי המיחזור, פריסת הפחים הכתומים ותוכניות הסברה לתושבים.
3. סיוע לרשויות בקידום תמיכות בנושא הסדר פסולת, לרבות החלטות ממשלה וקולות קוראים.
4. פסולת אלקטרונית – החוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, התשע"ב – 2012 נכנס לתוקף במרץ 2014. על פי החוק, מחויבות הרשויות המקומיות להתקשר בהסכם עם אחד התאגידים המוכרים, לקבוע כללים לפינוי פסולת אלקטרונית מבתי התושבים ולהקים מוקדי מיחזור עירוניים, זאת, במימון מוסכם מראש של התאגיד. האיגוד מוביל חוזה היקשרות עם תאגיד פינוי לכלל הרשויות ובכך מאפשר להן להשיג תנאים טובים יותר בתדירות האיסוף, במספר כלי האצירה ובכוח האדם, במטרה לסייע לרשויות בהסרת החסמים ובקידום תהליך ההתקשרות אל מול התאגיד.

נחלים

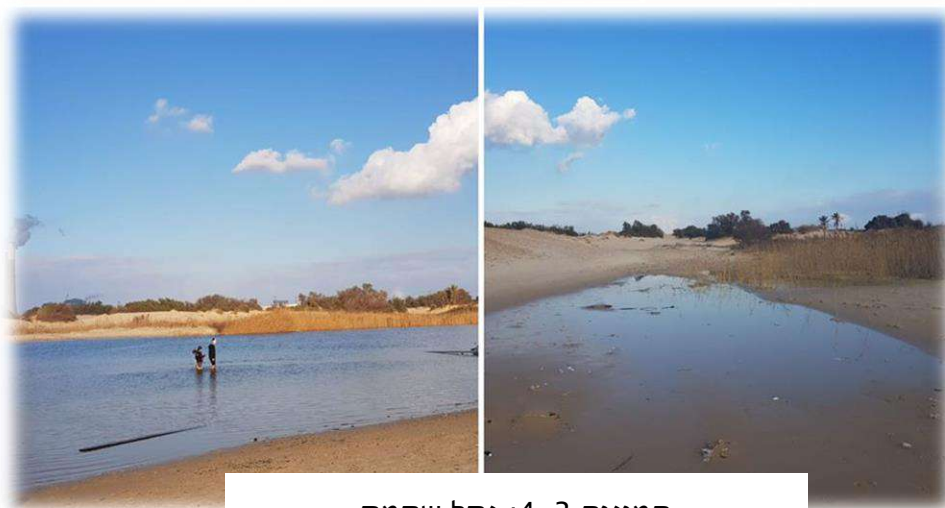
מספר נחלים חוצים את שטח האיגוד, בעוד שהעיקריים שבהם הם נחל שקמה, נחל לכיש, נחל אבטח, נחל האלה, נחל יואב, נחל גיאה, נחל עובד ונחל חנון. האיגוד משתתף במנהלת שקמה ובוועדת ההיגוי למרחב שקמה ופועל ליישום מסקנותיהן.

מניעת זיהום נחלים

כחלק מפעילות האיגוד, אנו פועלים למניעת זיהום נחלים מחקלאות ותעשייה באמצעות פיקוח ואכיפה ובאמצעות מתן חוות דעת בשלבים התכנוניים של הקמת מפעלים ותשתיות בקרבת נחלים. נוסף על כך, האיגוד מנהל אירועי חירום של הזרמות לנחלים, מסייע לרשויות במציאת פתרונות לאירועי הזרמה חוזרים ומנחה את התאגידים והרשויות באופן הטיפול ובדיווח על אירועי הזרמה.

שיקום נחלים

- שפך נחל שקמה - האיגוד מוביל באמצעות תמיכה של הקרן לשטחים פתוחים את שיקום פתחת שקמה. לטובת פעולות השיקום מסתייע האיגוד ברשות הניקוז שקמה הבשור. פעולות השיקום יכללו פינוי צמחים פולשים ומפגעי פסולת והסדרת דרכי טיילות וכיתות שטח לתלמידים.
- נחל האלה - האיגוד משתתף בצוות התכנון של שיקום נחל האלה במקטע תימורים-אורות, שמובילה רשות הניקוז שורק לכיש באמצעות תמיכה של המשרד להגנת הסביבה. פעולות השיקום יכללו פינוי מפגעי פסולת, הסדרת תוואי הנחל, הקמת שביל הליכה ושביל אופניים ושתילה של צמחייה מקומית.
- נחל חממה - האיגוד משתתף בצוות התכנון לשיקום נחל חממה במסגרת הסכם הגג להקמת שכונת עיר היין שאשקלון.

תמונות 3-4: נחל שקמה

מחלקת פיקוח ואכיפה

פיקוח ואכיפה

בשנת העבודה 2019 המשיכה מחלקת הפיקוח והאכיפה באיגוד את פעילותה לפי תוכניות העבודה והפעולות הנדרשות.

להלן הפעילויות המרכזיות שבוצעו במחלקת אכיפה ופיקוח באיגוד בשנת העבודה 2019:

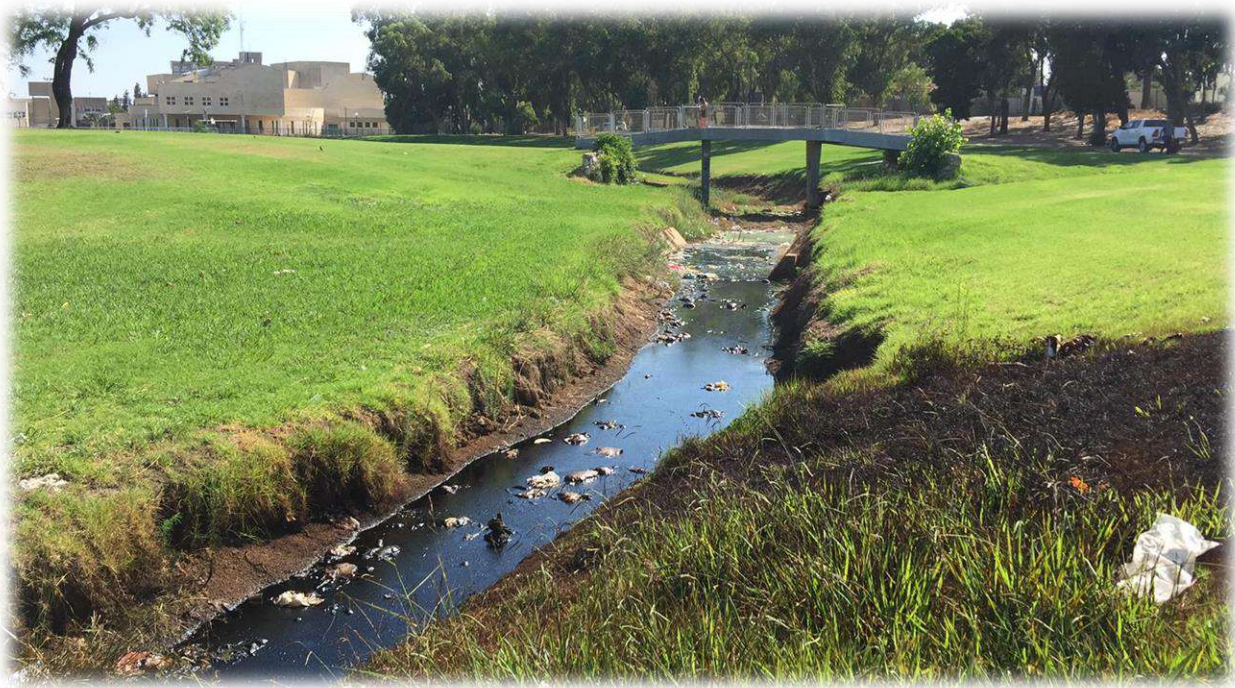
- הפעלת מערך האכיפה באיגוד.
- בחינת אפיון הצרכים העתידיים של המחלקה לבניית הכוח.
- בדיקת אמצעים טכנולוגיים לפעילות המחלקה.
- סיוע לרשויות במתן מענה לטיפול במטרדים ובמפגעים סביבתיים.
- סיוע למחוז דרום של המשרד להגנת הסביבה.
- הצטיידות לרכב הפיקוח והגדרת הצרכים להמשך.
- חיזוק המוכנות לחירום באיגוד.
- רכש ציוד אישי לכונן סביבה.
- חיזוק וביסוס מתווה עבודה משותפת עם כלל גורמי האכיפה בשטח הנפה.
- חיזוק וביסוס פרויקט רשת קורים.
- סיוע לרשויות במוכנות לנושא זיהום ים משמן.

תמונה 1: נקודת תצפית עם אמצעים טכנולוגיים, סיוע לפינוי פסולת חומ"ס

סיוע למחלקות האיגוד ועבודה משותפת עם גורמים סביבתיים

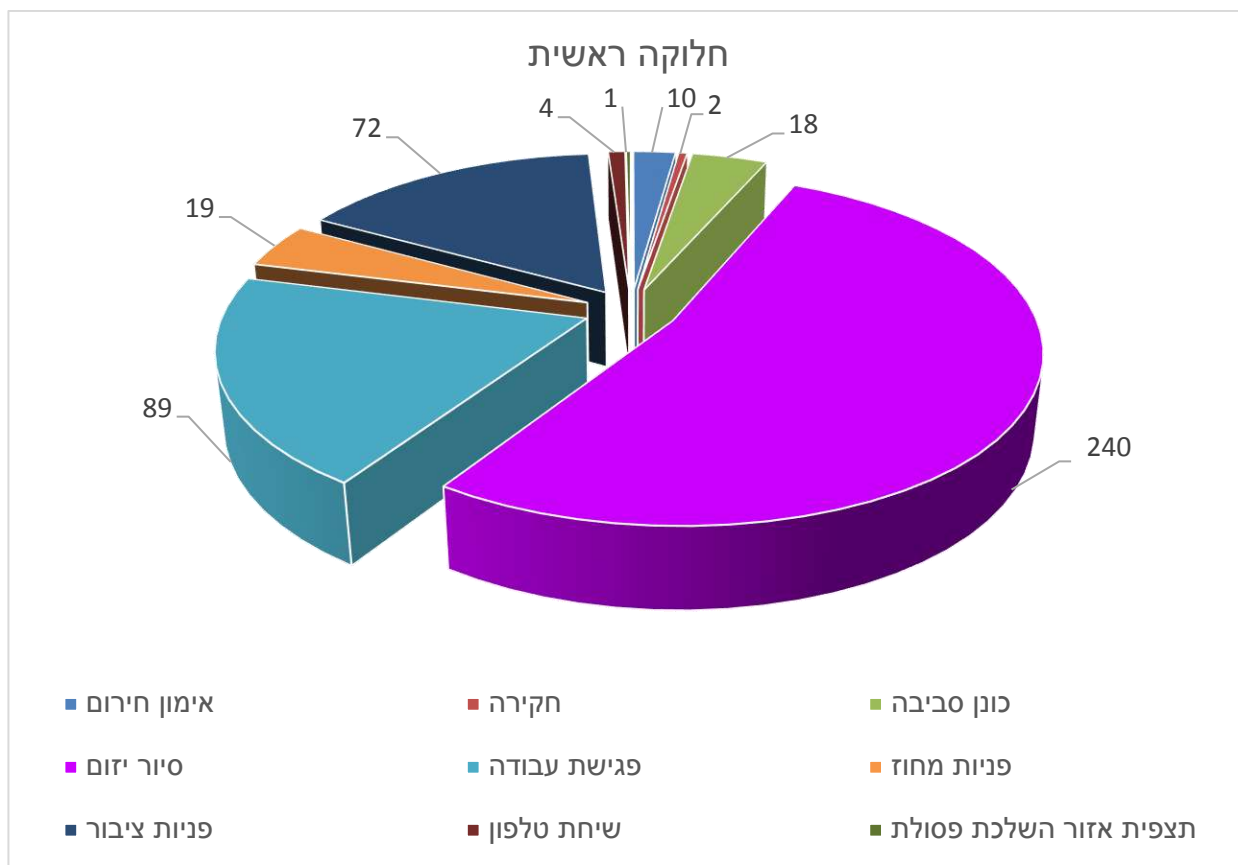
- סיוע למחלקת תעשייה בסיורי פיקוח במפעלים בשטחי הנפה.
- סיוע למחלקת רישוי עסקים ותכנון סביבתי בסיורים לבדיקת סטטוס לפני מתן היתרי בנייה ותנאים למתן רישיון עסק.
- סיוע למחלקת תשתיות בסיורי פיקוח בנושא אגרואקולוגיה, שפכים ופסולת.
- סיוע למחלקת קרינה, רעש ואיכות אוויר בטיפול במפגעי אבק וריח.
- סיורים משותפים עם גורמי המקצוע והרכזים המקצועיים במחוז דרום של המשרד להגנת הסביבה.
- שיתוף פעולה עם איגודים וגורמי סביבה מקבילים בפתרון מטרדים חוצי גבולות.
- סיוע לרשויות האיגוד במוכנות לשעת חירום.

תמונה 2: זיהום נחל עזה בשמן

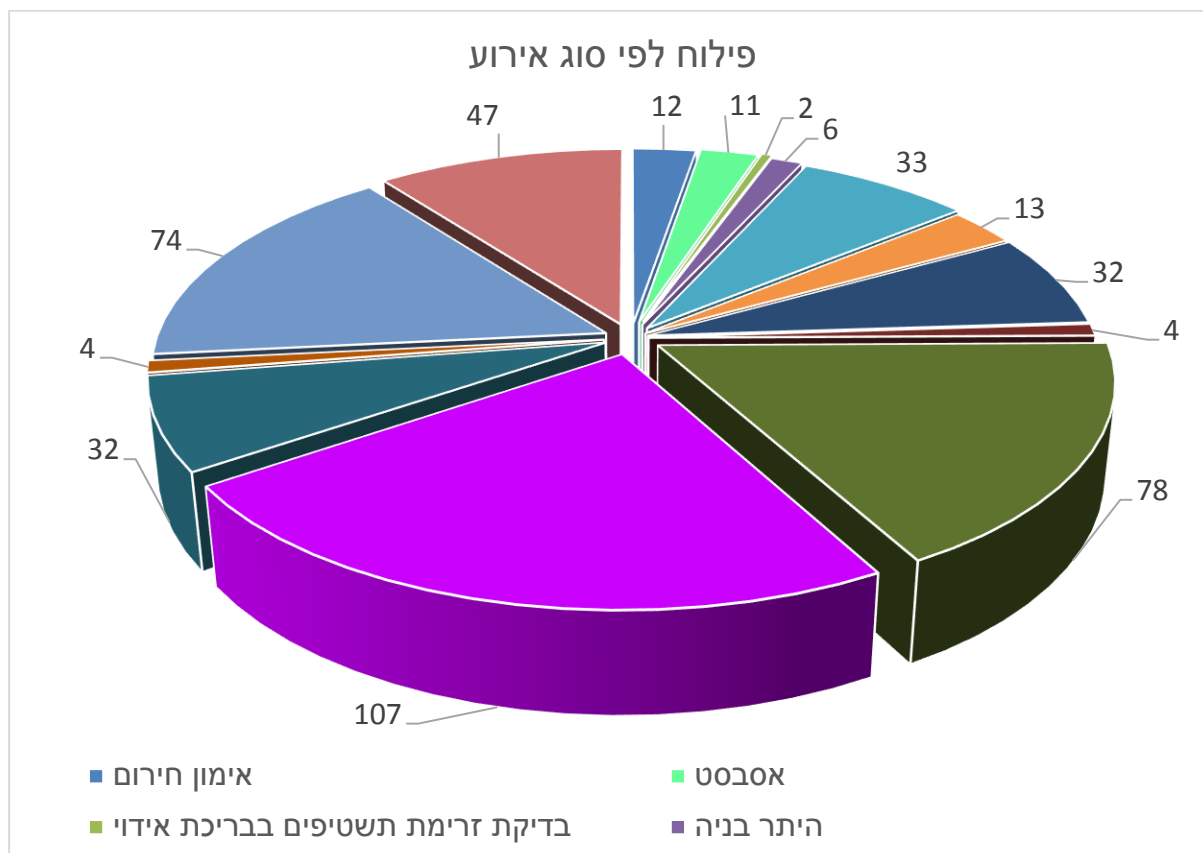
פילוח עיקרי לפי פעילויות המחלקה לשנת 2019

בניתוח זה ניתן לראות את החלוקה הראשית של מרבית הפעילויות שבוצעו במחלקה בשנת 2019.

תמונה 3: כלים חקלאיים בעת זיבול שדות חקלאיים בקומפוסט

בניתוח זה ניתן לראות את החלוקה המשנית של מרבית הפעילויות שבוצעו במחלקה בשנת 2019.

תמונה 4 : השלכת פסולת מכלי חקלאי

פעילויות עיקריות לשנת 2019:

- איתור וסיוע למחוז דרום בפינוי אתר אחסון פסולת חומ"ס.
- תפיסת ביובית אשר השליכה פסולת חומס נחלית, בשיתוף משטרה ירוקה.
- סיוע לאיתור ותפיסת משאית אשר השליכה פסולת בניין בחוות לולים, בשיתוף משטרה ירוקה.
- טיפול במטרדי ריח מזיבול חקלאי.
- טיפול במטרדי ריח ממפטמות בקר.
- הזרמת תשטיפים ממרכז מזון, נחל לוזית.
- זיהום שמן נחל עזה.
- אתר זמני לאחסנת בוצת שפד"ן, מושב איתן/ כרמון.
- תרגיל זיהום ים בשמן - תרגול רשויות רלוונטיות.

תמונה 5: תפיסת ביובית ששפכה חומרים מסוכנים לשטח פתוח

ביצוע מבצעי אכיפה משותפים עם המשטרה הירוקה וגורמי האכיפה

קיום פעילויות אכיפה ומבצעים משותפים לפי מועדי ישראל:

1. פעילות פיקוח ואכיפה למשחטות ברחבי הנפה (כ-4 משחטות) לפני חגי תשרי, חג הפסח ויום העצמאות.
2. פעילות פיקוח ואכיפה לפני ל"ג בעומר, הכוללת קבלת נתונים על מערומי פסולת/גזם המיועדים לשריפה, איתור בעלים וטיפול במפגע.

ניתן סיוע מלא למפקחי המשטרה הירוקה בבניית תיקי חקירה בשטחי הנפה. במהלך השנה נערכו מבצעי אכיפה משותפים של מחלקת פיקוח ואכיפה באיגוד עם המשטרה הירוקה ושוטרי מג"ב. השנה התרחבו מבצעי האכיפה המשותפים עם מערך המש"קים במג"ב של המועצות האזוריות לכיש, שפיר, שער הנגב, חוף אשקלון, יואב ובאר טוביה. מבצעים אלו כללו טיפול משותף בפניות ציבור, במפגעים בנושא השלכת פסולת, השלכת פסולת חקלאית, שריפות, זיבול שדות וזיהום אוויר. נוסף על כך, נערכו כנסים לחיזוק השותפות והפעילות המשותפת עם גורמי האכיפה הנוספים ברחבי הנפה, והתקיימה פעילות משותפת עם תחנת משטרת קריית גת למניעת מפגעים סביבתיים ושריפות בשטחים הפתוחים תחת תחום השיפוט שלה. כמו כן, נערכו פגישות הסברה משותפות עם חקלאים בנושא טיפול בהשלכת פסולת חקלאית ושריפתה ואיתור וטיפול בשטחי אחסון של זבל חקלאי הגורם למטרדי ריח וזיהום אוויר לתושבים.

תמונה 6: מבצע אכיפה ל"ג בעומר

נאמני ניקיון

כחלק מתוכנית העבודה השנתית, גם השנה המשכנו לסייע בהגדלת מערך נאמני הניקיון של המשרד להגנת הסביבה ברחבי האיגוד, זאת, במטרה להגדיל את המודעות ולתת כלי אכיפה למתנדבים אשר מעוניינים לתרום בנושא. במהלך שנת 2019 נערך קורס שכלל משתתפים רבים למתנדבי משטרת אשקלון.

רשות	משתתפים	סה"כ
אשקלון	מתנדבי משטרת תחנת אשקלון	41

✓ בסך הכול הוכשרו בנפת אשקלון 41 נאמני ניקיון בשנת 2019.

תמונה 7: קורס נאמני ניקיון למתנדבי תחנת המשטרה באשקלון

תמונה 8: קורס נאמני ניקיון למתנדבי תחנת המשטרה באשקלון. טקס הענקת תעודות

תמונה 9: פעילות שת"פ עם כב"ה, מג"ב ורט"ג טיפול בשריפות בשטחי הנפה

תמונה 10: כנס שותפויות של גורמי אכיפה בהובלת שיטור קהילתי, מג"ב

תמונה 11: מפטמת בקר

תמונה 12: סיור של מנהל מחוז הדרום, המשרד להגנת הסביבה, טיפול מחוללי מפגעים
סביבתיים

תמונה 13: ביקורת בריכת תמלחת משחטה, מבצע חגי ישראל

תמונה 14: הזרמת תשטיפי מרכז המזון, נחל לחית

תמונה 15: אחסון בוצת שפד"ן, כרמון

19:05

המשרד להגנת הסביבה

18 mins · 🌐

...

המשרד להגנת הסביבה תפס "על חם" משאית ששפכה חומרים מסוכנים לערוץ נחל לכיש, במסגרת מבצע סמוי ומתמשך של צוות דרום במשטרה הירוקה של המשרד להגנת הסביבה, בשיתוף פעולה עם איגוד ערים לאיכות סביבה אשקלון.

המשרד אסף ראיות על ביובית שהשליכה באופן שיטתי חומרים מסוכנים לנחל לכיש. לפנות בוקר היום (ה'), הצוות תפס את הביובית בזמן ההזרמה לנחל, דגם את השפכים ועיכב את הנהג לחקירה.

הביובית נגררה לאחסנה והמשטרה הירוקה פתחה תיק חקירה כנגד המפעל המשלח והמעורבים בפרשה. המשרד להגנת הסביבה והמשטרה הירוקה ימשיכו למצות את סמכויות האכיפה העומדות לרשותם כדי למצות את הדין עם עבריינים סביבתיים ולצורך הגברת הציות.

צילום: המשרד להגנת הסביבה

3

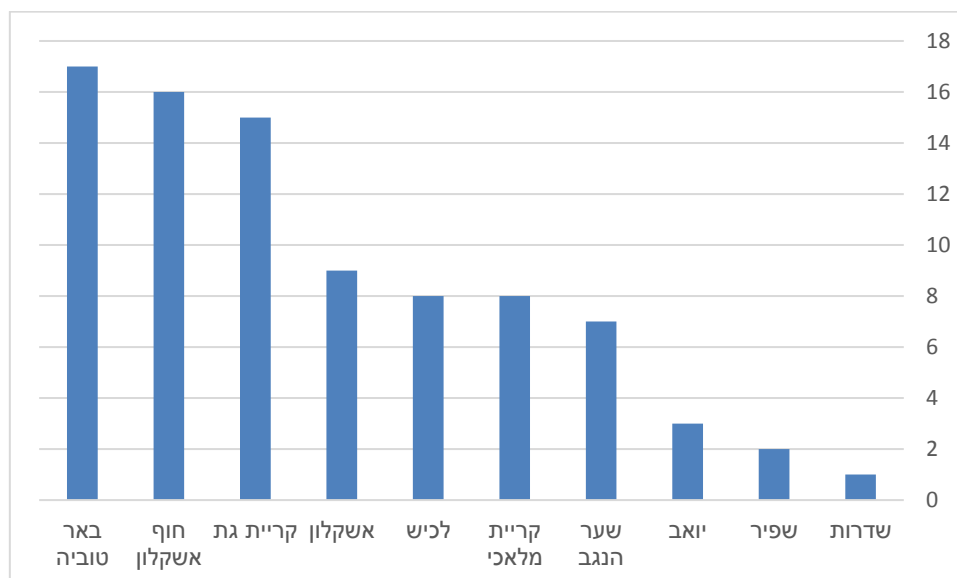
Like

Comment

Share

מחלקת אירועי סביבה

תרשים מס' 2 - חלוקת אירועי הסביבה בשנת 2019 לפי רשות

דוגמאות לאירועים משמעותיים בשנת 2019:

- דליפות אמוניה ממערכות קירור.
- ריחות אדי דלק - זיקים.
- שריפות פסולת בשטחים פתוחים.
- ריחות זיבול.
- חומ"ס - פגיעות טילים.
- אסבסט.

אירועי סביבה מרכזיים:

מטרדי ריח בעלי אופי של דלק

בשנת 2019 התקבלו עשרות תלונות מתושבי אשקלון וחוף אשקלון הסובלים ממטרדי ריח הנושאים אופי של דלק. מקור הריח, לכאורה, הינו במקשרים הימיים של קצא"א, אשר שם מתבצעת פריקה וטעינה של אוניות דלק לסוגיו השונים. החומרים הנדיפים בדלק, דוגמת בנזן, ידועים כחומרים הפוגעים באיכות האוויר ומזיקים לציבור הנחשף אליהם. באמצע השנה הותקנו מכשירי ניטור מסוג BTEX (Benzene, Toluene, Ethyl-Benzene, Xylene), שמטרתם איתור רכיבים מזהמים הייחודיים לדלקים. במקביל, התעקש האיגוד על הגשת תוכנית על ידי קצא"א לטיפול באדי הדלק המשתחררים במהלך פעולת הטעינה והפריקה במקשרים הימיים. הותקנה מערכת מישוב אדים מסוג VRU, אשר תפקידה לתת מענה למטרדי ריח אלו. האיגוד יעקוב ויפעל לעבודה תקינה של מערכת זו.

שריפות עם/ ללא מעורבות אסבסט

האיגוד מטפל במגוון רחב של אירועי שריפה בתחומו: שריפות גז, שריפות במעורבות אסבסט, שריפות מבנים חקלאיים, שריפת פסולת מעורבת פיראטית ופסולת חקלאית ועוד. האיגוד נותן מענה בעת אירועי שריפה בניטור כמות המזהמים, מתן הנחיות לציבור (הסתגרות או הרחקת קהל לפי הצורך), וכן מתן הנחיות להמשך טיפול במפגעים, אם נוצרים כאלה עקב השריפה.

לדוגמה מקרה בו פרצה שריפה גדולה במפעל מיחזור לחומרים כימיים בקריית גת, ניטור שביצעו כונני האיגוד בזמן אמת אפשר למנהל האירוע לקבל ההחלטות בנוגע לאוכלוסייה באזור.

תמונות 1-2: שריפה שהתפרצה באשקלון, כונני האיגוד ביצעו ניטור חלקיקים ונתנו חוות דעת

נספחים קטעי עיתונות

"בנושא בריאות הציבור אין ולא יהיו פשרות"

**בעקבות עלייה של פי 30 בהיקף פליטות חומרים החשודים
כמסרטנים מאסדת "תמר" יו"ר איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת
אשקלון וראש העיר אשקלון תומר גלאם דורש סמכויות פיקוח
ואכיפה על פעילות אסדת "תמר" הפועלת מול חופי העיר • במכתב
שהעביר לשרי הפנים, הגנת הסביבה והאנרגיה הוא מבקש להרחיב
את תחום השיפוט לצורך כך**

לאור זאת, האיגוד נעדר היום סמכות להפעלת הכלים לפיקוח רגולטורי שברשותו על אסדת "תמר" (דוגמת: תנאי רישיון עסק, היתר פליטה, היתר רעלים, היתר הזרמה לים וכיו"ב), משמעות הדבר היא שאין ביכולת האיגוד לתת מענה לפניות הציבור לגבי מטרדים שמקורם באסדת "תמר" הסמוכה לחוף אשקלון. במכתב שהעביר לשרי הפנים, אריה דרעי, הוא ציין בין היתר: "כל הנימוקים מצדיקים ביתר שאת את הרחבת תחום השיפוט של עיריית אשקלון לשטחי פעילות האסדה ומתן מענה מוניציפאלי לחששות מפני חשיפה לסיכונים סביבתיים ולפגיעה בבריאות הציבור. אנו מבקשים כי תפעיל את סמכויותיך על פי פקודת

אסדת ההפקה של מאגר הגז "תמר" ממוקמת במרחק של כ-25 ק"מ מערבית לחופי אשקלון, האסדה החלה בפעילותה לפני כ-7 שנים, בשנת 2012. במהלך החודשים האחרונים חלה עליה משמעותית במספר תלונות הציבור המתקבלות באיגוד בגין מפגעי זיהום אוויר של אדי דלק בכלל, וחשש מפעילותה של אסדת "תמר" בפרט. תחום השיפוט של האיגוד בים התיכון (המבוסס על תחום השיפוט של עיריית אשקלון) משתרע מקו החוף של אשקלון עד למרחק של כ-500 מטרים לכיוון מערב. לפיכך, האזורים הימיים המשתרעים ממערב לתחומי השיפוט של האיגוד, בהם ממוקמת אסדת ההפקה וחלק מתשתיותיה, הינם שטחים חסרי מעמד מוניציפאלי.

יו"ר איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון וראש עיריית אשקלון תומר גלאם פנה השבוע לשרי הפנים, הגנת הסביבה והאנרגיה כי יפעילו את סמכותם החוקית למתן סמכויות פיקוח לאיגוד כל אחד בתחומו על אסדת הגז "תמר" הפועלת מול חופי אשקלון. בפנייתו מציין תומר גלאם כי יש להשלים בהקדם את הליכי הנפקת ההיתרים והרישיונות העובדה כי הפעלת האסדה כיום ללא היתרים ורישיונות סביבתיים הנדרשים הינה בניגוד לחוק, מהווה פגיעה בשלטון החוק ועלולה לסכן את בריאות הציבור בשטח נפת אשקלון המונה כ-350,000 תושבים.

קטעי עיתונות

פעילותה. משמעות הדבר היא שהאסדה פועלת בהעדר היתר פליטה לאוויר ובהעדר תנאים סביבתיים ברישיון עסק, דבר מהווה כשל חמור בכל הקשור לאכיפת הוראות הדין וההנחיות המחייבות בנושא הגנת הסביבה המקובלים לגבי מתקנים תעשייתיים בעלי פוטנציאל סיכון סביבתי בהיקף דומה.

מנכ"לית איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון מיטל אמיתי מסרה כי במצב הסטטוטורי הנוכחי, איגוד הערים ו/או עיריית אשקלון לא היו שותפים להליכי רישוי כלשהם בנוגע לאסדת "תמר", כמקובל בהליכי רישוי סביבתיים למתקני תשתיות ותעשייה דומים. וכי לאור המצב הנוכחי אין באפשרות האיגוד לנקוט בפעולות פיקוח סביבתי כמצופה ממנו מציבור המונה כ-350,000 תושבים המתגוררים בשטח הנפה, וזאת, בזמן שאסדת "תמר" ממשיכה לפעול כסדרה.

מיטל אמיתי הוסיפה כי נוכח העובדה, כי תשתיות המחבורות לאסדת "תמר" ממוקמים בתוך השטחים המוניציפאליים שבתחום השיפוט של עיריית אשקלון ושל איגוד הערים, ולנוכח חשיפתם הרבה של תושבי נפת אשקלון להשפעות הבריאותיות והסביבתיות, הנובעות מהפעילות באסדת "תמר", יש להסדיר את מעמדה של איגוד הערים והעירייה לכך שמעמדן יוכר לשל "רשות מוסמכת" שמשמעותו כי בעל החוקה (קרי אסדת "תמר") יהיה מחויב לפעול לפי הוראותיהם.

תומר גלאס: "לטפל בנושא בדחיפות"

תחום השיפוט של האיגוד בים התיכון (המבוסס על תחום השיפוט של עיריית אשקלון) משתרע מקו החוף של אשקלון עד למרחק של כ-500 מטרים לכיוון מערב. לפיכך, האזורים הימיים המשתרעים ממערב לתחומי השיפוט של האיגוד, בהם ממוקמת אסדת ההפקה וחלק מתשתיותיה, הינם שטחים חסרי מעמד מוניציפאלי.

לאור זאת, האיגוד נעדר היום סמכות להפעלת הכלים לפיקוח רגולטורי שברשותו על אסדת "תמר" (דוגמת: תנאי רישיון עסק, היתר פליטה, היתר רעלים, היתר הזרמה לים וכיו"ב), משמעות הדבר היא שאין ביכולת האיגוד לתת מענה לפניות הציבור לגבי מטרדים שמקורם באסדת "תמר" הסמוכה לחוף אשקלון.

יצוין כי בחודש ספטמבר 2017, כ-5 שנים לאחר תחילת פעילות אסדת תמר, פורסמו על ידי המשרד להגנת הסביבה נתוני מרשם הפליטות של המפעלים בישראל (מפל"ס) לשנת 2016, מהנתונים עולה שנמצא לגבי אסדת "תמר" כי כמויות הפליטה המעודכנות של חומרים אורגניים נדיפים, לרבות חומרים חשודים או מוכרים כמסרטנים, גבוהות פי 30 מהכמויות שדווחו בשנים קודמות. בנוסף, לפי המשרד להגנת הסביבה בשנת 2017 חלה עלייה נוספת בפליטת חומרים אורגניים נדיפים מאסדת "תמר".

י"ר האיגוד גלאס מסר כי חברת נובל אנרג'י המפעילה את אסדת "תמר", מחזיקה כיום רק בהיתר הזרמה לים ובהיתר רעלים לצורך

בהקדם את הליכי הנפקת ההיתרים והרישיונות הסביבתיים הנדרשים לפעילות האסדה, לאור העובדה כי הפעלת האסדה כיום ללא היתרים ורישיונות סביבתיים הנדרשים הינה בניגוד לחוק, מהווה פגיעה בשלטון החוק ועלולה לסכן את בריאות הציבור בשטח נפת אשקלון המונה כ-350,000 תושבים.

אסדת ההפקה של מאגר הגז "תמר" ממוקמת במרחק של כ-25 ק"מ מערבית לחופי אשקלון, האסדה החלה בפעילותה לפני 7 שנים, בשנת 2012. במהלך החודשים האחרונים חלה עליה משמעותית במספר תלונות הציבור המתקבלות באיגוד בגין מפגעי זיהום אוויר של אדי דלק בכלל, וחשש מפעילותה של אסדת "תמר" בפרט.

קטעי עיתונות

סכנת בריאות ממשית

עליה של פי 30 בהיקף פליטות חומרים החשודים כמסרטנים מאסדת "תמר"

מאת: קרן אור אזולאי

אשקלון וראש עיריית אשקלון תומר גלאם פנה לשרי הפנים, הגנת הסביבה והאנרגיה כי יפעילו את סמכותם החוקית למתן סמכויות פיקוח לאיגוד כל אחד בתחומו על אסדת הגז "תמר" הפועלת מול חופי אשקלון.

בפנייתו מציין תומר גלאם כי יש להשלים

עסקי קיימת חשיפה פוטנציאלית לזיהום אוויר הכרוך בהשלכות על בריאות הציבור בנפת אשקלון, ונרשמה עליה משמעותית בתלונות הציבור בגין מפגעי זיהום אוויר ואדי דלק.

יו"ר איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת

יו"ר איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון וראש עיריית אשקלון תומר גלאם דורש סמכויות פיקוח ואכיפה על פעילות אסדת "תמר".

במכתב ששלח גלאם כתב כי האסדה פועלת ללא היתר פליטה ותנאים סביבתיים ברישיון

קטעי עיתונות

מי יפקח על "תמר"?

אסדת הגז "תמר" פועלת מזה שבע שנים מול חופי אשקלון
• כמות החומרים הנדיפים הנפלטים מ"תמר" התגברה
באלפי אחוזים במהלך התקופה ואין עליה רגולציה

שמוליק חדד

אסדת "תמר". עלייה משמעותית במספר תלונות הציבור בגין מפגעי זיהום אוויר של אדי דלק | צילום: אלבטרוס

נדיפים מאסדת "תמר" גבוהות פי 30 מה- כמויות שדווחו בשנים קודמות. בנוסף, לפי המשרד להגנת הסביבה, בשנת 2017 חלה עלייה נוספת בפליטת חומרים אורגניים נדיפים מהאסדה, לרבות חומרים החשודים או מוכרים כמסרטנים.

גלאם מסר כי חברת נובל אנרג'י, המפ- עילה את "תמר", מחזיקה כיום רק בהיתר הזרמה לים ובהיתר רעלים לצורך פעילות תה. משמעות הדבר היא שהאסדה פועלת בהיעדר היתר פליטה לאוויר ובהיעדר תנאים סביבתיים ברישיון עסק, דבר המהווה כשל חמור בכל הקשור לאכיפת הוראות הדין וההנהחיות המחייבות בנושאי הגנת הסביבה המקובלים לגבי מתקנים תעשייתיים בעלי פוטנציאל סיכון סביבתי בהיקף רומה.

מחברת נובל אנרג'י לא התקבלה תגובה עד מועד סגירת הגיליון. ■

ראש עיריית אשקלון תומר גלאם, המשמש גם כיו"ר איגוד ערים לאיכות הסביבה בנפת אשקלון, פנה לממשלה כדי שתעניק לאיגוד סמ- כויות פיקוח על אסדת הגז "תמר", הפועלת מול חופי אשקלון מבלי שיש בידה היתרים ורישיונות סביבתיים.

בפנייתו אל שרי הפנים, הגנת הסביבה והאנרגיה דרש גלאם כי יפעילו את סמכו- תם החוקית ויעניקו לאיגוד סמכויות פיקוח, כל אחד בתחומו. הוא ציין כי יש להשלים בהקדם את הליכי הנפקת ההיתרים והרי- שיונות הסביבתיים הנדרשים לפעילות האסדה, וכי המשך הפעלת האסדה כיום ללא היתרים הינו בניגוד לחוק ועלול לסכן את בריאות הציבור בשטח הנפה, המונה כ-350 אלף תושבים.

אסדת ההפקה של מאגר הגז "תמר" ממוקמת במרחק של כ-25 ק"מ מערבית לחופי אשקלון ופועלת מזה כשבע שנים. תחום השיפוט של האיגוד בים התיכון (המ- בוסס על תחום השיפוט של עיריית אשק- לון) משתרע מקו החוף של אשקלון ועד למ- רחק של כ-500 מ' לכיוון מערב. לאור זאת האיגוד נעדר כיום סמכות להפעלת הכלים שברשותו לפיקוח רגולטורי על האסדה כך שאין ביכולתו לתת מענה לפניות הציבור לגבי מטרדים שמקורם ב"תמר".

בספטמבר 2017, כחמש שנים לאחר תחילת פעילות אסדת "תמר", פורסמו על ידי המשרד להגנת הסביבה נתוני מרשם הפליטות של המפעלים בישראל (מפל"ס) לשנת 2016. מהנתונים עולה כי כמויות הפליטה המעורכנות של חומרים אורגניים

סביבה

קטעי עיתונות

מעקב צמוד

המאבק של איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון הצליח: חברת נובל אנרג'י תקים תחנת ניטור לזיהום אוויר באסדת הקידוח תמר

שמוליק חדד

צילום: אלברט

תמר. נתוני הניטור יעברו למחשבי האיגוד

חודש ינואר הקרוב. בנוסף הורתה לחברה להעביר את נתוני הניטור גם לאיגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון. מנכ"לית האיגוד מיטל אמיתי רואה בה חלטה הישג: "האיגוד פועל לקיום פריסה רחבה ככל האפשר של תחנות ניטור בשטח הנפה, על מנת שיוכל לוודא בכל רגע נתון את מצב איכות האוויר ולתת מענה בעת הצורך. ררשנו שהתחנה החדשה תחובר למחשבי האיגוד בכדי שנוכל לעקוב אחר הנתונים באופן רציף". ■

המשרד להגנת הסביבה הורה על הקמת תחנת ניטור לאסדת הקידוח תמר שפועלת בסמוך לחופי אשקלון. ההחלטה התקבלה לאחר מאבק שניהל איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון לבחינת ערכי זיהום האוויר שנפלטים מהאסדה.

לפני כחודש נערך סיור מקצועי למציאת המיקום האידאלי לתחנת הניטור, ובו השתתפו נציגים של חברת נובל אנרג'י שמפעילה את האסדה, אנשי איגוד ערים ונציגי המשרד להגנת הסביבה. החלופה המוצעת על ידי נציגי האיגוד היא בכפר הנופש הצ'כאי, שממוקם כ-30 מ' מקו החוף. באיגוד הסבירו כי מדובר במתחם סגור ומאובטח עם אפשרות לחיבור לחשמל.

הממונה על מערך הניטור הארצי במשרד להגנת הסביבה, ד"ר לבנה קורדורו בהיכיון, הודיעה השבוע כי חברת נובל אנרג'י תצטרך להקים את תחנת הניטור עד

צילום: תאלבום פרטי

אמיתי. מרוצה מההישג

קטעי עיתונות

מדהכת אל הפועל

המשרד להגנת הסביבה החל בהליכי אכיפה נגד חברת החשמל בגין הפרות לכאורה של תנאי היתר הפליטה בניגוד להוראות חוק אוויר נקי בתחנת הכח רוטנברג באשקלון • בשבועות האחרונים התקבלו תלונות רבות של תושבים על מטרדי ריח קשים מכיוון התחנה • מנכ"לית איגוד ערים לאיכות הסביבה: "רק מדיניות נחושה כנגד מפגעי סביבה תוביל לתוצאות מעשיות"

14 | ח' באב התשע"ט 09.08.19 | גיליון 637

מטאד

קטעי עיתונות

מיטל אמית

**"זיהום האוויר
שהתגלה באשקלון
ככל הנראה בשל
השימוש בפחם מזהם
במיוחד אינו מתקבל
על הדעת ומעיד כי
המאבק ארוך השנים
בפחם עוד לא בא
לסיומו. פחם הוא דלק
מזהם במיוחד הפוגע
בסביבה ובבריאות
הציבור, ופחם נחות
גורם לזיהום מוגבר"**

ביותר, בהמשך לשימוע של מנהל תחנת הכוח באשקלון שזימן המשרד להגנת הסביבה, אנו דורשים לחקור ביסודיות את הסיבה לזיהום האוויר החרג, למצות עם האחראים את הדין ולפרסם את כל המידע בשקיפות לציבור. הדברים מגיעים לאחר שראש העיר אשקלון, תומר גלאס, שיגר לאחרונה מכתב חריף לשר הגנת הסביבה בו ציין בין היתר: "כל הנימוקים מצדיקים ביתר שאת את הרחבת תחום השיפוט של עיריית אשקלון לשטחי פעילות האסדה ומתן מענה מוניציפאלי לחששות מפני חשיפה לסיכונים סביבתיים ולפגיעה בבריאות הציבור. אנו מבקשים כי תפעיל את סמכויותיך על פי פקודת העיריות ותרחיב את תחום השיפוט של עיריית אשקלון גם על שטחה של אסדה "תמר" לצורך קיומו של פיקוח סביבתי של איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון על פעילות האסדה. כל זאת על מנת שיינתן מענה לאינטרס הציבורי בהגנה על הסביבה ובריאות תושבי נפת אשקלון".

מהמשרד להגנת הסביבה נמסר בתגובה: "ב-19 ביוני 2019 התקיים במשרד מחוז דרום של המשרד להגנת הסביבה בשיטוף עם איגוד ערים אשקלון, שימוע לחברת החשמל לישראל - תחנת הכוח רוטנברג, בעניין הפרות לכאורה של תנאי היתר הפליטה בניגוד להוראות חוק אוויר נקי, וכן עבירות לכאורה לפי החוק למניעת מפגעים, זאת, בשל שריפה בלתי מבוקרת של פחם במערום הפחם בשטח התחנה, אשר התרחשה בלילה שבין 28 במאי ל-29 במאי 2019. לאחר שנבחנו טיעוני מנהל התחנה, לרבות במסמכים משלימים שהוגשו לאחר השימוע לבקשת המשרד, החליט המשרד על פתיחה בהליכי איפה כנגד החברה".

"למצות עם האחראים את הדין"

כזכור, בעקבות פרסומים על עשרות תלונות של תושבים באזור אשקלון והמועצה האזורית חוף אשקלון על מטרדי ריח קשים מכיוון תחנת הכוח רוטנברג באשקלון, זומנו מנהלי תחנת הכוח לשימוע במשרד להגנת הסביבה. נראה כי מקור הריח הוא בשל שימוש בפחם המיואב מקולומביה, אשר גורם לזיהום מוגבר ולענני ריח חריפים באזור אשר עלולים להזיק לבריאות התושבים. אדם טבע ודין קורא למשרד להגנת הסביבה לחקור ביסודיות מי אחראי על ייבוא הפחם מקולומביה אשר נחשב למזהם יותר ולפרסם את תוצאותיו לציבור. ד"ר אריה ונגר, ראש תחום אוויר ואנרגיה בעמותת אדם טבע ודין אמר השבוע: "זיהום האוויר שהתגלה באשקלון ככל הנראה בשל השימוש בפחם מזהם במיוחד אינו מתקבל על הדעת ומעיד כי המאבק ארוך השנים בפחם עוד לא בא לסיומו. פחם הוא דלק מזהם במיוחד הפוגע בסביבה ובבריאות הציבור, ופחם נחות גורם לזיהום מוגבר. לכן נאבקנו בעבר כדי למנוע את הקמתה של תחנת כוח פחמית נוספת באשקלון. כעת יש צורך להגיע להפסקת השימוש בפחם ולביסוס משק החשמל על אנרגיות מתחדשות ועל התייעלות אנרגטית. עד שזה יקרה יש צורך לצמצם ככל האפשר את השימוש בתחנות הפחמיות הקיימות, להמשיך בבניית הסולקנים והפילטרים שהוחלט עליהם, ולוודא בקפדנות עמידה מוחלטת בתקנים המתקדמים

שימוע לחברת חשמל בניין חשש להפרת תנאי היתר הפליטה בניגוד להוראות חוק אוויר נקי:

בעקבות השימוע החל המשרד להגנת הסביבה בהליכי איפה נגד החברה. מנהל מחוז דרום במשרד להגנת הסביבה ברוך ובר קיים שימוע לחברת החשמל בניין הפרות לכאורה של תנאי היתר הפליטה בניגוד להוראות חוק אוויר נקי בתחנת הכוח רוטנברג שבאשקלון. זאת בעקבות פנייתו של מנכ"לית איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון מיטל אמית למנהל מחוז דרום במשרד להגנת הסביבה, ברוך ובר, בבקשה כי המשרד יפעיל את סמכויות האיפה שבידיו כנגד חברת החשמל בניין מפגעים סביבתיים שהתגלו בכיקורת שערך פקח האיגוד בתחנת הכוח.

בפנייתה ציינה המנכ"לית כי במשרדי האיגוד התקבלו עשרות תלונות מתושבים על מפגעי ריח קשים באזור אשקלון, חוף-אשקלון ובעיקר בקיבוץ זיקים. בעקבות התלונות פעלו פקחי האיגוד לאיתור מקור מטרדי הריח, ובמהלך סיוריהם גילו תימרות עשן ממתחם אחסנת הפחם בתחנת הכוח רוטנברג, אשר לא דווחו לאיגוד ואף לא טופלו כנדרש. מנכ"לית האיגוד ביקשה מהמשרד כי יפעל כנגד המקור למפגע שאותר בתחנת הכוח רוטנברג, על מנת להפסיק לאיתור ולאכוף את הדין על האחראים לו.

במהלך השימוע ציין מנהל המחוז, כי המשרד להגנת הסביבה רואה בחומרה רבה את הפרות תנאי היתר הפליטה והוראות חוק למניעת מפגעים, וכי רשם בפניו את טענות נציגי חברת החשמל והודיע שלאחר שעיין במסמכי השימוע והמסמכים הלוויים אלו, החליט להמליץ על פתיחה בהליכי איפה כנגד חברת החשמל. מנכ"לית האיגוד מיטל אמית שנכחה בשימוע מסרה כי היא מברכת על החלטת המשרד להגנת הסביבה להתחיל בהליכי איפה והוסיפה כי רק מדיניות נחושה של אפס סובלנות כנגד מפגעי סביבה תוביל לתוצאות מעשיות שיעקרו הפחתת הזיהום ושמירה על איכות אוויר נאותה לתושבי נפת אשקלון.

**במשרדי האיגוד
התקבלו עשרות
תלונות מתושבים
על מפגעי ריח קשים
באזור אשקלון, חוף-
אשקלון ובעיקר
בקיבוץ זיקים. בעקבות
התלונות פעלו פקחי
האיגוד לאיתור מקור
מטרדי הריח, ובמהלך
סיוריהם גילו תימרות
עשן ממתחם אחסנת
הפחם בתחנת הכוח
רוטנברג**

קטעי עיתונות

29.11.19 | גליון 260 | אנטיקטיבי

חדשות אשקלון
שמעון בן-חיים

עושים סוף לתחנת הכוח הפחמית באשקלון

משרד האנרגיה פרסם השבוע את לוח הזמנים להשלמת תהליך ייצור החשמל בגז טבעי בתחנת הכוח 'רוטנברג' באשקלון; ראש העיר, תומר גלאם: "הגיע הזמן לעשות סוף לפחם בעיר ולדאוג לאוויר נקי ובריא יותר עבור תושבי אשקלון"

תמונה: אשקלון

בחדש אוקטובר 2024.

"נסגר את התחנה הפחמית באשקלון עד שנת 2024 ולא עד שנת 2030 כפי שחשבונו", אמר שטיינץ בביקור בעיר, והוסיף: "בתוך ארבע שנים יזהם האוויר באשקלון יירד משמעותית".

ראש העיר, תומר גלאם: "הבשורה המהפכנית של שר האנרגיה, יובל שטיינץ, לפיה התחנה הפחמית באשקלון תעבור לפעול באמצעות גז טבעי, מקבלת תוקף של ממש עם פרסום לוח הזמנים לביצועה. הגיע הזמן לעשות סוף לפחם בעיר ולדאוג לאוויר נקי ובריא יותר עבור תושבי אשקלון".

המשך להודעת שר האנרגיה, יובל שטיינץ, על הסבת תחנת הכוח הפחמית 'רוטנברג' באשקלון לייצור חשמל באמצעות גז טבעי, מפרסם המשרד את לוח הזמנים ליישום ההחלטה החשובה.

כזכור, השר הכריז זאת בפני ראש העיר, תומר גלאם, במהלך ביקורו בחמ"ל העירוני בסבב הלחימה האחרון, ומלוח הזמנים שהוצג בפניו עולה כי כבר בתוך שנתיים בלבד, בחדש יוני 2022, תיסגר היחידה הראשונה ותוסב לעבודה בגז טבעי; שאר היחידות יוכלו להדרגה עד להשבתה מלאה של הפחם והסבה לגז

13.9.19 | גליון 253 | אנטיקטיבי

חדשות אשקלון
שמעון בן-חיים

מגבירים את האכיפה כנגד מזהמים בנפת אשקלון

במבצע "לילות גת" המשותף לאיגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון, המשטרה הירוקה של המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים הוחרמה משאית ששפכה חומרים מסוכנים לשטחים הפתוחים

מהביובית.

נהג המכלית עוכב ונחקר באזהרה בתחנת המשטרה. המשאית נתפסה והועברה לחינוך ייעודי מטעם המשטרה הירוקה ונפתח תיק חקירה כנגד כל המעורבים בפרשה, כולל המפעל.

מנכ"לית איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון מיטל אמיתי מסרה כי היא מברכת על הפעילות המשותפת לגופים השונים וכי ככוונת האיגוד לפעול להגברת פעולות האכיפה כנגד מזהמים באזור נפת אשקלון.

אמיתי הוסיפה כי השלכת פסולת ברשות הרבים היא עבירה חמורה, הפוגעת בשטחים החקלאיים, בשטחים הפתוחים וגורמת לזיהום הקרקע ומי התהום.

הפעילות המבצעית בוצעה לאחר חקירה סמויה שהתנהלה במשך מספר שבועות ובעקבות מידע שהתקבל באיגוד הערים ובמשטרה הירוקה.

העבירות בשטח בוצעו בשעות לא שגרתיות, בשיטה ייחודית הקשה לאיתור ולתיעוד ובמועדים שונים, דבר הדרש מצד זרועות האכיפה היערכות מוקדמת של הצוותים בשטח לקראת הפעילות בכדי לתפוס את המשאית ונהגה בזמן ביצוע העבירה.

ביום ה-19.08.2019 בסביבות השעה 05:00 לפנות בוקר נתפסה המשאית על חם לאחר שתועדה משליכה חומרים מסוכנים. צוות האכיפה תיעד את האירוע, לקח דגימות במקום השלכת החומרים המסוכנים בשטח הפתוח, ודגימות

ור איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון וראש עיריית אשקלון תומר גלאם: "בכוונתנו להגביר בחודשים הקרובים את פעילות האכיפה הגלויות והסמויות בשילוב אמצעים טכנולוגיים מתקדמים בכל שטחי נפת אשקלון ובדגש על שריפות והשלכת פסולת וחומרים מסוכנים בשטחים הפתוחים. לא נחסם להפעיל יחד עם המשרד להגנת הסביבה את סמכויות הפיקוח והאכיפה כנגד העבריינים הסביבתיים".

בפעילות משותפת לאיגוד ערים לאיכות הסביבה, המשטרה הירוקה שבמשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים נעצר נהג ביובית לאחר שנתפס על חם שופך חומרים מסוכנים בשטח פתוח בניגוד להנחיות והחוק.

קטעי עיתונות

השגחה צמודה

אנשי איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון דורשים סמכויות פיקוח ואכיפה על אסדת הגז הטבעי תמר שתפעל מול חופי אשקלון

שמוליק חדד

הזינוק בנושא האסדה: "המושבים חשופים להשפעות הבריאותיות והסביבתיות"

מישל אמיתי, הסביבה כי האיגוד נתן מענה מיידי לאירועי סביבה ואין זה סביר שלמ" תקן תשתיות לאומיות כמו אסדת תמר לא תוגדר יחידה סביבתית מפקחת. "ברומה לכל מקור פליטה גדול בתחומי הנפה, ראוי כי גם לאסדת תמר יוגדר האיגוד כיחידה הסביבתית המפקחת", אמרה אמיתי. "הת" שתיות המחברות לאסדת תמר ממוקמות בתוך השטחים המוגזפים של אשקלון והמושבים חשופים להשפעות הבריאותיות והסביבתיות הגובעות מפעילותה". היא ציינה שחלק מהנתונים המקצועיים בסיסה הושחרו ולכן קיים קושי להתייחס אל הבקשה באופן מקצועי. הנתונים המושרים נוגעים בין היתר למטרות הפליטה, נטוני צריכת דלק באסדה, אפיון של ריכוז ועצב פליטת המזהמים וספרי פליטות. היא הוסיפה כי בבקשת ההתרת חסמים נתונים של ספינת רוח, פליטת ספינים, פליטות של פסולת מסוכנת ופליטות לאורך כביעל. "בשל כך דרש האיגוד חיבור למערכת ניטור רציף ממקורות הפליטה באסדה למרכז בקרת הניטור של האיגוד", אמרה אמיתי. ■

לכריז הוא פנה לאחרונה לשרי הפנים, הגנת הסביבה והאנרגיה ברשימה שיפעילו את סמכויותם בשני החוקים. מבכ"לית האיגוד, אמיתי. ■

ראש עיריית אשקלון, תמר גלאם, ציון כי הוקם לא מעט לאיגוד הערים סמכויות פיקוח ואכיפה על פעילותה של האסדה.

עשרות תושבים ואנשי מקצוע השתתפו בדיון הציבורי בנושא בקשת היתר הפליטה לאסדת תמר שנערך במשרדי איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון. לאחריה פרסם המשרד להגנת הסביבה והתעורר את טיולת היתר הפליטה לאוויר של אסדת הגז הטבעי תמר, ששוכנת בין חופי אשקלון לאשדוד. בדיון הציבורי שערך המשרד ביום רביעי שעבר, דרשו נציגי העירייה ואנשי איגוד הערים לקבל סמכויות פיקוח ואכיפה על עבודת האסדה כדי למנוע אירועים סביבתיים בעלי פוטנציאל למנוע כבירות הציבור. במהלך הדיון הציג ד"ר צור גליון, ראש איכות אוויר במשרד להגנת הסביבה, את עיקרי טיולת היתר הפליטה של האסדה ופ" עילת המשרד להגנת הסביבה בנושא. ד"ר צור ברסביץ' ממשרד האנרגיה מירש על פעילות מערכת הגז הארצית וההליכים הר" גולשורים למתן רישיון להפקת גז, והשיב לשאלות שהוצגו מהקהל.

חזרות

לא רק בגלל הריח

מפגעי הריח הקשים והעשן המיתמר ממחסני הפחם של תחנת הכוח רוטנברג הובילו את המשרד להגנת הסביבה לקיים שימוע לראשי התחנה • כעת הוחלט לנקוט הליכים נגד חברת החשמל בגין הפרה של חוק אוויר נקי

שמוליק חדד

תחנת הכוח רוטנברג: "ניכר היה כי העשן והבעירות הם חלק משגרת העבודה במקום"

דר המתמקד, עוד ציינה אמיתי כי תחנת המיואט מקולומביה "מתאפיין בריכוז גבוה של גזים נדיפים אשר כפי הנראה גורמים להתלקחות תכופות, למרבה הצער הטי" מול בתלקחות אלה באחר אחסנת הפחם אינו מספק, לא עומד בסטנדרטים הנדרשים ואינו עולה בקנה אחד עם התנאים הסביבתיים כרושיון הפחם". תגרי רישיון הפחם שאלוהם מיונה אמיתי כוללים בין היתר הנגדות בורות בגזע לחובת מיסול מירידת בשיטות פני מיות באחר אחסנת הפחם ורובת ידיות על כל אירוע למוקד הסביבה ורובת 18 דקות, מה שאמור לא אירע. "בצד התעלמות זו מהתנאים הסביבתיים בגזע לאופן הטי" מול בכעירות ובמטרדים התסמינים, אני רואה בחומרה את העובדה שקצם קיומו של הבעירות ממתחם תחנת הכוח והמחר שלא כיון על ידי תחנת הכוח, וסיופה אמיתי. בעקבות הדברים והגז האוויר אשר התח" בה לשימוע, שנערך לפני כחודשיים, מהמשרד להגנת הסביבה נמסר כי "לאחר שנבחנו טיפוי מנהלי התחנה, לרבות במ" סמכים משלימים שהוגשו לאחר השימוע לבקשת המשרד, החליט המשרד על פתיחה מהליכי אכיפה כנגד החברה". מחברת החשמל נמסר בתגובה כי הם מסר כיס טיפויים כי להבהיר אין כל קשר לאירועי הריח והעשן, "החברה תצביע טענותיה בפני הוועדה הרלוונטית". ■

רוב תחנות תחנות עשן רבות המצביעות על בעיות פנימיות, כתב הכותב בריח שלו, וציון שנגדל תחנות תחנות מתחם אחסנת הפחם "ציינו כי מריכר בכעירות גדולות של פחם קולומביאני (היום מניעה עיר אנה)". ניכר היה כי העשן והבעירות הן חלק משגרת העבודה במקום".

במכתבה כתבה אמיתי כי הנחלת תחנת רוטנברג סודעת מזה חודשים להופעת הריח לקת הכלתי מביקורת המתרחשות בתרי" רוח נבחרה למרות זאת תגולת תחנת הכוח לא מצאה לבסוף להודיע על כך לאיגוד ובתורה לעצום את עיניה אל מול המטי" שבים על מפגעי ריח קשים באזור אשקלון ובעיקר בקיבוצי דקים. "על פי בדיקתנו, מקור סמרי הריחות הונו בשייפת פחם העצית באופן כלתי מביקור ובדיפטים נרחבים, רכב הנורם ליצירתם של ענני ריח חות חריפים הנעים בתואם לכיוון הרוח המשתנים". עוד כתבה אמיתי כי לאור הריחות הק" שים והעשן המיתמר ממתחם אחסנת הפחם כלילה שבין 28 ל-29 בס"א הוחלט להיכנס למתחם ולבחון את הנורם. "נכנסת" למתחם רוטנברג, אספתי את מהנורם המשתמר ונס" ענו למתחם אחסנת הפחם. באחר גצפ"ר בעי"

במשרד להגנת הסביבה החליטו לנקוט ולימים נגד חברת החשמל בעקבות הפרות לכאורה של חוק אוויר נקי בתחנת הכוח באשקלון. ההחל" מה התמקלה במשרד לאחר שימוע שנערך לראשי תחנת הכוח רוטנברג. לפני שבעות אחרים איתר כונו של איגוד ערים לאיכות הסביבה בערה כלתי מביקורת ממתחם אחסנת הפחם בתחנת הכוח רוטנברג, ר"ר, רכב שנים למפגעי ריח באזור אשקלון. בעקבות זאת פנתה מבכ"לית האיגוד בגפת אשקלון, מישל אמיתי, למנהל מחוז דרום במשרד להגנת הסביבה, ברוך זכר, ובקשה להפעיל סמכויות אכיפה כנגד חברת החש" מל ולשקול פתיחה במקורה פלילית. בפתיחה ציינה אמיתי כי האיגוד מקבל בשבועות האחרונים עשרות תלונות מתר

מנהל המשרת ועובד מתחם אחסנת הפחם "ציינו כי מדובר בכמויות גדולות של פחם קולומביאני (היום מניעה עוד אותיה)"

סביבה

קטעי עיתונות

איגוד ערים אשקלון מתנגד לעמדת רשות החשמל

איגוד ערים לאיכות הסביבה מתנגד נחרצות לניתוח הכלכלי שקיימה רשות החשמל לצורך בחינת המדיניות לשימוש בפחם לייצור חשמל

(הממונה על רשות החשמל)

- המסמך מתעלם מההתחייבות הבינלאומית שניתנה על ידי מדינת ישראל לאפס פליטות החל משנת 2030
- במסמך יש התעלמות מכל ערך כלכלי לעלויות של פליטת גזי החממה וזיהום האוויר
- המסמך מתעלם ממדיניות המשרד להגנת הסביבה בכל הקשור לצמצום הטמנת פסולת
- המסמך מציג את נושא האפר פחם שהינו בעל ישראות לעמוד ביעד האליו התחייבה - אפס פחם בשנת 2030
- הינו ניתוח שגוי מיסודו, הלוך בחוסר סמכות ובהעדר חוקיות, ואין לו מקום במדינה מתקנת.

מיטל אמיתי מנכ"לית איגוד ערים אשקלון

נכ"לית האיגוד מיטל אמיתי: "מסמך העמדה של רשות החשמל שגוי מיסודו, לוקה בחוסר סמכות והיעדר חוקיות ואין לו במקום במדינה מתקנת. לא נאפשר קידום מדיניות המתעלמת מהיעד האליו התחייבה מדינת ישראל - אפס פחם בשנת 2030"

תגובה חריפה של מנכ"לית איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון, מיטל אמיתי, למסמך המדיניות שגיבשה רשות החשמל הבוחן את השימוש בפחם לייצור חשמל. מהמסמך עולה כי הניתוח הכלכלי מסתייג מהפסקת השימוש בפחם לייצור חשמל כאשר במקביל ישנה התחייבות של ממשלת ישראל להפסקה מוחלטת של השימוש בפחם לייצור חשמל עד שנת 2030.

בנייר עמדה מפורט שנשלח לרשות החשמל מפרטת מנכ"לית האיגוד את עמדת האיגוד ומונה מספר נקודות עיקריות המעמידות בספק את תוכנו המקצועי של המסמך כמפורט להלן:

- המסמך חורג ממסגרת הדיון שהתווה שר האנרגיה

24.3.2018 | 10:28 | גיליון 1026 | אשקלון | דרום

20

היכנסו להגביב: www.kan-ashkelon.co.il

מצב העיר >> חדשות

"הפעלת האסדה פוגעת בבריאותם של 350 אלף תושבים"

כן טוען ראש עיריית אשקלון, חנוך גלאם המכהן גם כיו"ר איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון. במכתב לשרי הממשלה דורש גלאם כי האיגוד יקבל סמכויות פיקוח על אסדת הגז "תמר" הפועלת מול חופי אשקלון

גם, גבוהות פי 30 מהכמות שדווחו בשנים קודמות. בנוסף, לפי המשרד להגנת הסביבה, בשנת 2017 חלה עלייה נוספת בפליטת חור"ר והאיגוד נאלץ מסר כי הכרחי נטל אנרגיה, המפעילות את אסדת תמר, בחופי רץ כיום רק בחופי הדרום לים ובהחלט רצוי לים לצורך פעילותה. משמעות הדבר היא שהאסדה פועלת בחופי הים פליטה לאוויר ובחופי הדרום מביטחים ברישיון עסק, דבר הנוגד כלל המודל של רשות החשמל, לפיכך חוזרות חרין והתחברות המחברות בנושא תגנת הסביבה המסיבית לגבי מתי גנים תעשייתיים בעלי פוטנציאל סיכון מביטחים בחיפוף דומה.

אסדת תמר בגז

נכ"לית איגוד ערים אשקלון מיטל אמיתי מסרה כי בשל המצב הנוכחי אין באפשרות האיגוד לקטוס פעילות פיקוח מביטחים במצבה מוגן בשטח אסדת תמר מביטחים לפעול למסדה.

עוד הוסיפה אמיתי כי גובה העובדה כי תשתיות המובחרות לאסדת תמר ממוקמות בחוף השחורם המוניציפאליים שבתחום השיפוט של עיריית אשקלון ושל איגוד תמרים הנוכחי חושפים הרהב של תושבי נפת אשקלון להשפעות הבריאותיות והסיכנות הנובעות מהפעילות מאסדת תמר יש להסיר את מעצפם של איגוד תמרים והעירייה כדי שיוכלו מעצפם של "רשות" מוסמכת, משמעותו כי אסדת תמר תהיה מחויבת לפעול לפי הוראותיהם.

לדור זאת, האיגוד נעדר חרם סמכות לה"פעלת המל"ם לפיקוח רגולטורי שביטחון על אסדת תמר ודומתה תגא רישיון עסק, היתר פליטה, היתר רעלים, היתר הורטה לים וכדומה בואת. משמעות הדבר היא שאין ביכולת האיגוד לתת מענה לפניות הציבור לגבי סטנדרים שנקבעו באסדת תמר המסכנת לחוף אשקלון.

ר"ר איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון ודאש עיריית אשקלון חנוך גלאם פנה לשרי הפנים, הגנת הסביבה והאנרגיה כי יפעילו את סמכותם החוקיות לטוב סמכויות פיקוח לאיגוד כל אחת בח"ח חוקר על אסדת תמר הפועלת מול חופי אשקלון.

בפנייתו מציין גלאם כי יש להשיג בה"קום את הליכי הנפקת הרישיון והרישיונות המביטחים הנדרשים לפעילות האסדה לגור כח העובדה כי הפעלת האסדה כיום ללא היתרים ורישיונות מביטחים הנדרשים הנה בוגרי לוח, מהווה פגיעה בבריאותם של 350 אלף תושבים. אסדת תמר של מאגר הגז תמר ממוקמת במרחק של כ-25 ק"מ מערבית לחופי אש"קלון. האסדה הולח בפעילותה לפני כשנע שנים, בשנת 2012. במהלך חודשים האחרונים חלה עליה משמעותית בסכנת תלי"ת הציבור המתפללת באיגוד בגין מפגעי דוהם אדיר של אור דלק בכלל חופי מפגעי לחות של אסדת תמר כפרם.

תחום השיפוט של האיגוד כיום התי"ח והמבטום על תחום השיפוט של עיריית אשקלון כשטרם סקו היתר של אשקלון עד למרחק של כ-500 מטרים לכיוון מערב.

לפיכך האיגוד והערים, המשתרעים ממערב לתחומי השיפוט של האיגוד ובהם ממוקמת אסדת תמר חולק מוסדותיות, היגם שיש חיס חסרי מעצר מוניציפאלי.

גזי מרחק שלום
מנכ"לית איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון מיטל אמיתי
מטרה כי בשל המצב הנוכחי אין באפשרות האיגוד לקטוס פעילות פיקוח מביטחים במצבה מוגן בשטח אסדת תמר מביטחים לפעול למסדה.

קטעי עיתונות

אמיית

גילא

צילום: דודו גונן

"במצב הנוכחי כ-350,000 תושבי נפת אשקלון עלולים להימצא בחשיפה פוטנציאלית למזהמי אוויר מסרטנים ללא שום יכולת פיקוח ואכיפה מטעם האיגוד כנגד הגורם החשוד כמזהם. זהו מצב אבסורדי שעל מדינת ישראל להפסיק באופן מיידי"

למזהמי אוויר מסרטנים ללא שום יכולת פיקוח ואכיפה מטעם האיגוד כנגד הגורם החשוד כמזהם. זהו מצב אבסורדי שעל מדינת ישראל להפסיק באופן מיידי

מיטל אמיתי הוסיפה כי נוכח העובדה, כי תשתיות המחברות לאסדת "תמר" ממוקמים בתוך השטחים המוניציפאליים שבתחום השיפוט של עיריית אשקלון ושל איגוד הערים, ולנוכח חשיפתם הרבה של תושבי נפת אשקלון להשפעות הבריאותיות והסביבתיות, הנובעות מהפעילות באסדת "תמר", יש להסדיר את מעמדם של איגוד הערים והעירייה לכך שמעמדם יוכר לשל "רשות מוסמכת" שמשמעותה כי בעל החוקה (קרי אסדת "תמר") יהיה מחויב לפעול לפי הוראותיהם.

שהגישה חברת נובל אנרג'י לא אושרו עד היום על ידי המשרד להגנת הסביבה

כמויות גבוהות של חומרים חשודים

יצוין כי בחודש ספטמבר 2017, כ-5 שנים לאחר תחילת פעילות אסדת תמר, פורסמו על ידי המשרד להגנת הסביבה נתוני מרשם הפליטות של המפעלים בישראל (מפל"ס) לשנת 2016, מהנתונים עולה שנמצא לגבי אסדת "תמר" כי כמויות הפליטה המעורבנות של חומרים אורגניים נדיפים, לרבות חומרים חשודים או מוכרים כמסרטנים, גבוהות פי 30 מהכמויות שדווחו בשנים קודמות. בנוסף, לפי המשרד להגנת הסביבה בשנת 2017 חלה עלייה נוספת בפליטת חומרים אורגניים נדיפים מאסדת "תמר".

יו"ר האיגוד גילא מסר כי חברת נובל אנרג'י המפעילה את אסדת "תמר", מחזיקה כיום רק בהיתר הזרמה לים ובהיתר רעלים לצורך פעילותה. משמעות הדבר היא שהאסדה פועלת בהעדר היתר פליטה לאוויר ובהעדר תנאים סביבתיים ברישיון עסק, דבר המהווה כשל חמור בכל הקשור לאכיפת הוראות הדין וההנהגות המחייבות בנושא הגנת הסביבה המקובלים לגבי מתקנים תעשייתיים בעלי פוטנציאל סיכון סביבתי בהיקף דומה.

איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון מיטל אמיתי מסרה כי במצב הסטטוטורי הנוכחי, איגוד הערים ו/או עיריית אשקלון לא היו שותפים להליכי רישוי כלשהם בנוגע לאסדת "תמר", כמקובל בהליכי רישוי סביבתיים למתקני תשתיות ותעשייה דומים. וכי לאור המצב הנוכחי אין באפשרות האיגוד לנקוט בפעולות פיקוח סביבתי כמצופה ממנו מציבור המונה כ-350,000 תושבים המתגוררים בשטח הנפה, וזאת, בזמן שאסדת "תמר" ממשיכה לפעול כסדרה.

לדבריה: "במצב הנוכחי כ-350,000 תושבי נפת אשקלון עלולים להימצא בחשיפה פוטנציאלית

העיריות ותרחיב את תחום השיפוט של עיריית אשקלון גם על שטחה של אסדת "תמר" לצורך קיומו של פיקוח סביבתי של איגוד ערים לאיכות הסביבה נפת אשקלון על פעילות האסדה. כל זאת על מנת שיינתן מענה לאינטרס הציבורי בהגנה על הסביבה ובריאות תושבי נפת אשקלון".

גילאם הדגיש השבוע: "כנושא בריאות הציבור אין ולא יהיו פשרות. אין בכוונתי להרפות מהנושא עד לקבלת סמכויות מלאות לפיקוח ואכיפה. נדהמתי למצוא כי בשנים האחרונות יש מגמה של עליה בהיקף פליטת החומרים המזהמים מהאסדה וכי בקשות היתר הפליטה

"אין בכוונתי להרפות מהנושא עד לקבלת סמכויות מלאות לפיקוח ואכיפה. נדהמתי למצוא כי בשנים האחרונות יש מגמה של עליה בהיקף פליטת החומרים המזהמים מהאסדה וכי בקשות היתר הפליטה שהגישה חברת נובל אנרג'י לא אושרו עד היום על ידי המשרד להגנת הסביבה"

שפכים

סביבה חקלאית
ואגרואקולוגיה

חינוך וקהילה

הדברה
ולחימה במזיקים

אכיפה ופיקוח

איכות אוויר

תחנות כוח
ודלקים

רישוי עסקים

תכנון סביבתי

אסבסט

רעש וקרינה

פסולת